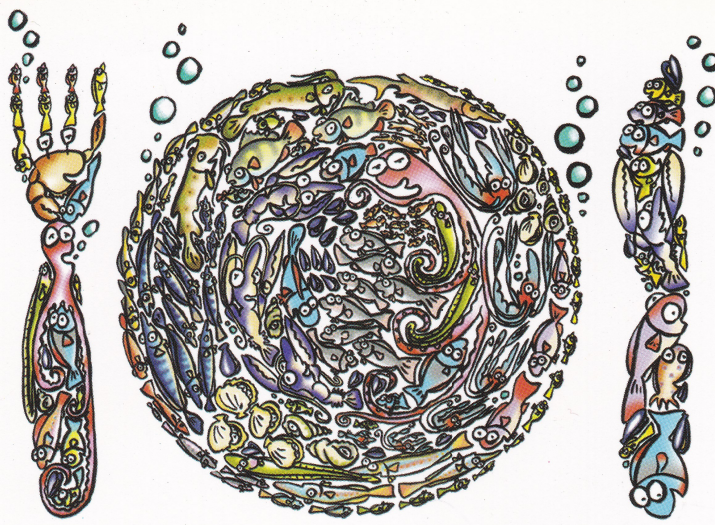

วันนี้ ?

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2550

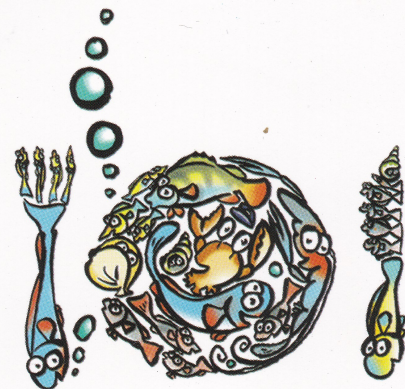
พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

โรงแรมรามารม การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

พรุ่งนี้ ?

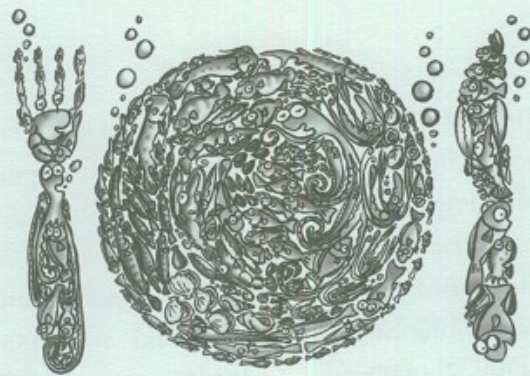
วันหน้า ?

พื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งล่อเลี้ยงวิถีประมง ช่วยกันดำรงรักษาไว้

ปากแม่น้ำ หนองน้ำ ทะเลสาบ แนวปะการัง หาดเลน แม่น้ำ ป่าชายเลน น้จืด บึง... และอื่นๆ

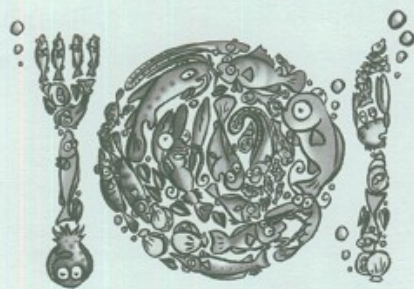
วันนี้ ?

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2550

พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

โรงแรมราม่า การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

ทุบนี้ ?

ฉันทน์ ?

พื้นที่ชุ่มน้ำอันล้ำค่าของวิถีประมง ช่วยกันดำรงรักษาไว้

ปากแม่น้ำ นอนงน้ำ ทะเลสาบ แนวปะการัง หาดเลน แม่น้ำ ป่าชายเลน น้จืด บึง... และอื่นๆ

คำนำ

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) เป็นอนุสัญญาที่ก่อตั้งขึ้นเพื่ออนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก โดยสนับสนุนการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำ อนุสัญญาฯ ดังกล่าว ตั้งชื่อตามสถานที่ที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาฯ ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) คือ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้กำหนดให้วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก และขอความร่วมมือให้ภาคีจัดกิจกรรมในวันดังกล่าว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์ของสรรพชีวิต เป็นแหล่งน้ำ แหล่งทรัพยากรที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และมีบทบาทช่วยส่งเสริมรักษาความสมดุลของธรรมชาติ โดยในปี พ.ศ. 2550 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้กำหนดหัวข้อของวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก คือ พื้นที่ชุ่มน้ำและอนาคตของทรัพยากรประมง หรือ Fish for tomorrow ?

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลาง อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้ร่วมกับกรมประมง จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ 2 โรงแรม รามา การ์เดนส์ กรุงเทพฯ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นบ่อเกิดของแหล่งอาหารของโลก โดยเฉพาะทรัพยากรประมงซึ่งเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญของประชาคมโลก

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตระหนักดีว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจเป็นแรงผลักดันที่สำคัญยิ่งสำหรับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้จัดทำรายงานการประชุมดังกล่าว เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ทั้งนี้ขอขอบคุณ คณะอนุกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ วิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการประชุมครั้งนี้

(นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง)

เลขาธิการ

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

คำนำ	2
ความเป็นมา	4
กำหนดการ	5
คำกล่าวรายงาน	6
คำกล่าวเปิด	8
พื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรประมง	10
ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน	17
การสร้างควมยั่งยืนให้การประมง	32
ทิศทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	45
รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม	52

ความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเลียน เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เป็นแรมซาร์ไซต์แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งตามพันธกรณีของอนุสัญญา คือประเทศภาคีจะต้องกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่เหมาะสมในดินแดนของตนเพื่อรวมไว้ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงความสำคัญในระดับนานาชาติ ด้านนิเวศวิทยา พฤกษศาสตร์ สังคมศาสตร์ ชลชีววิทยาและอุทกวิทยา และต้องดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นๆ อย่างชาญฉลาดให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนี้ทางสำนักเลขาธิการอนุสัญญาได้กำหนดให้วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์ของสรรพชีวิตเป็นแหล่งน้ำ แหล่งทรัพยากรที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และมีบทบาทช่วยส่งเสริมรักษาความสมดุลของธรรมชาติ

ในปี พ.ศ. 2550 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดหัวข้อของวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก คือ **พื้นที่ชุ่มน้ำและอนาคตของทรัพยากรประมง** หรือ *Fish for Tomorrow* ? ทั้งนี้เนื่องจากประชากรในโลกมากกว่าหนึ่งพันล้านคนต้องพึ่งพาทรัพยากรประมงเป็นแหล่งอาหารและแหล่งโปรตีน และในปัจจุบันกว่า 75% ของทรัพยากรประมงที่ค้าขายในตลาดมาจากการทำประมงที่มากเกินไปจนขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์อย่างไม่ยั่งยืน อันจะส่งผลให้เกิดวิกฤตในบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำเกี่ยวกับวัฏจักรของการขยายพันธุ์ของปลา จึงจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเร่งด่วน และจากการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำสมัยที่ 9 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ภาควิชาที่ 153 ประเทศได้ให้การรับรองข้อมติและภาคผนวกที่เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ การผลิต และการใช้ประโยชน์ทรัพยากร

ประมงอย่างยั่งยืนจึงควรที่จะมีการดำเนินงานในด้านนี้ต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ พิจารณาแล้วเห็นควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก” ซึ่งเป็นไปตามหัวข้อประจำปี 2550 ตามที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ กำหนดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นบ่อเกิดของสรรพชีวิต โดยเฉพาะทรัพยากรประมงที่มีความสำคัญของประชาคมโลก เช่น เป็นแหล่งอาหาร เป็นผู้ย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ให้เกิดการหมุนเวียนของธาตุอาหาร อันจะก่อให้เกิดความห่วงใยในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งอื่นได้ยกระดับความสำคัญขึ้นเป็นแรมซาร์ไซต์

วัตถุประสงค์

เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำให้แก่ ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

วัน เวลา และสถานที่

5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ 2 โรงแรม รามา การ์เดนส์

เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นการเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิต

กำหนดการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ 2 โรงแรม รามา การ์เด็นส์

08.00-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-09.20 น. พิธีเปิดการประชุม

- กล่าวรายงานการประชุม
เชิงปฏิบัติการเนื่องในวัน
พื้นที่ชุ่มน้ำโลก

โดย นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ
รองเลขาธิการสำนักงาน
นโยบายและแผนทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- กล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติ
การเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก

โดย นายสมชัย เพียรสถาพร
รองปลัดกระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประธานคณะกรรมการ
การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

09.20-09.50 น. การบรรยายพิเศษ เรื่อง
พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรประมง

โดย นายจรัสธาดา กรณสูต
อธิบดีกรมประมง

09.50-10.10 น. พักรับประทานอาหารว่าง

10.10-12.00 น. การอภิปราย เรื่อง ทรัพยากร
ประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน

โดย นายสุริยา โคตะมี
กลุ่มวิจัยโอบน้อมน้ำสงคราม
นายฮาโหรน ช่างเหล็ก
กลุ่มประมงพื้นบ้าน
นายกฤษฎา ดีอินทร์
นักวิชาการประมง 6ว
กรมประมง
นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ
ผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิคุ้มครอง
สัตว์ป่าและพรรณพืชแห่ง
ประเทศไทย
ผู้ดำเนินรายการ

12.00-13.00 น. อาหารกลางวัน

13.00-14.30 น. การอภิปราย เรื่อง การสร้าง
ความยั่งยืนให้การประมง

โดย นางสาวภาพ สิริบรรสพ
นักวิชาการสาธารณสุข 7ว
กลุ่มอค์เมืองน่าน
นายสุรจิต ชีรเวทย์
ประธานหอการค้า
จังหวัดสมุทรสงคราม
นายสุภาพ ศรีทรัพย์
เลขาธิการสมาคมเพื่อน
สิ่งแวดล้อม จังหวัดชุมพร
นายอาแซ สะยะคะ
ผู้อำนวยการองค์การพื้นที่ชุ่มน้ำ
นานาชาติ ประจำประเทศไทย
ผู้ดำเนินรายการ

14.30-14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง

14.45-16.15 น. การอภิปราย เรื่อง ทิศทางการจัดการ
ของพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์
ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

โดย นายวัฒน์ สีสากัท
ผู้อำนวยการกองกรมประมง
ต่างประเทศ
นายปรีชา จันทร์ศิริตานนท์
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
นโยบายและแผน
รักษาราชการแทนรองอธิบดี
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช
นายวรศาสตร์ อภัยพงษ์
ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ
นายอนุวัฒน์ นทีวัฒนา
รักษาการผู้อำนวยการ
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทาง
ทะเลและชายฝั่ง
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
นายสุรพล ดวงแข
เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า
และพรรณพืชแห่งประเทศไทย
ผู้ดำเนินรายการ

16.15-16.30 น. สรุปผลและปิดการประชุม

คำกล่าวรายงาน

นายชินกร กองธรรมาชาติ

รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กราบเรียนท่านรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระผมในนามของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะประธานคณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้กรุณาสละเวลามาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก

สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ได้กำหนดให้วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เนื่องจากเป็นวันที่ นานาประเทศได้ลงนามรับรองอนุสัญญา ที่เมือง แรมซาร์ ประเทศอิหร่าน ในปี พ.ศ. 2514 และได้ขอความร่วมมือให้ประเทศภาคีจัดกิจกรรมในวันนี้ และการประชุมในวันนี้ สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์ของสรรพชีวิต เป็นแหล่งน้ำ แหล่งทรัพยากรที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และมีบทบาทช่วยส่งเสริมรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และความจำเป็นในการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญเสียของพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ลดปัญหาความขัดแย้งในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งผืนดินน้ำที่อพยพตามฤดูกาลไปอยู่ในประเทศต่างๆ โดยสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรต่างๆในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด

การจัดงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลาง ได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อาทิในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานฯ ได้จัดการประชุมในหัวข้อเรื่อง ประเทศไทยกับการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 9 เพื่อเผยแพร่ผลการประชุมแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

ในปี พ.ศ. 2550 นี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดหัวข้อของวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกไว้ คือ “พื้นที่ชุ่มน้ำและอนาคตของทรัพยากรประมง หรือ *Fish for tomorrow*” ทั้งนี้เนื่องจากประชากรในโลกมากกว่าหนึ่งพันล้านคนต้องพึ่งพาทรัพยากรประมงเป็นแหล่งอาหารและแหล่งโปรตีน และในปัจจุบันกว่า 75% ของทรัพยากรประมงที่ค้าขายในตลาดมาจากการทำประมงที่มากเกินไป ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์อย่างไม่ยั่งยืน อันจะส่งผลให้เกิดวิกฤตในบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำเกี่ยวกับวัฏจักรของการขยายพันธุ์ของปลา จึงจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเร่งด่วน และจากการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำสมัยที่ 9 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ภาคีทั้ง 153 ประเทศ ได้ให้การรับรองข้อมติและภาคผนวกที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การผลิต และการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืนจึงควรที่จะมีการดำเนินงานในด้านนี้ต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลาง อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหาร

ของโลก” ซึ่งเป็นไปตามหัวข้อประจำปี พ.ศ. 2550 ตามที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ กำหนดขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็น บ่อเกิดของสรรพชีวิต โดยเฉพาะทรัพยากรประมงที่มีความสำคัญของประชาคมโลก เช่น เป็นแหล่งอาหาร เป็นผู้ย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ให้เกิดการหมุนเวียนของธาตุอาหาร อันจะก่อให้เกิดความห่วงใยในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งอื่นได้ยกระดับความสำคัญขึ้นเป็นแรมซาร์ไซต์

การประชุมเชิงปฏิบัติการในวันนี้ประกอบด้วย การบรรยายพิเศษของท่านอธิบดีกรมประมง ซึ่งท่านได้ให้เกียรติมาบรรยาย เรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรประมง การอภิปรายเรื่อง ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน การสร้างความยั่งยืน

ให้การประมงและทิศทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนและผู้แทนชุมชนที่มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี วันนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน ทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ประมาณ 200 คน

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญท่านรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เรื่อง “พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก”

ขอกราบเรียนเชิญครับ

คำกล่าวเปิด

นายสมชัย เพียรสภาพร

รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ท่านอธิบดีกรมประมง ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ท่านรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ท่านรองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ท่านวิทยากร คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ ผู้แทนจากจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หน่วยงานส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่มาเป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก ในวันที่

พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นระบบนิเวศที่มีการผสมผสานกันระหว่างระบบนิเวศบกและระบบนิเวศน้ำ จึงประกอบไปด้วยแหล่งน้ำและสรรพชีวิตที่อยู่อาศัยอยู่บนบกและในน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ให้มนุษย์เก็บเกี่ยวและใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา และหากมีการจัดการที่ดี มีการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดแล้ว พื้นที่ชุ่มน้ำก็เปรียบเสมือนชุมสมบัติที่มนุษย์สามารถดักตวงได้ตลอดไป คนไทยมีความผูกพันกับพื้นที่ชุ่มน้ำมาเป็นเวลานาน มีการใช้ประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านอุปโภค บริโภค การเกษตร และประมง ตลอดจนเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านทั้งหลาย จะเห็นได้จากการที่ชุมชนต่างๆ มักตั้งถิ่นฐานตามพื้นที่ราบลุ่มของแม่น้ำ หรือเลาะเลียบริมฝั่งแม่น้ำ และมีการดำรงชีวิตโดยอาศัยทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบกิจกรรมการผลิตเพื่อยังชีพ แม้ปัจจุบันวิธีการผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิตจะเปลี่ยนไป แต่ความผูกพันยังคงอยู่ เพราะยังมีการพึ่งพาอาศัยเกี่ยวเนื่องผลผลิต ทำการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการจับสัตว์น้ำ

จากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และพื้นที่ชุ่มน้ำดังกล่าว อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้เริ่มตระหนัก

และเห็นถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีความสัมพันธ์กับมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพาและอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพโดยตรง เช่น การทำประมง เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีการทำมาเป็นเวลานาน มีการสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำ กระบวนการแปรรูปสัตว์น้ำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และการเก็บรักษาสัตว์น้ำไว้เป็นอาหาร เหล่านี้ ล้วนเป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่มีต่อพื้นที่ชุ่มน้ำด้านการประมง ซึ่งท่านทั้งหลายจะได้รับทราบความรู้ ความคิดเห็นด้านต่างๆ ในเรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรประมง ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน การสร้างความยั่งยืนให้การประมง และทิศทางการจัดการของพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการประชุมในครั้งนี้จะมีส่วนช่วยให้หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้รับทราบข้อมูล ได้ความรู้ มีความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน แนวทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และการประมงเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย ตลอดจนนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการลดปัญหาความยากจน ตลอดจนใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของทุกฝ่ายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำคงอยู่เป็นแหล่งทรัพยากรจนชั่วลูกชั่วหลานต่อไป

ขอขอบคุณ ท่านอธิบดีกรมประมง ท่านวิทยากร ที่กรุณาให้เกียรติมาบรรยายในวันนี้ตลอดจนท่านผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งได้สละเวลามารับฟังและให้ข้อคิดเห็น

ขณะนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการประชุม เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก และขอให้การประชุมในครั้งนี้ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

A photograph of a river scene. In the foreground, a person wearing a conical hat and a patterned shirt is standing on the grassy bank, holding a fishing rod. In the middle ground, several other people are wading in the river, some using long poles or nets. The river is surrounded by dense green trees and a forested hill in the background. The text is overlaid on the upper part of the image.

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2550

“พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก”

พื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรประมง

ดร. จรัสธาดา กสณสูต

อธิบดีกรมประมง

สวัสดีท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน รู้สึกเป็นเกียรติ และมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาบรรยายพิเศษ เรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรประมง เนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ซึ่งผ่านมาแล้วเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ในวันนี้ ปีนี้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดหัวข้อของวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกว่า พื้นที่ชุ่มน้ำและอนาคตของทรัพยากรประมง หรือ Fish for Tomorrow

พื้นที่ชุ่มน้ำตามคำนิยาม

ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้กำหนดนิยามในคำว่าพื้นที่ชุ่มน้ำ หมายความว่า ที่ลุ่มที่ราบลุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมอยู่ถาวรหรือชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและแหล่งน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงที่ชายทะเลหรือที่ในทะเล ในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร จะเห็นได้ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำมีขอบเขตของคำนิยามที่กว้างขวางมาก

ซึ่งจะทำให้ต้องสอดคล้องกับในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายประการด้วยกัน

ด้วยนิยามดังที่ได้กล่าวมาแล้วยังมีการตีความที่ชัดเจนไว้ว่า พื้นที่ซึ่งมีลักษณะที่จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จะรวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระจังหรือกระจัง หรือบาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว

ละหาน ขานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่ง ลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบ บึง ทาม พรุ สบู่ แก่ง น้ำตก หาดดิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่งทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าแสม รวมทั้ง นาข้าว นาทุ่ง นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น พืชพรรณที่รวบรวมมาได้มีชื่อมากมายเหลือเกินในประเทศไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรประมงมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง สัมพันธ์กันอย่างชัดเจน

พื้นที่ชุ่มน้ำโดยลักษณะ

ลักษณะของพื้นที่ชุ่มน้ำส่วนใหญ่ที่กล่าวมาแล้วจะเป็นแหล่งที่อาศัย ที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ทั้งหมด เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำตามนิยามนี้ และแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำปกติจะมีความหลากหลาย ที่แตกต่างกันในแต่ละแห่ง เพราะฉะนั้นความแตกต่างของแหล่งน้ำแต่ละแห่ง มีสภาพหลักใหญ่ๆ คือสภาพทางกายภาพ ทางเคมี และทางชีววิทยา ในความแตกต่างกันทั้งสามสิ่งนี้ ก่อให้เกิดระบบนิเวศที่ต่างๆ กัน การที่ระบบนิเวศแตกต่างกัน ทำให้ประชากรที่มีความต้องการในการใช้ระบบนิเวศแต่ละระบบหรือที่เรียกว่า ecological niche แตกต่าง เพราะฉะนั้นความหลากหลายของสัตว์ที่จะอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหลายมีความเหมาะสมตามแหล่งนั้นๆ ซึ่งมีสภาพทั้งกายภาพ เคมีและชีวภาพ ซึ่งเอื้อต่อชีวิตของสัตว์นั้นๆ เพราะฉะนั้นการที่จะศึกษา ให้เข้าใจและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำจึงต้องศึกษาถึงความแตกต่างเหล่านี้ แล้วให้เข้าใจถึงระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะได้มีความระมัดระวังและความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้ประโยชน์ของสัตว์น้ำหรือประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นต่อไป

กรรพยการประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำ

หากพูดถึงทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำ จะพูดได้ว่าลักษณะของพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตร้อนเช่นเดียวกับประเทศไทยมีลักษณะที่ซับซ้อนค่อนข้างมาก ซึ่งความซับซ้อนเหล่านี้มีผลเนื่องมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทางกายภาพ ทางเคมี อย่างที่กล่าวมาแล้ว และทางชีวภาพ เพราะฉะนั้นความแตกต่างเหล่านี้ได้แก่ ความสูงต่ำของพื้นที่ที่ดี ฤดูกาลที่ดี ภาวะน้ำท่วมหรือภาวะน้ำแล้ง ลักษณะเคมีของดินของน้ำ และมลพิษต่างๆ ที่ลงมาอยู่ในน้ำนั้น ลักษณะทางชีววิทยามีวิวัฒนาการมาจากสิ่งแวดลอมโดยรวม เมื่อนานขึ้นจะมีการตอบสนอง (respond) ต่อสิ่งแวดลอมต่างๆ กัน สัตว์น้ำจะมีการปรับตัว (adapt) ให้เปลี่ยนแปลงทางด้านพันธุกรรมจนกระทั่งเข้ากับสภาพแหล่งน้ำนั้นได้ ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ที่เรียกความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์ต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากเหตุผลทางภูมิศาสตร์ ทางกายภาพ ทางเคมีและทางชีวภาพโดยรวม

ปกติทรัพยากรน้ำจืดหรือจะเรียกว่าทรัพยากรสัตว์น้ำก็ได้ เหล่านี้มีพลวัตหรือภาษาอังกฤษอาจจะเรียกว่า dynamic ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องไปอย่างไม่หยุด สิ่งที่เป็นปัจจัยในการพลวัตของประชากรสัตว์น้ำมีอยู่หลายประการ ทั้งการสืบพันธุ์ ทั้งอายุ ทั้งการเจริญพันธุ์ ฤดูกาลผสมพันธุ์ วางไข่ ประชากรรุ่นใหม่ที่เกิดมามีความแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการหาอาหาร การกินอาหาร การเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน การผสมพันธุ์ การวางไข่ในระยะหรือในทิศทางที่แตกต่างกัน ทำให้มีความแตกต่างกันในระบบนิเวศ มีความหลากหลายทางชีวภาพเกิดขึ้นดังที่ได้เรียนแล้ว เพราะฉะนั้นทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำจะมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้นการจะเข้าใจ species ไต species หนึ่งซึ่งอยู่ในสิ่งแวดลอมเหล่านี้เป็นเรื่องไม่่ายเลย เป็นเรื่องที่ต้องศึกษากันอย่างจริงๆ จังๆ ถ้ามีอะไรที่เรายังไม่รู้อีกมากมาย

การจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำ

การบริหารจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นไปได้อย่างค่อนข้างยาก ในปัจจุบัน จะทำให้ความยั่งยืนของทรัพยากรประมงเกิดขึ้นได้เมื่อสามารถควบคุม และรักษาคุณภาพของแหล่งที่อยู่อาศัย ควร

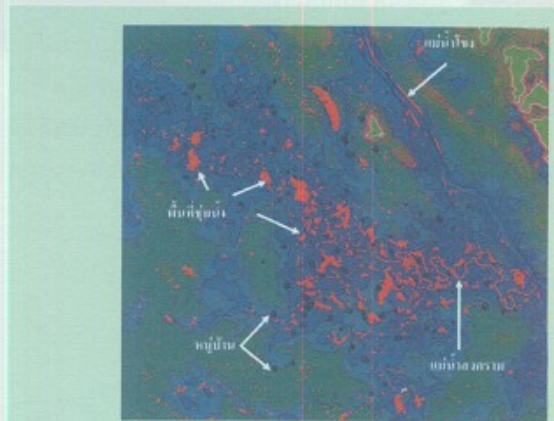
เน้นเรื่องรักษาคุณภาพ เพราะว่าถ้าการที่จะเอื้อให้ชีวิตอยู่ต่ออย่างยั่งยืนในแหล่งน้ำหรือในพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งนั้น ถ้าแหล่งน้ำเหล่านั้นขาดคุณภาพไป ขาดคุณภาพตามต้องการ หรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนประชากรที่มีอยู่ จะต้องสูญเสียพันธุ์ จะค่อยๆ สูญพันธุ์ไปตามแต่ชนิด คือ ชนิดที่เปราะบางก่อน ชนิดที่คงทนอาจจะอยู่ต่อไป แต่ในสุดท้ายแล้ว ถ้าหากว่าคุณภาพของแหล่งน้ำเหล่านั้น ไม่สามารถจะเอื้อให้ชีวิตอยู่ต่อไปได้จะหมดชีวิตไป

ความจริงแล้วในแหล่งน้ำหรือทรัพยากรประมงหรือทรัพยากรสัตว์น้ำ ความจริงมีตัวอย่างหนึ่ง คือ เป็นทรัพยากรที่ค่อนข้างจะเสริมสร้างได้ เสริมสร้างตัวเองได้อย่างรวดเร็วถ้าอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม ไม่ต้องรอถึงเป็นสิบๆ ปี หรือร้อยปี เหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างอื่น เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะต้องดูแล คือ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ถ้าให้มีคุณภาพ ที่จะเอื้อชีวิตเอื้อให้ชีวิตอยู่ต่อไป จะเพิ่มจำนวนกลับมาได้อย่างค่อนข้างรวดเร็ว ยกเว้นบางชนิดซึ่งสูญไปตลอดกาล อันนี้ก็มิ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าสนใจ และศึกษาอย่างจริงจังและมีการอนุรักษ์ มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แหล่งน้ำเหล่านั้นสามารถจะคืนกลับมาเป็นสถานที่เอื้อชีวิต แล้วทำให้ชีวิตอยู่ต่อไปได้ดี

ปัญหาการจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำ

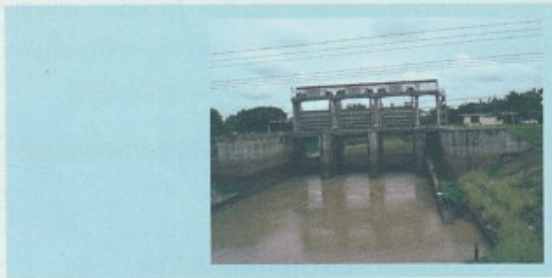
การจับสัตว์น้ำมากเกินไปเกินศักยภาพ

ตัวอย่างที่นำมาแสดง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำของกลุ่มน้ำสงคราม ซึ่งยังไม่ได้ประกาศเป็นแรมซาร์ ไซด์ แต่คงจะมีปัญหามากพอสมควร เพราะว่ามีจุดๆ สีดำที่เห็นอยู่ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น สีฟ้าที่เห็น ฟ้าเข้มกับฟ้าอ่อน เป็นเขตที่

น้ำท่วม ทุกๆ ปีน้ำจะท่วมขึ้นมา เวลานั้นน้ำท่วมขึ้นมา จะค่อนข้างต่อเนื่องถึงกันหมด แล้วสีแดงคือเป็น แหล่งที่พอน้ำลดแล้วที่ยังเป็นหนอง คลองบึงอยู่ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าปีละหนน้ำจะมาบรรจบถึงกันหมด ทำให้ชีวิตสัตว์และพืชได้เจริญเติบโต สัตว์ได้สืบพันธุ์ ในบริเวณที่เห็นสีฟ้าทั้งหมดนี้ แล้วเมื่อน้ำลดลงสัตว์ เหล่านั้นจะกลับไปเจริญเติบโตในพื้นที่สีแดง ซึ่งเป็น หนอง ปัจจุบันนี้ หนอง บึงเหล่านี้ ไม่ได้รับการอนุรักษ์ ถูกทำลายไปมากพอสมควร เพราะถูกทำการประมง โดยชุมชนและจับได้ปีละหลายๆ เพราะว่าปลาได้ขึ้นมา จากแม่น้ำโขงแล้วมาสืบพันธุ์ที่นี่เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นสถานที่นี้เป็นแหล่งความหลากหลายทาง ชีวภาพที่สมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ อยากจะเสนอแนะให้ทุกท่านที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ น่าจะช่วยกัน พื้นที่นี้ควรจะอนุรักษ์สำหรับทรัพยากร ประมงอย่างยิ่ง และไม่ทราบว่าทำได้แค่ไหน แต่ ควรจะพยายาม

การแบ่งแยกแหล่งที่อยู่อาศัย

ความเจริญของบ้านเมืองบวกกับการที่ประชาชน ไม่ต้องการน้ำท่วมทำให้มีการประดิษฐ์คิดค้นสถานที่ ที่จะควบคุม (Control) น้ำ อันนี้ยกตัวอย่างอันหนึ่ง คือ ประตูน้ำ เช่นที่เห็นอยู่ในภาพ เพราะฉะนั้นการ กักเก็บน้ำก็ดี การทำฝาย การทำประตูควบคุม พวกนี้ เป็นการทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำแยกจากกัน สัตว์น้ำบริเวณท้ายน้ำไม่สามารถจะเคลื่อนย้ายผ่าน ประตูควบคุมเหล่านี้ได้ เพราะฉะนั้น โอกาสที่สัตว์น้ำ จะเดินทางไปเพื่อหากินก็ดี เพื่อการเจริญสืบพันธุ์ก็ดี หรือเพื่อการเจริญเติบโตหากินก็ดี จะถูกบล็อก จะถูก ที่กั้นเหล่านี้ไม่ให้เดินทางผ่าน

ในปัจจุบันมีหลายๆ แห่งที่พยายามทำ อย่างที่เห็น ในภาพคือบันไดปลาโจน แต่บันไดปลาโจนส่วนใหญ่ ไม่เวิร์ค (work) เพราะว่ามันไม่มีการ management คือ ไม่มีการจัดการ บริหารจัดการ อยากจะเรียนว่า บันไดปลาโจนจะต้องมีคนจัดการตลอดทุกวัน โดยเฉพาะ ในฤดูน้ำหลาก ในฤดูแล้งปลาไม่ค่อยเคลื่อนไหวอะไร เท่าไหร่ แต่ในฤดูที่เริ่มมีฝนและฝนเริ่มหลากมา ปลา จะเริ่มอพยพ โดยเริ่มอพยพไปหากินก่อนแล้วอพยพ ไปเพื่อวางไข่ ในเขื่อนโดยเฉพาะเขื่อนใหญ่ๆ ปลา ไม่สามารถจะกระโดดทวนน้ำขึ้นไปได้ แม้จะเป็นแบบ ฝายน้ำล้นก็ตาม ถ้าหากว่าเขื่อนขนาดใหญ่กระแส น้ำ จะแรงจัดมาก เพราะฉะนั้นบันไดปลาโจนเป็นสถานที่ ที่จะล่อน้ำจากประตูที่ไหลออกมาแรงให้ค่อยลง แล้วจะต้องมีการปรับ (adjust) ให้น้ำไหลอยู่ตลอด เวลา และปลาจะสามารถกระโดดขึ้นไปเป็นขั้นๆ ได้ ที่นี้ระดับน้ำในแต่ละวันจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะฉะนั้นบันไดปลาโจนจะตายตัว (Fix) อยู่ไม่ได้ จะต้องปรับระดับอยู่ตลอดตามระดับน้ำที่เปลี่ยนแปลง มิฉะนั้นปลาไม่สามารถจะขึ้นได้ เพราะฉะนั้นส่วนใหญ่ บันไดปลาโจนที่สร้างมาจะเป็นพิพธิภัณฑ์ ซึ่งเป็น ตัวอย่างหนึ่งที่จำเป็นจะต้องบริหารจัดการ ซึ่งลำบาก นิดหนึ่ง อาจจะถามว่าทำไมกรมประมงไม่มาดูแล แต่ ในเขื่อนส่วนใหญ่จะเป็นที่ของกรมชลประทาน แล้ว มีหน่วยงานอยู่บ้าง บางแห่งไม่มี เพราะฉะนั้นเป็น การลำบากแก่เจ้าหน้าที่ที่จะต้องไปประจำ คือ ต้อง ประจำอยู่ใกล้ๆ แล้วต้องดูแลใส่ใจตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อการปรับ (adjust) บานเหล่านี้ ในต่างประเทศ บางแห่งเป็นไฟฟ้า ปรับอัตโนมัติค่อยๆ ชั่ว แต่ใน ประเทศไทยนี้จะใช้ตัวบล็อกเป็นแผ่นกระดานเป็นขั้นๆ

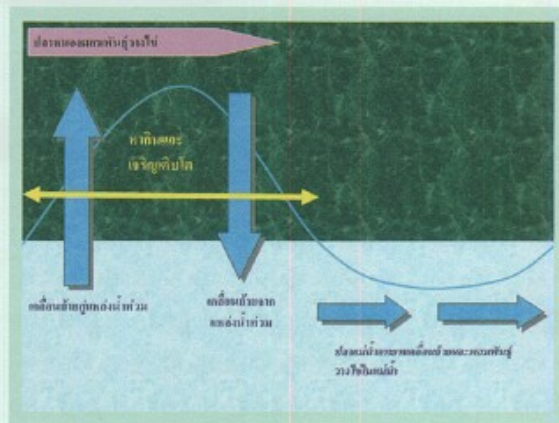
และลงไปบล็อก อันนี้ต้องคนขยันพอสมควรเลย
ทีเดียว ที่ที่กรมประมงจัดการอยู่ อย่างที่กว๊านพะเยา
ที่จังหวัดพะเยาได้ผล ได้ประโยชน์พอสมควร เพราะ
ว่าปีหนึ่งได้ปลาขึ้นไปข้างบนมาก

จะเห็นว่าตามหน้าผาย ตามหน้าเขื่อนจะมี คนมาทำเครื่องดักปลาซึ่งความจริงการดักแบบนี้ ไม่ค่อยถูกต้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาตินัก เพราะว่า หน้าเขื่อนนี้ควรจะเป็นเขตที่ปลอดจากการประมง เพราะว่าปลาถูกชักนำมาโดยธรรมชาติอยู่แล้ว คือ จะว่ายทวนน้ำขึ้นมา เพราะฉะนั้นในที่ที่มีน้ำไหลแรง ถ้าหากว่าจับอย่างนี้ปลาจะหมด ตอนนี้มีโครงการ ร่วมกับร่วมด้วยช่วยกันทำการอนุรักษ์ปลาที่หน้าเขื่อน ชัยนาท ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดี เพราะที่นี้เป็นแหล่ง ที่ปลาจะอพยพขึ้นไปวางไข่เป็นจำนวนมาก แล้วถ้า หากว่าปล่อยให้ชาวประมงมาจับเอาปลาตรงนั้น ง่ายเหลือเกินง่ายตายจริงๆ แล้วปลาจะถูกทำลายเป็น จำนวนมาก เพราะฉะนั้นตอนนี้ขอความกรุณา กรมชลประทานได้ให้ที่มาตรงหน้าเขื่อนจำนวนหนึ่ง เพื่อจะสร้างเป็นบ้านพักให้เจ้าหน้าที่อยู่ แล้วมีโรงเรือ มีเรือ สำหรับคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย ในบริเวณ หน้าเขื่อนชัยนาท ซึ่งวันพุธนี้ จะเป็นวันที่ครบ 50 ปี ของเขื่อนชัยนาทพอดี จะมีพิธีการกันนิดหน่อยกับทั้ง กรมชลประทานและกรมประมง ซึ่งท่านองคมนตรี สวัสดิ์ วัฒนายากร จะไปเป็นประธาน แล้วจะมีการ ประชาสัมพันธ์ มีการโฆษณา มีการแนะนำประชาชน ว่าไม่ควรจะมาจับปลาในบริเวณนี้ แล้วจะแสดง ให้เห็นว่าปลามีความทุกข์ทรมานที่หน้าเขื่อนชัยนาทมาก เพียงใด คงจะได้เป็นข่าวและท่านคงจะได้เห็นกัน ในโทรทัศน์ เรื่องนี้ปีนี้เพิ่งเริ่มทำแต่ได้ผลมากมาย

 ธรรมชาติของพื้นที่ชุ่มน้ำกับ
ทรัพยากรประมง

เพื่อความชัดเจนขอสรุปเกี่ยวกับทรัพยากรประมงน้ำจืดว่ามีลักษณะสำคัญสามประการ คือ **หนึ่ง** มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง คือ มีจำนวนชนิดมากและแม้ชนิดเดียวกันในระบบนิเวศมีหลายขนาดหลายรุ่น **สอง** ทรัพยากรประมงมีลักษณะการแพร่กระจายไม่สม่ำเสมอ บางชนิดมีการรวมฝูง บางชนิดอาจจะอยู่เดี่ยวๆ **สาม** ทรัพยากรประมงมีการอพยพเคลื่อนย้าย ทั้งการอพยพเคลื่อนย้ายระยะสั้นเพื่อการหาอาหาร และอพยพเคลื่อนย้ายระยะไกลตามฤดูกาล หรือเพื่อการแพร่ขยายพันธุ์

แผนภูมินี้แสดงทิศทางการเคลื่อนย้ายของสัตว์น้ำ สีเขียวด้านบนแสดงพื้นที่น้ำนิ่ง น้ำนิ่งหรือแหล่งที่น้ำท่วมซึ่งสัตว์ในกลุ่มนี้อาจจะเรียกว่าปลาหนอง ปลาที่อยู่ตามหนอง เป็นปลาที่สามารถดำรงชีพครบวงจร คือทั้งหากิน ทั้งเจริญเติบโต และวางไข่ได้ในน้ำนิ่ง เช่น พวกปลาช่อน ปลาหมอ ปลาสลิด เป็นต้น ปลากลุ่มนี้อาจเคลื่อนย้ายสู่แม่น้ำบ้าง แต่มักเป็นระยะทางสั้นๆ สีขาวด้านล่างจะแทนลำน้ำที่มีน้ำไหล ซึ่งอาจจะเรียกว่าปลาแม่น้ำ พวกปลากลุ่มนี้ จะมีการอพยพเคลื่อนย้ายระยะไกล และมักต้องการสภาพโดยเฉพาะสภาพน้ำท่วมในการหากินและเจริญเติบโต โดยเฉพาะเลี้ยงตัวอ่อนในที่ที่มีการผสมพันธุ์ แล้ว

อยากจะกล่าวว่าสภาพแวดล้อมของภาคกลาง ประเทศไทยนี้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ ทั้งภาคกลางในเขตของแม่น้ำสามแม่น้ำ คือ แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีนเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกง ทั้ง 3 เขตนี้เป็นเขตนํ้าท่วม คือ ตั้งแต่โบราณมานํ้าจะท่วมทุกปี เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดลิ่งเหล่านี้ขึ้น เอื้อประโยชน์ให้กับสัตว์นํ้า เอื้อประโยชน์ยังงี้ คือ นํ้าที่ไหลลงมาจากภาคเหนือจะมีปุ๋ยใหม่เป็นอันมาก เมื่อมีปุ๋ยใหม่มาจะทำให้มีสัตว์นํ้าเล็กๆ จะท่วมไปในทุ่งซึ่งจะมีต้นไม้ต้นข้าว ต้นอ้อ อยู่ เป็นที่เพาะพันธุ์ของจุลินทรีย์ก็ดี หรือว่าสัตว์มีชีวิต ไร้นํ้า ไรสารพัด ทำให้เป็นอาหารสำหรับลูกปลาวัยอ่อน ซึ่งเจริญเติบโตได้อย่างดี เพราะฉะนั้นสภาพอย่างนี้เป็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมซึ่งมีมานานแล้วทำให้สัตว์นํ้าปรับตัว (adapt) ให้เข้ากับสภาพนี้ เพราะฉะนั้นสัตว์นํ้าหลายประเภท ที่บอกว่าต้องการการเคลื่อนไหว ต้องการนํ้าท่วมในการสืบพันธุ์นี้ จึงปรับตัวให้เข้ากับสภาพนั้น พอถึงเวลาที่มีสภาพนํ้าท่วม ต่อมาได้สมองจะหลังฮอร์โมนออกมาเพื่อบังคับให้มีไข่แก่ มีสเปิร์มพร้อมที่จะผสมพันธุ์ สัตว์นํ้าพวกนี้ถ้าเอามาอยู่ใน Captivity คือ เอามาขังไว้ในบ่อหรือเขตที่ไม่มีนํ้าท่วม จะไม่สามารถสืบพันธุ์ได้ เพราะฉะนั้นปลาส่วนใหญ่ของประเทศไทยในภาคกลาง ส่วนใหญ่ต้องการนํ้าท่วมเพื่อการสืบพันธุ์ที่ทำปัจจุบันนี้เรียกว่าผสมเทียม คือ ผสมธรรมชาติ คือ หมายความว่าสภาพไม่เกิดอย่างแต่ก่อนแล้วก็เลยต้องมาผสมเทียมคือต้องฉีดฮอร์โมนเข้าไปแทน แทนที่จะเกิดขึ้นเอง เพราะฉะนั้นปลาประเภทนี้ถ้าขังอยู่ในแม่นํ้าเองหรือว่าอยู่ในบ่อ ในหนอง ในบึงจะไม่สืบพันธุ์ ถ้าไม่มีนํ้าท่วม เพราะฉะนั้นอยากจะเรียนว่าทรัพยากรประมงอุดมสมบูรณ์ได้จะต้องมีนํ้าท่วม เพราะปล่อยอย่างที่ทำอยู่คงไม่สามารถทดแทนได้อย่างทั้งหมด อันนี้เพียงแสดงให้เห็นถึงวงจรที่มีนํ้าท่วมอย่างที่เราเรียนไปแล้ว

ภาพนี้ แสดงให้เห็นว่าเวลามีนํ้าท่วมจะมีชาวประมงมาจับปลากันตลอด อันนี้เป็นสภาพปลาที่จับได้ในวันหนึ่งๆ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกปลาที่ยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ เพราะว่าอาศัยมาออกลูกออกหลานในนา ในพื้นที่ที่ถูกนํ้าท่วมแล้ว เวลานั้นลดก็กลับไปสู่ม่านํ้า ซึ่งบางส่วนยังไม่เจริญเติบโตดีนัก ส่วนของปลาเล็กปลาน้อยที่ได้มา

สรุปและข้อเสนอแนะ

เพราะฉะนั้นขอสรุปว่าปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญ และการประเมินมูลค่าของทรัพยากรประมงทำได้ยาก เนื่องจากการที่จะวางกฎระเบียบอะไรต่างๆ กระทบถึงอาชีพประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนยากจน แล้วการจับปลาในเขตนํ้าจืดมีอยู่ทั่วไปซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ เพราะฉะนั้นมูลค่าจริงๆ ของสัตว์นํ้าที่จับโดยชุมชนทุกปีๆ เป็นสิ่งที่ทำให้ยากต่อการควบคุม และยากต่อการรวบรวมข้อมูลที่จะให้เห็นว่าผลผลิตในธรรมชาติมีมากมายเพียงใด แล้วการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำในปัจจุบันใช้สารพัดประโยชน์จริงๆ ทุกส่วนของประชาชนมุ่งแต่จะใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้สุขภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำลดลงไป ลดลงไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นบทบาทที่จะทำให้อุณหภูมิของแหล่งนํ้า ของพื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้สามารถคงอยู่ และเป็น sustainable คือ มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน คงเป็นหน้าที่ของทุกท่านที่จะต้องค่อยๆ ทำกันต่อไป ถึงแม้จะยากแต่เป็นสิ่งที่ต้องทำ

สิ่งที่สำคัญ คือ พยายามให้ความรู้ ให้ความเข้าใจแก่เด็กรุ่นใหม่ ๆ ซึ่งกรมประมงพยายามผลิตสื่อต่างๆ ให้ตามโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจ มีความรู้จักรักในสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอฝากข้อเสนอที่อาจนำไปเป็นประเด็นให้ช่วยกันคิดว่า การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำให้สมประโยชน์นั้นควรมีการบูรณาการที่แผนการพัฒนาการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยพิจารณาในองค์รวมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรจะได้มีโอกาสนำเสนอข้อเท็จจริงในส่วนของตนเพื่อมาประกอบกำหนดเป็นแผน สำหรับพื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรประมงนั้นหากจำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำใด ควรตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยตรงกับทรัพยากรและจำกัดการแบ่งแยกแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด คือ ส่วนที่จะกีดขวางทาง แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งอพยพ (migration) ของสัตว์น้ำ ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องดูประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เพราะว่าถ้าหากว่า การสร้างเขื่อนกั้น การทำสถานที่ซึ่งต้องมีการกั้นเขตสัตว์น้ำขึ้นต้องดูความจำเป็นเป็นหลักว่ามีประโยชน์มากกว่ากันแค่ไหน ถ้าหากว่าทำได้อย่างถูกต้องจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ทรัพยากรสัตว์น้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำมีพื้นที่สามารถหากิน เจริญเติบโต และแพร่ขยายพันธุ์ได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้จำเป็นจะต้องรักษาคุณภาพพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างที่ย้ำมาหลายหนให้คงอยู่ต่อไป พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรประมงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันอย่างไม่แยกไม่ออก เพราะฉะนั้นทรัพยากรประมงจากพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นฐานความมั่นคงทางด้านอาหารสำหรับประชาชนโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล การรักษาคุณภาพและความเชื่อมโยงของพื้นที่ชุ่มน้ำรวมทั้งการรู้จักการใช้ประโยชน์อย่างฉลาดจะเป็นหลักประกันสำคัญในการดำรงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงที่ยั่งยืนและหากร่วมมือกันได้ ดังนี้เชื่อว่าพื้นที่ชุ่มน้ำและอนาคตของทรัพยากรประมงจะไม่ใช่วิทยาอีกต่อไป จะสมเจตจำนงของการฉลองวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในปีนี้ได้อย่างแน่นอน ขอยุติการบรรยายเพียงเท่านี้ ขอขอบพระคุณมาก

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อ.ส. ประกาศิ จรรยาวงศ์:

อย่าให้การศึกษาเฉพาะเด็ก ตอนที่เร่ร่อนควรจะให้การศึกษากับประชาชนแบบเร่ร่อนเลยและเด็กด้วย

สำหรับบันไดปลาโจนจะสร้างให้กว้างขึ้นได้หรือไม่ และมีที่ปักปลาให้ขายเหนื่อยาวนานกว่าสักนิดจะได้ไหม

ตอนที่ปลาตัวเมียขึ้นไปวางไข่ ตัวผู้ตามขึ้นไปทั้งหมดไหม

ดร. จรัลธาดา กรรณสูต:

การศึกษาเน้นไปที่เด็กก็จริงแต่ประชาชนก็ทำยกตัวอย่างอย่างที่จะไปชัยนาท วัน-สองวันนี้จะพบกับชาวบ้านโดยตรงที่จะให้ช่วยกันรักษาพันธุ์สัตว์น้ำหน้าเขื่อนชัยนาท อันนี้เรียกว่าเป็นผลสำเร็จอันหนึ่งที่พบกับชาวบ้านได้ โดยเฉพาะกลุ่มร่วมด้วยช่วยกันได้ช่วยในการเผยแพร่ ในการประชาสัมพันธ์เรื่องนี้มาก

บันไดปลาโจนมีปัญหาเรื่องงบประมาณ แล้วโดยมากการสร้างเขื่อน จะต้องรวมอยู่ในคำสร้างเขื่อนนั้นๆ ซึ่งบางที่ถูกทะเลาะ คือ ไม่ได้นึกถึงว่าควรจะมี และบางทีก็เป็นเหมือนกับส่วนเกินที่เข้าไปอยู่ในระบบ อยากจะฝากท่านที่เกี่ยวข้องช่วยกันผลักดันในเรื่องนี้หน่อย พยายามให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญให้ได้ แต่อย่างที่ว่าส่วนใหญ่ทำแล้ว ไม่ประสบผล คือ ทั้งร่างแบบนี้ ทำให้ไม่อยากจะทำ อันนี้เป็นสิ่งที่กรมประมงเองจะต้องหาทางแก้ไข ทำอย่างไรให้มีคนบริหารจัดการได้ตลอด ตอนนี้นำบุคลากรขาดแคลนลงไปเรื่อยๆ เพราะว่ามีนโยบายรัฐบาลลดคนทำให้มีความลำบากในการจ้างลูกจ้างชั่วคราว แม้ลูกจ้างชั่วคราวตอนนี้เปลี่ยนเป็นพนักงานของรัฐก็น้อยลงไปเรื่อยๆ เหมือนกัน

การอพยพของปลาคงไปทั้งตัวผู้ตัวเมีย เพราะเวลาผสมพันธุ์กัน ถึงแม้ผสมภายนอกตัวก็ดี แต่ว่าต้องใช้ทั้งตัวผู้ตัวเมียที่จะฉีดสเปิร์มและให้ไข่มาผสมส่วนใหญ่ไข่ปลาจะมีอยู่ 2 แบบใหญ่ๆ คือ ไข่แล้วพอผสมจะไปติดที่ใบไม้ใบหญ้า แล้วถึงฟักเป็นตัว อีกแบบหนึ่งคือผสมแล้วจะลอยหรือจมอยู่ในน้ำ ถ้าเป็นน้ำตื้นส่วนใหญ่จะจม ส่วนเป็นน้ำธรรมชาติบางที่ลอยๆ อยู่ในน้ำไหลไปเรื่อยๆ ซึ่งประมาณวันหนึ่งหรือครึ่งวันจะฟักเป็นตัว แล้วจะหากินบริเวณที่น้ำท่วมส่วนใหญ่

ดร. ศันสนีย์ ชูแหวะ:

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเท่าที่เห็นบันไดปลาโจนในประเทศไทย มีความเป็นบันไดที่สูงมาก แล้วขนาดพวกเราเดินขึ้นเดินลงเองยังเหนื่อย นอกจากขยายขนาดความกว้างของบันไดแล้ว อันนี้คงต้องเรียนถามทางกรมประมงโดยเฉพาะทางเทคนิคว่ามีความเป็นไปได้ไหม ที่จะไม่สร้างเป็นบันไดแต่สร้างเป็น fish path คือเป็นเหมือนทางเลียงเป็นทางน้ำที่ไหลที่เป็นธรรมชาติมากกว่าเป็น fish ladders อันนั้นเป็นคำถามแรก

อันที่ 2 คือ ท่านอธิบดีได้กรุณาบรรยายให้เห็นถึงความสำคัญของบริเวณที่เป็นที่ราบน้ำท่วมถึงซึ่งในภาคกลางซึ่งเป็นที่ราบน้ำท่วมถึงที่สำคัญมาก ในปัจจุบันแทบจะไม่เหลือความเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แต่ว่าในภาคอื่นๆ อย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเขตที่ราบน้ำท่วมถึงที่ยังใหญ่อยู่มากโดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นป่าทามซึ่งตรงนั้นเห็นชัดเจนว่าเป็นเขตที่พืชพันธุ์ที่สำคัญด้วย แต่ว่าไม่ได้รับการอนุรักษ์อย่างจริงจัง ทีนี้ในเรื่องการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ แหล่งที่อยู่อาศัยของปลา ตรงนั้นจะเป็นระบบนิเวศที่สำคัญมาก จะมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนสำหรับกรมประมงที่จะรักษา อนุรักษ์ที่ราบน้ำท่วมถึงโดยเฉพาะป่าทามเหล่านั้นไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวพระราชบัญญัติประมงเอง ที่ว่าด้วยเรื่องของเขตที่รักษาพืชพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นไปได้แค่ไหนที่จะมาใช้กับตรงนี้

ดร. จรัญธาดา กรรณสูต:

เรื่องบันไดนี้เป็นปัญหาค่อนข้างมากอยู่ได้เรียนแล้ว เราพยายาม ความจริงบันไดที่ถูกต้องควรจะค่อยๆ ลดระดับ แล้วต้องเป็นทางยาวมากพอสมควร แล้วมีที่สำหรับพักปลาในแต่ละชั้น จะต้อง มีแอ่งน้ำที่จะให้พักเหนื่อย แล้วค่อยๆ ขึ้นไป แต่ว่าการสร้างบันไดยาวใช้งบประมาณสูง เพราะฉะนั้นบางที่กรมประมงไม่ได้เป็นคนสร้างและไม่ได้เป็นคนออกแบบ ส่วนใหญ่ทางผู้สร้างเขื่อนจะเป็นคนทำให้ แล้วการออกแบบจะประหยังบประมาณด้วย ทำให้บันไดบางอันชันเกินไป ซึ่งเห็นด้วยว่ามีความลำบาก ส่วนเรื่องจะทำทางเลียงยังไรก็ไม่พ้นบันได เพราะว่าระดับน้ำต่างกันเยอะ นอกจากว่าแหล่งน้ำบางแห่งซึ่งเขื่อนมีระดับน้ำไม่ต่างกันมากคงไม่ยาก แต่ว่าถ้าระดับน้ำต่างกันเยอะๆ คงไม่พ้นต้องมีบันได

เรื่องของพื้นที่น้ำท่วม กำลังทำอยู่และทำสำรวจ โดยเฉพาะแผนที่ที่โชว์ให้ดูบริเวณนั้นเป็นป่าทาม ส่วนใหญ่ของแม่น้ำสงครามซึ่งเป็นที่ที่น้ำจะมีการอนุรักษ์มากๆ แต่อย่างไรก็ตามชี้ให้เห็นว่ามีหมู่บ้านอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นการที่จะให้ธรรมชาติอยู่ร่วมกับประชาชนได้อย่างไรเป็นสิ่งที่พวกเราคงต้องร่วมกัน ร่วมกันทำ กรมประมงกรมเดียวคงจะไม่สามารถในขั้นนั้น แต่อย่างไรก็ตามทั้งภาคเอกชนและทั้งภาครัฐต้องร่วมกันเพื่อจะอนุรักษ์เขตที่เห็นว่ามีหลากหลายทางชีวภาพสูงแล้วมีคุณค่าทางด้านทรัพยากรอย่างสูง อันนี้คงต้องเรียนว่าร่วมกันหลายๆ ทาง

ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน

นายสุริยา โคตะมี กลุ่มวิจัยไต้หวันลุ่มน้ำสงคราม

นายฮาโชน ช่างเหล็ก กลุ่มประมงพื้นบ้าน

นายกฤษฎา ตีอินทร์ นักวิชาการประมง 6ว กรมประมง

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ ผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ดำเนินการอภิปราย

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

อนุสัญญาแรมซาร์หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้ก่อตั้งมากกว่า 30 ปี นับว่าเป็นอนุสัญญาฉบับแรกที่เน้นเรื่องการอนุรักษ์ ตอนแรกๆ อนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์จะอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เพราะพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นบ้านของนกอพยพ ดังนั้นจะอนุรักษ์บ้านของนกไว้เพื่อนกนั่นเอง แต่ต่อมาเมื่อมีการทำงานมากขึ้น มีหลายๆ ประเทศเข้ามาเป็นสมาชิก หรือที่เรียกว่าภาคีเพิ่มมากขึ้น การทำงานและวัตถุประสงค์เริ่มเปลี่ยนไปจากการอนุรักษ์บ้านหรือพื้นที่ชุ่มน้ำไว้ให้นกอพยพเป็นการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้คนได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนร่วมกัน เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากขึ้น โดยจะเห็นได้จากหัวข้อของการจัดงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกที่ผ่านมาอย่างปีที่แล้ว คือ ปี พ.ศ. 2549 หัวข้อของการจัดงานจะเป็นเรื่อง Wetlands and Water Sustaining Livelihood หรือ พื้นที่ชุ่มน้ำเก็บน้ำ รักษาวิถีชีวิตให้ยั่งยืน ในปีนี้หัวข้อเน้นให้เห็นชัดเจนมากขึ้นอีกว่า พื้นที่ชุ่มน้ำเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตมนุษย์ โดยในปีนี้จะเน้นเรื่องของ “พื้นที่ชุ่มน้ำและการประมง” ซึ่งเกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง

การประมงเป็นวิถีชีวิตของชุมชนหลายแห่งที่พึ่งพาพื้นที่ชุ่มน้ำโดยตรง ดังนั้น การอภิปรายในหัวข้อ “ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน” ในวันนี้ จะเป็นการเล่าให้พวกเราได้รับทราบถึงความผูกพันและความสำคัญของการประมงกับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างไร วันนี้มีวิทยากรที่จะมาร่วมกันเล่าให้พวกเราฟังสามท่านด้วยกัน

ท่านแรก คือ นายกฤษฎา ตีอินทร์ ท่านเป็นนักวิชาการประมงระดับ 6ว ท่านทำงานวิจัยด้านวิถีชีวิตของชุมชนกับการประมงเป็นอย่างดี ซึ่งความคิดความอ่านอาจจะแตกต่างจากนักวิชาการประมงคนอื่นๆ

ท่านที่สอง เป็นกรรมการสมาพันธ์ประมงพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งรวมกันทั้งหมด 13 จังหวัด แล้วเคยรณรงค์เกี่ยวเนื่องกับประมงขนาดใหญ่ที่ทำลายพื้นที่ประมงขนาดเล็ก และปัจจุบันมีปัญหาเรื่องโครงการที่ลงไปในพื้นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนประมงเหมือนกัน นายฮาโชน ช่างเหล็ก จากพังงา

ท่านที่สาม เป็นนักวิจัยที่เรียกว่านักวิจัยชาวบ้านจากลุ่มน้ำสงคราม ซึ่งมีงานวิจัยที่ออกมาหลายชุดในงานวิจัยชาวบ้าน ทั้งที่ปากมูล แม่น้ำสงคราม ที่สาละวิน ที่แม่น้ำยม ที่เชียงของ-แม่น้ำโขง แต่ว่านี้เป็นงานส่วนหนึ่งที่เป็นงานวิจัยชาวบ้านและมีวิถีชีวิตอยู่กับลุ่มน้ำสงคราม ได้อาศัยน้ำหลากหลายเหมือนกับที่ท่านอธิบดีได้กล่าว เวลาน้ำท่วมมีปลาขึ้นมาไกลจากจังหวัดนครพนม นายสุริยา โคตะมี

นี่คือตัวแทนจากสามภาคส่วน ที่จริงไม่ใช่ตัวแทนชาวบ้านทั้งหมด แต่อยากจะให้มองในมุมมองที่ทำงานกับชุมชนและมีเรื่องที่ยากจะเล่าให้พวกเราฟังว่าที่ผ่านมาทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตชุมชนบางที่อาจจะมองว่าน้ำท่วมอาจจะมีความยากกับคนทำนา แต่ว่าถ้าน้ำท่วมเป็นความมั่นคงทางอาหารสำหรับคนที่อยู่ในลุ่มน้ำหรือไม่ ช่วงแรกเชิญนายกฤษฎา ที่จริงเป็นนักวิชาการประมง แต่ลองฟังดูว่าเหมือนประมงหรือเปล่า คงใช้เวลาสัก 15 นาที ในกำหนดการไม่มีการซักถามแต่คิดว่าจะเปิดโอกาสให้ซักถามประมาณ 15-20 นาทีในช่วงตอนท้าย ช่วงนี้อยากเชิญวิทยากรท่านแรก นายกฤษฎา ตีอินทร์ ที่ผ่านมามองในเรื่องที่สัมผัสกับคนทำงานประมง คนที่ศึกษาวิจัยเรื่องประมงและชุมชน กับวิถีชีวิตชุมชนในเขตลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำน่าน ได้อย่างไร

นายกฤษฎา ตีอinker:

เรียนท่านหัวหน้าส่วนและผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ในเรื่องหัวข้อความมั่นคงของอาหารทางการประมง งานที่คลุกคลีส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตลุ่มน้ำม่นาน พื้นที่เป็นคนพิษณุโลก เกิดและเรียนอยู่ที่พิษณุโลก พ่อแม่ทำนาด้วย ทำประมงด้วย เห็นชีวิตของปู่ ของลุง เห็นมา ดูแล้วแยกอะไรกันไม่ออก

ในเรื่องของความมั่นคงในเขตนี้ ถ้าย้อนจากประวัติศาสตร์ไปจะเห็น เอาช่วงใกล้ๆ ที่กำลังนิยมกันในช่วงอยุธยา ช่วงของสมเด็จพระนเรศวรหรือพระบรมไตรโลกนาถ จะเห็นว่าพื้นที่ของพิษณุโลกของกลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำน่าน อย่างคลองโคกขาง อย่างทุ่งสุโขทัย ตรงนี้เป็นแหล่งสำคัญไม่เฉพาะของการปลูกข้าวที่จะเอาเป็นเสบียงไว้ไปเพื่อต่อสู้กับล้านนามีเรื่องของปลา และเรื่องของอะไรด้วย จะเห็นว่าทางพื้นที่นี้มีความมั่นคงอยู่แล้ว และเท่าที่เห็นออกมาในสมัยที่เป็นเด็ก อาจจะเคยได้ยิน ทุ่งสาน ที่พรหมพิราม ตรงนั้นเป็นแหล่งน้ำท่วมในสมัยโบราณซึ่งมีชื่อเสียงมาก เพราะว่าเมื่อก่อนมีผู้อพยพเข้ามาจับจองกันเป็นพวกผู้หนีคดีของทางบ้านเมืองบ้างอะไรบ้าง ปัญหาที่เกิดการแก่งแย่งหรือเกิดการฆ่าฟันไม่ใช่แค่ประเด็นเฉพาะที่นาอย่างเดียว เป็นประเด็นในเรื่องของการจับปลาด้วย

แม้กระทั่งสุโขทัย เด็กๆ แม่เคยไปซื้อปลาสร้อยซื้ออะไรมาทำปลาร้า จากที่คลุกคลีกับคนในสุโขทัยคนเก่าๆ แก่ๆ มีความสงสัยว่า เห็นว่าแต่ละครั้งที่น้ำท่วมมีรายได้จากการจับปลาหลักแสน แต่ทำไมต้องไปยอมเสียหายกับการทำนา ทำอะไรพวกนี้ ผู้รับบอกว่าจริงๆ แล้วดั้งเดิมนี้ ยังไม่ได้ทำนามากมายขนาดนี้ แต่ต่อไปต่อมาแล้ว น้ำเริ่มแห้งลงๆ ไม่รู้จะทำอะไรที่อยู่เปล่าๆ เริ่มปลูกข้าวปลูกอะไร จะเริ่มมีปัญหาไปเรื่อยๆ มามองปัญหาว่า เกิดจากอะไร เหมือนอย่างคนอุดรติดถั่ว เมื่อก่อนนักเขียนคือ สุวรรณี สุคนธา เคยเขียน คนพิษณุโลกรู้ มีตำนานกัน พูดกันต่อๆ กันว่าปลาสร้อยจะว่ายขึ้นไปไหว้พระแท่นศิลาอาสน์ก่อนแล้วค่อยวางไข่ นั่นคือวิถีของปลา คือปลาวายน้ำขึ้นมา พอหลังจากเกิดเขื่อนนเรศวร พิษณุโลกตอนบนไม่มีปลาสร้อยกิน ไม่มีน้ำปลา ไม่มีอะไรเหลือแต่บางระกำ เหลือแต่ทางสุโขทัย ส่วนใหญ่ชุมชนที่ารู้เองว่าพอถึงฤดูฝน น้ำท่วมมา จะรู้ว่าควรจัดการอย่างไร จะเริ่มทำเครื่องมือ พอน้ำขึ้นเริ่มทำบ่อล่อ

เริ่มทำที่กักเก็บปลาไว้ มีบ้างบางส่วนทำโพรงวางในแม่น้ำ

โพรงวางมีมาตั้งแต่โบราณแล้ว ตั้งแต่เป็นเด็กเพื่อนทำโพรงวาง เคยไปช่วยขึ้นปลาสร้อย บางทีขึ้นไม่ไหวถึงขนาดกรีดอวนทิ้งบ้าง พอหลังๆ เข้าจะเริ่มมีปัญหาขึ้นมา คล้ายๆ กับว่าคนทำเริ่มมากขึ้น แล้วคนเริ่มที่จะใช้สิทธิใช้อะไรในการกัก ทำสิ่งทำอะไรขึ้นมาเรื่อยๆ เริ่มมีปัญหาขึ้น คือ วิถีเปลี่ยนไปตามการพัฒนา ตอนนี้อยู่ดูกาลไม่ค่อยแน่นอนไม่ค่อยนอนอะไรชาวบ้านที่อาศัยหาปลาแล้วเดี๋ยวนี้ยังคำนวณกันไม่ค่อยได้ อย่างปีนี้น้ำขนาดแม่ค้ายังคำนวณเงินในการซื้อปลาไม่ได้ ปีนี้ปลาสุโขทัยมากขึ้นสองเท่าตัว คือแม่ค้านี้ไม่มีเงินซื้อเลย ซื้อไม่ไหว แต่ความเป็นแม่ค้าเลยซื้อถูก ราคาตกลงไปครึ่งหนึ่ง เป็นวิถีของเขารู้ว่าปลาอะไรควรจะอยู่อย่างไร ปลาอะไรควรจะอยู่ตรงไหน ช่วงฤดูไหน ช่วงอะไร

ในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไป พอช่วงหลังๆ เริ่มจะเกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น เรื่องนายทุน คนที่มีเงิน คนที่มีอำนาจ มีศักยภาพ เริ่มทำอะไรใหญ่ขึ้นพวกชาวบ้านพวกที่ไม่ค่อยมีเงิน ไม่ค่อยมีที่เริ่มมีปัญหาขึ้น คราวนี้จะเกิดการแบ่งออกเป็นสองฝ่ายฝ่ายนายทุน ถือว่ามีสิทธิอยู่ในพื้นที่ ฝ่ายพวกชาวบ้านเริ่มรู้สึกว่ปลาพอขึ้นไปวางไข่ที่ทุ่งแล้ว ถูกกักหมดไม่กลับมา ที่สุโขทัยถ้าใครเคยไปเที่ยวในช่วงที่ลอยกระทง จะรู้ว่าช่วงพระจันทร์เต็มดวง ปลาจะขึ้นปลาจะไหลลงตามคลอง ชาวบ้านจะทำไม้ไผ่ ที่ออกไปเหมือนริมตลิ่งแล้วทอดแห ปีนี้ขนาดน้ำท่วมมากไปรอเก้อ ตัวเองก็ไปรอเก้อ ไปกิน ไปนอนแล้วเอากล่องถ่ายรูปไป อยากจะถ่ายรูปนี่เอาเก็บไว้ก็รอเก้อเหมือนกัน สาเหตุเนื่องจากเกิดการแก่งแย่งปลาแม้กระทั่งภาครัฐเองมีความรู้สึกว่าเป็นกึ่งๆ คัดรู้กับชาวบ้านเหมือนกัน ขับรถเข้าไปเห็นวิดบ่อล่อปลาคำถามแรกยังไม่ทันเอ่ยปาก บอกว่าทำไมประมงเสียแล้วนะ เสียค่าอาญาบัตรแล้ว มีปัญหาเหมือนกัน

ในเรื่องของการอนุรักษ์ ต้องเข้าใจว่าภาครัฐถือกฎหมายอยู่ ชุมชนมีวิถีของตัวเอง ซึ่งรู้อยู่ปัญหาเกิดการร้องเรียนขึ้น ในเรื่องของพื้นที่น้ำท่วมจะไม่ได้จับปลาทุกปี จะได้เฉพาะตอนน้ำท่วม ถ้าน้ำไม่ท่วมไม่ได้ปลา พอน้ำท่วมแล้ว ทางพวกอนุรักษ์ต้องเข้าไป ต้องเข้าไปควบคุมให้เข้มข้นขึ้น เนื่องจากว่าพื้นที่น้ำท่วมเป็นแหล่งวางไข่ เป็นแหล่งอนุบาลลูกปลาที่สำคัญชาวบ้านแถวนั้นมองว่าเหมือนมา

จ้องจับผิด ตามแม่น้ำตามอะไรทำไมไม่ไปดูแล ทำไมไม่ไปจับพวกวางขายวางอะไร จริงๆ แล้วธรรมชาติ น้ำช่วงนั้นไหลแรง ใครทำอะไรไม่ได้ พอน้ำลดพวก ประมงลงไปตามประชากรปลาที่ลงไป ไปมีปัญหา กับพวกชาวบ้านที่อยู่ในแม่น้ำเหมือนกัน มองเหมือนกับว่าไม่เหมือนเดิม เหมือนกับว่าไม่ใช่เจ้าของปลา เหมือนคนลักคนขโมยปลา ภาครัฐมองว่าทำไมไม่เข้าใจ ไม่ร่วมกันอนุรักษ์ ปัญหาหนักเกิดขึ้นมา

ปัญหาที่เริ่มจะเป็นปัญหาใหม่ๆ ขึ้นมาเรื่อง ปลาสวยงาม ถือว่าอยู่ในเรื่องของประมงด้วย เพราะ เรื่องของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่ในเรื่องปลาสวยงาม ด้วย คือ ทำงานอยู่ในเรื่องปลาหนวดพราหมณ์ หนวด 14 เส้น เรื่องการอพยพ ตอนแรกมองดูที่เขื่อน นเรศวร เมื่อก่อนปลาหนวดพราหมณ์จะขึ้นมามากที่ เขื่อนนเรศวร ขึ้นมาผสมพันธุ์ ตอนหลังประมาณปี พ.ศ. 2538 เริ่มลดลงๆ คราวนี้ไล่ไปเรื่อยๆ ว่าขึ้นตอน ผิดตรงไหน ติดตรงเขื่อนเจ้าพระยาหรือเปล่า ไม่น่าใช่ เพราะเขื่อนเจ้าพระยาสร้างมาประมาณห้าสิบปี มีพวก ทางสัญจรเยอะ มีแม่น้ำน้อยให้เป็นเส้นทางหลักเลี้ยง ได้ คราวนี้ไปดูอีกทีพบว่าเดี๋ยวนี้มีการจับเพื่อเป็นปลา สวยงามจับกันเยอะมากไปตัดตอนวงจรชีวิตของพวกนี้ ขึ้นมา

ปลาสวยงามในอนาคตน่าจะวังเหมือนกัน เพราะตอนนี้ประชากรของเราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การ จะอยู่บ้านมีบริเวณยากขึ้น อยู่คอนโดเลี้ยงสุนัข แมวไม่ได้ คงได้แต่เลี้ยงปลา ปลาอะไรก็ไม่ค่อยเหลือ ปลาหายาก เดี่ยวนี้ปลาในแม่น้ำธรรมชาติกลายเป็น ปลาหายากไปแล้ว ที่นี้ปัญหา คือ พวกนี้จับได้ ปริมาณมาก ส่วนที่ไม่ต้องการก็เสียหายไป

ย้อนไปทางเรื่องของทุ่งสุโขทัย ที่ดูอยู่คือ การใช้ประโยชน์จากการจับปลาดูเหมือนไม่คุ้มค่า เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วเอาไปทำปลาร้า จะมีเกรด ถ้าเกิด ตัวเล็กหน่อยเป็นปลาขม ถ้าจับเฉพาะปลาขนาดที่ พอทำปลาร้าและปล่อยปลาขมไป คิดว่าน่าจะทดแทน ได้มากกว่านี้ แต่ก็ถูกจำกัดด้วยเครื่องมือ เพราะ เครื่องมือจับที่น้ำท่วมส่วนใหญ่ต้องใช้โพงพางหรือสื่ ไม้สักอะไรพวกนี้ เพราะฉะนั้นปัญหาก็เกิดขึ้นเหมือนกัน

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

สอบถามนายหาญณรงค์ว่า ในแม่น้ำสายเดียวกันนี้ แต่ละจุด การหาปลาหรือวิธีหาปลา หรือการดำรงอยู่ หรือชนิดปลาต่างกันไหม

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

ในแม่น้ำน่านกับแม่น้ำยม ชนิดปลาแทบไม่ แตกต่าง เพราะเมื่อก่อนนี้น้ำท่วม แล้วน้ำน่านกับน้ำยม ตีคู่ขนานกันมา เพราะฉะนั้นมีพื้นที่น้ำท่วมมาก ตรง บางระกำ จะเป็นจุดต่อกัน เดี่ยวนี้ชลประทานเจาะ จนพรุนหมดแล้ว ต่อเนื่องกันหมดแล้ว วิธีของการทำ ของชาวบ้านพอเริ่มน้ำท่วมเริ่มจับปลาด้วยโพงพาง พอน้ำนิ่งใช้แห ใช้ข่าย พอน้ำเริ่มลดลงมาจะใช้ เครื่องมือจับขนาดใหญ่ซึ่งไปดักเอาไว้ พอหลังจากนั้น จะใช้บ่อล่อ ซึ่งเป็นการดัดแปลงของชาวบ้านเอง ซึ่งจะต้องเก็บน้ำไว้ทำนาด้วย เริ่มใช้ปลาจากตรงนี้ พอหมดจากตรงนี้พอแล้งจัดๆ เหลือตามพวกหนอง ตามอะไรที่แห้ง จะใช้วิธีตีฟุมในเวลากลางวันเพราะ ปลาร้อนจะเข้าไปหลบอยู่ตามพวกผักตบ วิธีจะออกมาเป็นแบบนี้ ส่วนในเรื่องของอาชีพประมงในส่วน ของผู้หญิงจะมีตลอดปี เพราะว่าช่วงที่หน้าน้ำหลาก จะเก็บปลาไว้เยอะมาก พอค้าจะซื้อไปแล้วเอาปลา ไปเข้ากับเกลือ ซึ่งรอเวลา ค่อยๆ ทำไปเรื่อยๆ เป็น ปลาร้าส่งขายไปเรื่อยๆ

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

มีข้อสังเกตไหมว่าทำไมปีนี้ปลามากกว่าทุกปี

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

เนื่องจากว่าปีนี้น้ำท่วมมาก น้ำท่วมนาน พื้นที่ น้ำท่วมจะมาก แล้วมีระยะเวลา นาน กว้างขวาง มากกว่าที่ผ่านมา เกือบสองเท่า ท่วมสองถึงสามครั้ง ปีนี้ คือ ถ้าเกิดมองในอีกแง่ อย่างที่หัวเรื่องในตอนเช้า ที่ว่าเป็นการจับปลาที่เกินศักยภาพ ในน้ำจืดยังเชื่อมั่น ว่าไม่น่าจะเกินศักยภาพ เพราะน้ำท่วมที่โผลามามาก ทุกที่ แต่อาจจะเป็นไปได้ว่าบางชนิดสูญพันธุ์ แต่ถ้าเกิดว่า จะไปมองทางนี้ อาจมองผิดประเด็น แล้วโดยเฉพาะ การประมงผลผลิต ต้องยอมรับว่าไม่มีวิธีการอะไร แม้กระทั่งในทะเล ที่ว่าจะประมงกันออกมาให้ชัดเจน อย่างทะเลเห็นได้ชัด ค่าผลจับสูงสุดถาวร (Maximum sustainable yield : MSY) เค้ายืนไว้ตลอด ยังลดลง

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

ขอสรุปของนายหาญณรงค์ตอนช่วงแรก อยากให้ เห็นต้นน้ำก่อน ที่จริงจากยอดดอยสู่ท้องทะเลเป็น ระบบนิเวศที่สัมพันธ์กัน แต่ถ้าดูในลุ่มน้ำตอนต้นคือ ลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำน่าน พบว่าคือวิถีชีวิตที่จะเห็น ปีนี้ถ้า ดูน้ำท่วม ท่วมตั้งแต่เดือนกรกฎาคมไป ท่วมไปรอบ

ดินถล่ม เอาโคลนมาด้วย น้ำท่วมมาถึงจังหวัดสุโขทัย
ทุกเขตอำเภอ เกือบจะสุดถึงบางระกำน้ำท่วม น้ำเลย
เฉลี่ยไม่ถึงสามง่ามเท่าไร พอมารอบที่สองจะป่า
เกือบจะทั้งทุ่งของแม่น้ำยม พอน้ำลงไปคูว่ามีชีวิต
อย่างไร ที่แก่งหลวงตรงข้ามกับอุทยานศรีสุโขทัย
จะมีแก่งหินมีคนลงไปถึงตักปลา คืออีกคนต้องผูกเอา
คอยดึงไว้ แล้วสลักกัน เมื่อเต็มแล้วถอยมาแล้วสลัก
ขึ้นกันอยู่สามคน ข้างบนเป็นที่ตากปลามีคนมาขอซื้อ
ปลา พอมาถึงอำเภอบางระกำ อำเภอที่น้ำท่วม
พอลายเดือนตุลาคม ไปประมาณวันที่ 28-29
ตุลาคม ปรากฏว่ามีปลาแดดเดียว พวกปลาช่อน
กิโลกรัมละตั้งแต่ 140-170 นาเสียหายหมดแต่จะมี
ปลาบริโภค ฉะนั้นเรื่องน้ำท่วม เป็นส่วนหนึ่งถ้าฟัง
นายกฤษฎาจากคนที่ทำงานอยู่ที่ทั้งลุ่มน้ำยมและ
ลุ่มน้ำน่าน เพราะว่าปีนี้น้ำท่วมนานขึ้น โอกาส
ที่ปลาได้วางไข่ บางทีปลาหลุดมาจากหนองก็มี
ตัวใหญ่ๆ หลุดมาจากหนองเป็นอาหารของทั้งใน
ลุ่มน้ำ ทั้งลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน และอาจมาถึง
ลุ่มน้ำเจ้าพระยาด้วย จะเห็นว่าระบบนิเวศของพื้นที่
ชุ่มน้ำตั้งแต่ข้างบนลงมาถึงข้างล่างเป็นอย่างไร ขอกลับ
ไปทางภาคอีสานก่อน เดี่ยวค่อยลงทะเลไปลงเกาะ
แล้วค่อยลงฝั่งของปะชีโรน เรียกปะแล้วกันนะเพราะว่า
ชื่อฮาโรน ก่อนที่จะไปถึงทะเล ให้นายสุริยามองเห็น
ภาพของภาคอีสาน ที่บอกว่าแห้งแล้ง แล้วเวลา
น้ำหลากจะเป็นอย่างไร ในวิถีชีวิตอาจจะต่างกัน
ระหว่างประมง ทรัพยากรประมงแบบในแม่น้ำ
ในหนอง แต่ว่าของภาคอีสานเป็นการประมงแบบ
ป่าทาม แบบน้ำหลาก แบบหลากใหญ่มี power
point ให้ขึ้นต้นด้วยวัฒนธรรมปลาแดดเป็นอย่างไร
เดี๋ยวอาจมีคนช่วย เห็นมีหลายท่านที่มาจากอีสาน
เชิญนายสุริยาในช่วงนี้ก่อน 15 นาที

นายสุริยา โคตะมี:

เรียนผู้เข้าร่วมประชุมที่เคารพรักทุกท่าน
สุริยา โคตะมี มาจากเครือข่ายวิจัยไต่บ้านลุ่มน้ำ
สงคราม วิจัยชาวบ้าน อาจเป็นกึ่งวิชาการ จริงๆ แล้ว
คือ เป็นเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ชาวบ้านได้
รวบรวมองค์ความรู้ของไต่บ้าน มารวบรวมไว้ให้เป็น
ระบบ คือ เรื่องของงานวิจัยไต่บ้าน อยากย้อนสักนิด
คือ ภาคอีสาน ที่แต่ก่อนคนมองภาคอีสานเป็นภาคที่
แห้งแล้งแล้วยากจน หลายคน หลายองค์กร หลาย
หน่วยงาน มองอย่างนี้เป็นคนจน ในภาคอีสานเป็น
คนที่แห้งแล้ง ส่วนมากจะมองมาตั้งแต่ก่อน แต่

ทุกวันนี้ภาพพจน์คงลดลงแล้ว จริงๆ แล้วชุมชนภาค
อีสานเป็นชุมชนมีส่วนหนึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ติดกับฝั่ง
ลาวโดยมีลุ่มน้ำโขงเป็นตัวกัน เป็นเพียงแค่เรื่อง
น้ำโขงที่กัน วัฒนธรรม วิถีชุมชน เหมือนกันกับฝั่งซ้าย
โดยเฉพาะพื้นเพของคนอีสานจะมาจากฝั่งโน้นกับ
ฝั่งไทย ฝั่งลาวกับฝั่งไทย มีวัฒนธรรมเหมือนกัน
พึ่งพาอาศัยกันมาก่อน

ลุ่มน้ำสงคราม ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำสงครามเป็น
ลุ่มน้ำตอนบนของอีสาน ยังเป็นแม่น้ำ ตอนนี้ยังถือว่า
เป็นแม่น้ำที่ยังบริสุทธิ์อยู่ ที่ยังไม่มีเขื่อน เป็นแม่น้ำที่มี
ความหลากหลายทางชีวภาพ ในลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำอื่น
โดนกัดหมดแล้ว โดนตัดหมดแล้ว เหลือแต่ลุ่มน้ำ
สงครามที่ยังสมบูรณ์อยู่ ระบบนิเวศจริงๆ ของภาค
อีสานเป็นระบบนิเวศที่เป็นเรื่องของแอ่ง เป็นแอ่งน้ำ
แอ่งที่ราบลุ่ม แบ่งออกจากแอ่งที่ราบลุ่มที่อยู่ตอนล่าง
คือ เป็นแอ่งโคราช โดยมีเทือกเขาภูพานเป็นตัวกัน
ข้างบนเป็นลุ่มน้ำสงครามเป็นแอ่งหนองหาน เป็น
แอ่งน้ำสงคราม อีกฝั่งหนึ่งลาว นี่คือนิเวศภาพรวม
ของภาคอีสาน ของลุ่มน้ำภาคอีสาน

ส่วนมากลุ่มน้ำทั้งหมดเกิดจากลุ่มน้ำโขง เป็น
ลุ่มน้ำโขงที่ไหลผ่านโดยมีแม่น้ำต่างๆ เป็นสาขา ไม่ว่า
จะเป็น ลุ่มน้ำสงคราม ลุ่มน้ำมูล-น้ำชี ลุ่มน้ำสงคราม
เป็นลุ่มน้ำที่มีการไหลผ่านสี่จังหวัด เริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ
สงคราม ความยาว 420 กิโลเมตร ไหลจากเทือกเขา
ภูพาน ไหลผ่านขึ้นไปตอนบนจังหวัดอุดรธานี ไหล
ผ่านไปจังหวัดหนองคาย ลงนครพนมที่ปากแม่น้ำ
ไชยบุรี ที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ระบบนิเวศ
ของลุ่มน้ำสงครามอีกนิเวศหนึ่งที่ยังพิเศษกว่าลุ่มน้ำอื่น
คือ ลุ่มน้ำสงครามยังเป็นพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม เป็นป่าบุ่ง
ป่าทามที่มีความหลากหลายในเรื่องของพันธุ์ไม้พันธุ์
ชนิดที่น้ำท่วมแล้วไม่ตาย ซึ่งที่อื่นหาได้ยาก

น้ำสงครามเป็นพื้นที่ป่าทามที่น้ำท่วมประมาณ
ปีละ 3-4 เดือน ป่าบุ่ง ป่าทาม มีไผ่กระเซ ซึ่ง
พื้นที่ว่างไข่ของสัตว์น้ำ เป็นที่หลบซ่อน เป็นที่เพาะพันธุ์
ของสัตว์น้ำ อันนี้คือพื้นที่ฤดูแล้งของลุ่มน้ำสงคราม
กับฤดูน้ำหลาก สังเกตฤดูแล้งจะเหลือแม่น้ำเล็กๆ
ตามลำแม่น้ำและเก็บน้ำตามลำแม่น้ำ แล้วที่มีห้วย
หนองคลองบึงที่เก็บน้ำได้ พอฤดูน้ำหลากมา พื้นที่
ทั้งหมดเหมือนกับพื้นที่ทะเลสาบสงขลา น้ำจะเอ่อ
ท่วมทั้งหมด พื้นที่ประมาณ 5-600,000 ไร่ ทำให้
เหมือนกับเป็นทะเล ทะเลสาบ เป็นภาพตัดขวาง
เปรียบเทียบให้ดูระหว่างนิเวศลุ่มน้ำสงคราม จะมี

พื้นที่ที่เป็นดง เป็นป่า และต่ำลงมาจะเป็นพื้นที่ทุ่ง
พื้นที่ทาม และเป็นพื้นที่ร่องน้ำ จะมีความต่างกัน
ระหว่างฤดูน้ำหลากที่ท่วมพื้นที่ป่าทาม และพื้นที่ทุ่ง
ส่วนหนึ่ง อาจจะถึงที่ดอนบางส่วน นี่คือการเปรียบ
เทียบระหว่างฤดูน้ำหลากกับฤดูแล้ง พื้นที่ที่สำคัญของ
พื้นที่ อย่างที่ได้พูดมาคือ มีความหลากหลาย น้ำมา
เอาปลามาฝาก ถามว่าเรื่องผลิตผลทางการเกษตร
ได้ผลไหม ไม่ได้ผลเนื่องจากฤดูน้ำหลากจะโดนน้ำท่วม
ทั้งหมด ปลูกข้าว ปลูกอะไรจะโดนน้ำท่วมทั้งหมด
แต่ชาวบ้านกลับดีใจ เพราะฤดูน้ำหลากชาวบ้าน
จะสนุกสนานกับการหาปลา ได้ปลามาก ปีไหน
น้ำมากชาวบ้านมีโอกาหาปลาได้มาก แต่ข้อเสีย
ในเรื่องของผลิตผลการเกษตรคือโดนน้ำท่วมทั้งหมด
แต่ชาวบ้านไม่ได้เดือดร้อน ไม่ได้ตกใจกับการที่น้ำมาก
กลับดีใจด้วยซ้ำ ปีไหนที่น้ำมากชาวบ้านจะมีความสุข
กับการหาปลาได้มาก

ลุ่มน้ำสงครามมีความมั่นคงเกี่ยวกับเรื่องอาหาร
คือ น้ำสงครามให้อะไรหลายๆ สิ่งหลายๆ อย่างกับ
ชุมชนแถวลุ่มน้ำสงคราม คือว่านอกจากจะเป็นเรื่องของ
ความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของพืชพรรณธัญญาหาร
คือ ป่าบุงป่าทาม เป็นป่าทามที่ให้อะไรชีวิต เปรียบได้ว่า
ป่าบุงป่าทามเป็นเหมือนซูเปอร์มาร์เก็ตของชุมชน
พออยากหาอาหารการกินที่ชุมชนเรียกว่าตั้งหม้อไว้
เลย ก่อไฟแล้วก็ตั้งหม้อไว้ แล้วก็ลงไปป่าทามไปเก็บ
หน่อไม้ เอาเหไป ทอดแหกลับมาแล้วลงมือทำกับ
ข้าวได้เลยโดยไม่ต้องรอ เปรียบเสมือนที่อยู่กิน
ที่หาอยู่หากิน เปรียบเหมือนซูเปอร์มาร์เก็ตของ
ชุมชนของชาวบ้านเป็นความมั่นคงทางอาหาร และ
อีกสิ่งที่ชาวบ้านได้ทำกันสืบต่อกันมา นอกจากจะเป็น
เรื่องของการหาปลาแล้ว ฤดูแล้งชาวบ้านจะทำนาแซง
ทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง คือ พอน้ำลดก็จะเหลือ
พื้นที่ป่าบุงป่าทาม ห้วยหนองคลองบึง ที่มีน้ำไม่มาก
เป็นอ่าง ชาวบ้านไปพรวนกล้าไว้ แล้วพอลงกล้าได้อายุ
ชาวบ้านเอาไปปักดำในบริเวณที่เป็นบริเวณที่น้ำขัง
ในที่ชุมชน เป็นภูมิปัญญาของชุมชนในเรื่องของ
การจัดการน้ำ โดยชาวบ้านไม่ต้องปักไว้ในดิน พวก
ต้นข้าวต้นอะไรจะเกิดผล ข้าวแก่ น้ำแห้ง ชาวบ้าน
เกี่ยวข้าวได้ทันที นี่คือนิสัยชาวบ้านที่อยู่ในป่าทาม
อีกส่วนหนึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องของเกษตรทามแล้ว
ปลูกข้าวกินแล้ว อีกอย่างหนึ่งที่ชุมชนได้ใช้พึ่งพา
ในการใช้ป่าบุงป่าทามคือเป็นที่เลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้ง
ชุมชนจะปล่อยวัวปล่อยควายลงไป ปล่อยลงป่าทาม

โดยที่เจ้าของไม่ต้องไปต้อนมาทุกวัน เดือนหนึ่งอาจ
จะไปดู อาจจะไปตามดูที่หนึ่งในพื้นที่ป่าทาม จนถึง
ต้นเดือนพฤษภาคม น้ำหลาก พฤษภาคม-มิถุนายน
น้ำจะหลากตรงกับฤดูฝน ไปต้อนวัวควายพวกนี้กลับ
เข้าคอก เพื่อเลี้ยงพร้อมกับฤดูการเกษตรช่วงนาปี
จะเริ่ม ชุมชนต้องมาเลี้ยงไว้ นี่คือนิสัยหนึ่ง

ริมฝั่งน้ำสงครามส่วนหนึ่งนอกจากจะเป็นห้วย
หนอง คลอง บึง แล้ว ริมฝั่งน้ำสงครามยังเป็นที่
ทำการเกษตรของชุมชน นอกจากจะทำการเกษตร
พืชผักที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเป็นอาหารไปด้วย สิ่งหนึ่งที่สืบทอด
บอกไปคือ ในการไปเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ไม่ใช่ว่าชุมชน
จะไปเฉพาะไล่ต้อนวัวควายเข้ามาบ้านอย่างเดียว แต่
สิ่งหนึ่งที่ได้คือชุมชนได้เห็นมาด้วยในการไปไล่ต้อนวัว
ควายเข้ามาในบ้านตอนเย็น จะได้เห็น ได้ฟัง ได้ปลา
ด้วยก็มี ในการไปเลี้ยงวัวควาย ในการไปต้อนสัตว์
ชุมชนจะมีเครื่องมือของเจ้าของไปด้วยอย่างเช่นมีแห
มีสุม มีอะไรที่ทำมาจากภูมิปัญญาของชุมชนถือติดตัว
ไปด้วย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เก็บหน่อไม้ หาเห็ด
ทอดแห พวกนี้ชุมชนจะได้อาหารมาตอนเย็นด้วย

นอกจากพื้นที่ป่าบุง ป่าทามที่ยังมีความ
อุดมสมบูรณ์ที่เป็นที่หลบซ่อนของสัตว์น้ำ สิ่งหนึ่งที่
ชาวบ้านนิยมใช้คือ เรื่องของสมุนไพร สมุนไพร
ป่าทาม ในฤดูแล้ง ลุ่มสงครามไม่ใช่ว่าปลาจะหมด
ยังคงอุดมสมบูรณ์อยู่ ไม่ใช่ว่าปลาจะหายไปอย่างเดียว
ยังคงเหลือในห้วย หนอง คลอง บึง สิ่งหนึ่งที่ช่วง
หน้าแล้งที่เป็นเศรษฐกิจของชุมชน คือ หอยทราย
เรื่องหอย ซึ่งช่วงหน้าแล้งเท่านั้นที่จะจับได้ เนื่องจาก
ว่าน้ำลดต่ำลงในระดับที่หาได้ ชาวบ้านต้องไป
หาอยู่หากินอีกวิธีหนึ่งเป็นการเก็บหอย เก็บหอย
ทราย หอยทุกอย่างกินได้และเป็นสัตว์เศรษฐกิจของ
ลุ่มน้ำสงครามด้วย

ฤดูน้ำหลากสิ่งหนึ่งที่ลุ่มน้ำสงคราม ป่าไผ่กะชะ
ที่กล่าวมาคือเป็นพันธุ์พืชที่ทนน้ำ น้ำท่วม 3-4 เดือน
ยังเป็นปกติ ขนาดหน่อไม้ น้ำท่วม 4-5 เมตร ยังขึ้นได้
ให้ชาวบ้านขี้อายุแล้วไปเก็บหน่อไม้ได้ โผล่ขึ้นมาจาก
ได้น้ำได้เลย เรื่องหน่อไม้ เรื่องอาหาร เรื่องพวกเห็ด
เห็ดแต่ละอย่างเป็นอาหารของหมู่บ้านหมด ตอนนี้มี
ราคาแพงมาก บางคนหาเห็ดผิงตามอย่างเดียว หา
หน่อไม้อย่างเดียวแต่ละปีสามารถสร้างบ้านได้เป็นหลัง
แต่ละคนที่มีความมานะ ที่มีความอดทนในการทำ
อย่างเดียว ทั้งนี้ยังไม่รวมประโยชน์หนึ่งที่ได้คือการไป
เลี้ยงวัวควายด้วย

จากการสำรวจของไต้หวันปรากฏว่ามีพืชที่เป็นอาหาร 130 กว่าชนิดเป็นพืชในป่าบุง ป่าทามที่ชาวบ้านใช้คือว่าเป็นพืชที่สร้างรายได้ด้วย อีกอย่างที่ชาวบ้านใช้พืชคือ นอกจากจะใช้เป็นอาหารแล้วต้นพืชที่อยู่ในป่าบุงป่าทามสามารถเอามาทำเครื่องมือประมงได้ เป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้าน แสดงว่าพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามมีความสำคัญนานับประการต่อชุมชน สิ่งหนึ่งคือชาวบ้านที่เกี่ยวกับวิถีประมงในการหาอยู่หากินในการหาปลา ขาดไม่ได้ คือ การแปรรูปอาหาร เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านในการแปรรูปอาหาร สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือเรื่องเกลือ ลุ่มน้ำสงครามมีตั้งอยู่ที่เดียวคือบ่อหัวแหล่ที่อำเภอเสก้า เป็นพื้นที่ที่เป็นบ่อเกลือธรรมชาติ ฤดูน้ำลดจะเป็นบ่อน้ำตรงริมหน้าชาวบ้านจะไปตักขึ้นมาแล้วต้มได้เลย น้ำที่ผุดมาเป็นน้ำเค็มช่วงก่อนชาวบ้านจะต้มเกลือได้เฉพาะหน้าแล้งเท่านั้นเพราะว่าฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมบ่อ น้ำท่วมทั้งหมดทำอะไรไม่ได้ ช่วงหลังมีการพัฒนาชาวบ้านใช้ท่อพีวีซีลงไปเสียบลงไปเจาะเหมือนน้ำบาดาลแล้วต่อน้ำขึ้นมาถึงฝั่งน้ำได้ โดยที่น้ำท่วมยังดูน้ำเกลือขึ้นมาได้ นี่คือการพัฒนาของบ่อเกลือของชุมชนโดยที่ไม่ต้องรอให้น้ำลด นี่ที่บ่อหัวแหล่

วัฒนธรรมระหว่างปลากับเกลือเป็นเรื่องที่ขาดกันไม่ได้ การทำปลาร้านี้ การทำปลาแดกนี้ต้องใช้เกลือเกลือต้องมีคุณภาพดีด้วย แต่ก่อนเรื่องเกลือมีเรือกระแซงที่เป็นชุมชนภาคอีสานลุ่มน้ำสงคราม แต่ละชุมชนใช้เรือกระแซง มาซื้อเกลือที่บ่อหัวแหล่เป็นนายฮ้อยเป็นนายฮ้อยเรือกระแซงวิ่งเรือจากบ่อหัวแหล่ลงไปตามลุ่มน้ำสงครามไปขายยังบ้านต่างๆ บ้านที่เป็นบ้านท่าเรียกว่าบ้านท่าปากยาม บ้านท่าแร่ บ้านท่าโขง บ้านท่าต่างๆ คือ เรียกชื่อบ้านต่างๆ ตามนิเวศ คือเป็นท่าเรือแลกเปลี่ยนสินค้าแต่ก่อน จนถึงอำเภอท่าพนม ฝั่งโน้นเป็นท่าแขก แขวงคำม่วน นี่คือเส้นทางเรือกระแซงที่ขึ้นมา จะเห็นว่าเรือที่มาลุ่มน้ำสงครามคือมาซื้อเกลือ นายฮ้อยมาซื้อเกลือแล้วลงไปขายตามที่ต่างๆ แสดงว่าบ่อหัวแหล่ที่ลุ่มน้ำสงครามอย่างเดียวสามารถหล่อเลี้ยงชุมชนลุ่มน้ำโขงได้เกือบทั้งหมด

ฤดูน้ำหลากสิ่งหนึ่งที่ชาวบ้าน วิถีชาวบ้านที่ทำคือเรื่องประมง ในเรื่องของประมงไม่ว่าจะเป็นประมงแต่ก่อนเป็นเรื่องประมงพื้นบ้าน มีการทำประมงแบบพื้นบ้านในการตกดาซ่ายอันนี้เป็นสมัยใหม่เป็นดาซ่ายเป็นตาเลียเซียว ที่บ้านเรียกดาเซียวซื้อมาจากโรงงาน

แต่ก่อนชาวบ้านจะทำไม้ไผ่ จะใช้ไม้ไผ่ทำเป็นบ้านเรียกเจียก คือ เอาไม้ไผ่มาถักด้วยเชือกหรือด้วยเครือไม้ที่อยู่ในป่าทามเป็นเล่มๆ ช่องห่างนะ ปลาตัวเล็กลอดไปได้เหลือแต่ปลาตัวใหญ่ และชาวบ้านพันๆ เก็บไว้ในช่วงที่เล็ก ใช้เล็กหาปลาแล้วเก็บไว้ แต่ปัจจุบันเครื่องมือทันสมัยมาก ยุ้งยังลอดไม่ได้เลยแล้วอันอื่นจะลอดได้ไหม นี่คือดาซ่ายเครื่องมือสมัยใหม่ของชุมชนแถวนี้เลยทำให้ทรัพยากรประมงตอนนี้ลดน้อยเหลือน้อยลงมา

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

มีข้อตกลงใหม่ครับเรื่องวิถีการใช้เครื่องมือ

นายสุริยา โคตะมี:

ตอนนี้กำลังตกลงในเรื่องของการขยับขยายเรื่องเครื่องมือประมงอยู่ กำลังทำวิจัยของศูนย์วิจัยประมงหนองหานกับนครพนม ร่วมกันทำวิจัยว่ามีการซื้อกั๊ดตัวอย่าง โดยการซื้อกั๊ดประมูลกั๊ด ประมูลหนอง ที่ชาวบ้านเรียกว่าการประมูลหนอง ขายหนอง ขายปลา แล้วทำเป็นดาซ่ายสี่ห้าชิ้นห่างกันไป ชิ้นแรกจะห่างหน่อย ชิ้นต่อไปจะถี่เข้าๆ จนเหลือสี่ห้าชิ้นสุดท้ายจะดูความหลากหลายว่าแต่ละชั้นปลาอะไรบ้างที่ลอดไปได้ ความห่างเท่านี้ปลาอะไรที่ลอดไม่ได้ แล้วความห่างเท่านี้ปลาอะไรที่ลอดไม่ได้ จะรู้ว่าที่ลอดไม่ได้มันรุ่นไหน แล้วจะมาคุยกันในชุมชนต่อไป ว่าเครื่องมือประมงไหน ประเภทไหนที่เหมาะสม ดาซ่ายรุ่นไหนเหมาะกับลุ่มน้ำสงครามที่จะให้มีความยั่งยืนในอนาคต ที่จะมีหลากหลาย โดยหาแบบขาคูณฉลาด

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

อันนี้ทำทุกชุมชนหรือทำทั้งลุ่มน้ำ

นายสุริยา โคตะมี:

กำลังทำแบบลุ่มตัวอย่างแต่ละชุมชนอยู่ แต่ละตำบล ตำบลละหนึ่งแห่ง และจะคุยกันในอนาคตว่าเหมาะสมจริงๆ แล้วจะเป็นวิธีไหน

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

ถ้าไม่มีงานวิจัยยังห้ามตรึงน้อย

นายสุริยา โคตะมี:

ยังคงมีอยู่ นายทุนมือใครยาวสาวได้สาวเอา ยังคงมีอยู่ ตอนนี้ก็มีเรื่องมีราวกันระหว่างเครื่องมือประมงเล็ก ระหว่างคนที่ใช้มอง ใช้เบ็ด กับเครื่องมือโด้งที่อยู่ลุ่มน้ำสงคราม หรือโพงพางที่ภาษากลางเรียก

ยังมีความขัดแย้งกันไม่หยุด โดยเครื่องมือใหญ่พยายามที่จะเอาเปรียบเครื่องมือเล็ก ไปทับที่เครื่องมือเล็ก เครื่องมือเล็กถอยหนี ขอเครื่องมือใหญ่ใส่ลัก 10 วัน 15 วัน แต่ปรากฏว่า ทุกปีเครื่องมือเล็กไม่ยอมทุกปี มีการเรียกร้องว่าถึงฤดูต้องมาเคลียร์กับเครื่องมือเล็กนะ แล้วต้องจ่ายค่าเสียหายให้ตลอด ตอนนี่สิ่งหนึ่งที่ชุมชนได้พยายามคือเครื่องมือใหญ่นอกจากจะจัดให้เป็นโซนของเครื่องมือใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่จะต้องคิดปรับปรุงเครื่องมือคือเรื่องตาข่ายที่ถึงจนยุ่งตลอดไม่ได้ ทำอย่างไรจะให้ปลาชิวตลอดไปได้ เพียงแต่ว่ายังมีการเถียงกันในชุมชนในระหว่างชาวบ้านด้วยกันเอง หลายคนคิดว่าแล้วปลาตัวเล็กๆ อย่างเช่นปลารากกล้วย จะใช้เครื่องมือหางไม่ได้ ใช้เครื่องมือที่เกิน 2 เซนติเมตรไม่ได้กิน ปลาตะพงที่ตัวยาวๆ ปากแหลมๆ ตัวใหญ่สุดแค่ประมาณหนึ่งเซนติเมตร เล่นผ่านศูนย์กลางประมาณนี้ ถ้าเกิดไปห้ามเครื่องมือให้หาง ปลาพวกนี้ไม่ได้กิน ยังมีการเถียงกันในส่วนของไต้หวัน

ในส่วนของผู้จำหน่ายที่ประมงพยายามที่จะศึกษาข้อมูล สิ่งในกลุ่มน้ำสงครามกำลังเปลี่ยนแปลง สังเกตว่าปลาแต่ละอย่าง ปลาแต่ละชนิดมีความหลากหลายมาก มีสถิติการใส่โด่ง ยกกัดแต่ละครั้ง ห้วยหนองคลองบึงแต่ละที่ที่มีการประมงกันเป็นล้าน ประมาณปี พ.ศ. 2538 ห้วยขางที่อยู่อำเภอเขากา ห้วยขางมีความยาวประมาณสิบกว่ากิโลเมตร แต่พื้นที่ตอนต้นของห้วยขางเป็นป่าบุ่งป่าทาม ที่เป็นที่อยู่อาศัยของปลา มีการประมงกันล้านสองซึ่งแพงมาก

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

แล้วผู้จับได้ไปสักเท่าไร

นายสุริยา โคตะมี:

ผู้จับได้ไปประมาณเกือบสองล้าน มีกำไรมาก นี่คือมูลค่าสัตว์น้ำในกลุ่มน้ำสงคราม แล้วตอนนี้ยังเป็นการประมงห้วยกับหนอง บางคนอาจจะมองว่าเป็นการทำลาย เรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของการทำลาย อีกเรื่องหนึ่งเรื่องของการช่วยเหลือสาธารณะ ในการสร้างศาลาวัด ในการสร้างโบสถ์ ในการทำประปา ขอฟ้าเข้าหมู่บ้านก็มี ชุมชนแถวกลุ่มน้ำสงครามส่วนใหญ่จะได้มาจากการประมงกัตหนอง ได้มาจากการขายกัตห้วย กัตหนอง

พันธุ์ปลาในกลุ่มน้ำสงครามจากข้อมูลที่ผ่านมาจะมีพันธุ์ปลา 153 ชนิด เป็นพันธุ์ปลาที่มีการอพยพมาจากน้ำโขง 57 ชนิด มีปลาท้องถิ่นอยู่ 58 ชนิด

นอกจากนี้แยกเป็นปลาที่หายากคือปลาใกล้สูญพันธุ์แล้วมี 14 ชนิด แล้วปลาสูญพันธุ์ไปแล้วโดยไม่เห็นอีกแล้ว 11 ชนิด ปลา 11 ชนิดที่สูญพันธุ์ คือ ปลาฉลาม ปลาตาบลาบ แต่ยังพบในกลุ่มน้ำโขงตอนล่างแต่กลุ่มน้ำสงครามไม่มี ปลาเสียด นี่สำคัญนะ จนจัดเป็นปลาหวงห้าม ปลาสงวนไปแล้ว ปลาที่ใกล้สูญพันธุ์มีพวกปลาบึก ปลาบึกถือว่ายังขึ้นมาอยู่ ไม่แน่ใจว่าช่วงหลังปลาบึกที่ขึ้นมาลุ่มน้ำสงคราม ตัวเล็ก ตัวประมาณ 4-5 กิโลกรัม อาจจะเป็นบึกที่ผสมพันธุ์กลายเป็นปลาบึกหาย อย่างนี้ เป็นปลาบึกที่ออกจากสระของชาวบ้าน นี่คือข้อมูลของไต้หวันที่รวบรวมได้ในปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ขอถามนายสุริยาก่อน คิดว่าถ้าดูในระบบนิเวศป่าทาม แม่น้ำสงคราม ปัจจุบันลดลง พื้นที่ลดลง แล้วถูกเปลี่ยนไป ถ้าถูกเปลี่ยนมากมีผลกระทบต่ออาชีพประมงหรือต่อความมั่นคงทางอาหารมากน้อยแค่ไหน

นายสุริยา โคตะมี:

เรื่องความมั่นคงทางอาหารถามว่าชาวบ้านตอนนี้มีความเข้าใจ ยากนะ นอกจากว่าสังเกตได้ว่าตัวเองแต่ก่อนเคยหาได้ในหน้าบ้านเจ้าของโดยใช้เครื่องมือที่หาง่ายๆ ใช้เด็ก ประถมศึกษาปีที่ 4-5 ไปหาวันเสาร์อาทิตย์ ได้มาขาย ได้มาทำปลาร้าเหลือกินเหลือใช้ แต่ทุกวันนี้เอาไปเป็นลำเรือ ตาข่าย ยังหาได้น้อยเลย แล้วอีกสิ่งหนึ่งที่วิถีชีวิตเปลี่ยน นอกจากจะหากินเหมือนแต่ก่อน ปรากฏว่าตอนนี้มุ่งที่จะขายอย่างเดียว โดยลงทุนมาก ไม่สนใจเรื่องนิเวศ เรื่องสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น ไม่สนใจว่าจะหมดหรือไม่หมด ไม่สนใจ เวลาเครือข่ายไต้หวันไปรณรงค์ในเรื่องการจับสัตว์น้ำ บอกว่า ฤดูปลาวางไข่จะอย่าจับมาก ปลาถูกครอบงำ ปลาเล็กๆ ในไรนา ในห้วย ในหนอง ยิ่งแช่บ ตัวเล็กยิ่งแช่บบอกตัวเล็กมีแคลเซียมเยอะไปกันคนละทางเลยทำให้สัตว์เล็กๆ จะไม่มีมา แล้วสัตว์เล็กไม่มีไม่สามารถทำให้สัตว์ใหญ่ไปได้ ลำบากขึ้น อนาคตนี้ถ้าหากไม่รณรงค์ในเรื่องนี้ จะลำบาก ลูกหลานจะลำบากไม่มีกิน จะวาดรูปไม่ถูก โดยเฉพาะเรื่องสัตว์เลื้อยคลานตอนนี้ กลุ่มน้ำสงครามไม่มีกบ ไม่มีเสียงร้องเลยนะปีที่ที่ผ่านมา และสิ่งหนึ่งที่หายไปสังเกตในปีที่หายคือไส้เดือน ปีที่แล้วเรื่องไส้เดือน สัตว์เลื้อยคลานที่อยู่ในป่าบุ่งป่าทาม พวกนกเขา มาตาก

มาอย่าง จะมีตลาด จะมีโรงงานที่ทำอยู่ ห่างจากบ้าน ที่อยู่ประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นโรงงานทำไส้เดือนแห้ง ส่งนอก อาจจะทำเป็นยาสมุนไพรด้วยซ้ำ พวกนี้ไปหา อย่างเดียวโดยไม่สนใจ ปรากฏว่าปีที่แล้วมาแม้จะหา มาให้กระชังปลายังไม่ค่อยมีเลย ไส้เดือนหายหมด ไม่ค่อย ขึ้นมา

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

เพราะมีคนหาหมดหรือหายไปจากธรรมชาติ

นายสุริยา โคตะมี:

คนทำ ทำแบบทำลายด้วย ไส้เดือนอยู่ในที่ดอน ที่ดอนๆ สูงๆ พวกนี้ไปหาเหมือนคนหา ทำคันทนาแล้ว เอาผงซักฟอกไปโรย สูดน้ำเข้า ซึ่งถ้าไม่ขึ้นมา ก็ต้องตาย หมดหมดนะ เห็นได้ชัดเลยปีนี้ ฤดูน้ำหลากที่มาปีที่แล้ว ปีที่ผ่านมาปี พ.ศ. 2549 ไม่มีไส้เดือนขึ้นมาให้เห็น เห็นกับตาเลย ทุกคนจะเลี้ยงปลาก็บอกว่าไม่มีไส้เดือน ให้ปลากิน ไม่มีอาหารตามธรรมชาติให้ไส้เดือน

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

แล้วโดยปกติเอาไส้เดือนไปให้ปลากิน ใช้วิธี เดียวกันหรือไม่

นายสุริยา โคตะมี:

ไส้เดือนแต่ก่อนไม่จำเป็นต้องไปขุด ไม่จำเป็นต้องไปใช้อะไร จะขึ้นมากลื่อนเลย ฤดูฝนมา ในร่องน้ำ ที่ไหลลงน้ำสงครามไส้เดือนจะกลื่อนเลย น้ำท่วม ที่ไหนในเกาะ ในดอนต่างๆ ไส้เดือนจะขึ้นไปเต็ม หนา เป็น 10 เซนติเมตรหรือ 20 เซนติเมตร กองกระเน ะนาดมีมาก แต่ปรากฏว่าปีที่แล้วมาไม่มีสักตัวขึ้นให้ เห็นเลย หายหมดเลยภายในพริบตา

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

คงมองเห็นภาพไส้เดือน นึกถึงดอนหอยหลอด คิดว่าหลายท่านนึกถึงดอนหอยหลอดเวลาเอาปูนขาว ไปโรยลานหอยแล้วก็เก็บหอยไป เมื่อก่อนตัวขนาด เกือบนิ้วโป้งอาจจะใหญ่ไปนะ แต่ตอนนี้เหลือเท่าดินสอ เหลือนิดเดียวแล้ว จะเล็กไปเรื่อยๆ คงจะคล้ายกันในการจัดการ ภาพสุดท้ายคือภาพไส้เดือนตากแห้ง ถ้า เป็นอย่างนี้คงจะต้องทำงานกันในเมืองรณรงค์ต่อ คิดว่า งานคงไม่จบที่ผ่านมามีชุมชนได้ใช้ชีวิตกับการอยู่กับ ธรรมชาติ รวมทั้งป่าทามมีระบบนิเวศเป็นอย่างไร แล้วเกื้อกันอย่างไร ซึ่งเกื้อกันเกื้อบจะทั้งระบบในเชิง ทำมาหากินด้วยและอาชีพประมงเป็นเรื่องหนึ่งที่น้ำท่วม ที่นี้จะท่วมหนัก ไม่ใช่ท่วมหนักแต่ท่วมพื้นที่มหาศาล

ประมาณ 4-5 แสนไร่ ซึ่งคือระบบนิเวศที่ทำให้ชุมชน อยู่ได้ พอมิโครงการมาไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง ของชุมชน คิดว่าคงจะมองเห็นภาพว่าชุมชนอยู่กัน มี วิถีชีวิตในเรื่องของการประมงกับชุมชนในลุ่มน้ำ สงครามอย่างไร ตอนนี้ไปทะเล คิดว่าอยากให้เห็นภาพ เรื่องทะเลเพราะปะปิโหรนเป็นคนที่ทำให้เรื่องประมง คง ไม่ได้ดูแลเกาะยาวอย่างเดียวแต่อยากให้เห็นภาพรวม โดยทั่วไปกับผู้สูงอายุ อายุสัก 59 ปี เดือนนี้ ที่ผ่าน มาเป็นอย่างไรบ้างกับความเปลี่ยนแปลงทะเล เพราะว่า หลายคนฟังอยู่ว่าคำพยากรณ์ไม่แน่ใจว่าถูกหรือเปล่านั้น เห็นกำลังเถียงกันอยู่ว่าอีก 40-45 ปี อาหารทะเล จะไม่มีให้ถ้ายังจัดการทรัพยากรแบบนี้อยู่ ขอเชิญ ปะปิโหรนได้พูดถึงวิถีชีวิตของคนทะเล หากินกับทะเล อย่งไรและมีวิถีชีวิตอย่างไร และปัจจุบันมีการ เปลี่ยนแปลงหรือสิ่งที่เป็นห่วงอะไรบ้าง เพราะว่า หลายคนไม่อยากให้จบด้วยสิ่งสลดหรือเศร้าอย่างเดียว แต่ว่าอยากดูว่าที่ผ่านมาชุมชนมีพัฒนาการอะไรบ้าง

นายอาโหรน ช่างเหล็ก:

สวัสดิ์ผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ในนามของ คณะกรรมการสหพันธ์ประมงภาคใต้ 13 จังหวัด ภาคใต้ทั้งหมดมี 14 จังหวัด และท่าไม้เกลือ 13 จังหวัด เพราะว่าไม่มีชายทะเล คือ จังหวัดยะลา ในฐานะ กรรมการนั้น ในตัวแทนของจังหวัดพังงาไปร่วมเป็น คณะกรรมการระดับภาค คือเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย คือการมีการประชุมเรื่องการศึกษาวิถีชีวิต ผลกระทบ ของชุมชนชายฝั่งทั้งหมดทั้ง 13 จังหวัด โดยเฉพาะ ข้อมูลเหล่านี้พอมืออยู่ คำว่าปะปิโหรนคือพ่อ ปะปิภาษา ท้องถิ่นให้เกียรติเรียกว่าพ่อ ภูมิโจนะ ถ้าลุงไม่ค่อย ภูมิโจนะเท่าไร เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ ชุมชนชายฝั่งทั้ง 13 จังหวัดที่ประสบที่น้องส่วนใหญ่ เป็นพี่น้องมุสลิมที่อยู่ชายฝั่งทั้งหมด ได้ไปศึกษางาน ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแถวอีสานหรือภาคเหนือ ไปเห็นวิถีชีวิต ของพี่น้องภาคอีสานก็ดี ภาคเหนือก็ดี นึกขึ้นมาว่า ทำไมบรรพบุรุษของมุสลิมมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็น ปาทาน พวกชายเนื้อทั้งนั้นที่เป็นมุสลิม ส่วนหนึ่งเห็น เรื่องอาหารเป็นหลัก เพราะอิสลามนั้นมักกฎ กำหนด การบัญญัติการบริโภคอาหารที่มีขอบเขตอยู่แล้ว

ถ้าย้อนกลับไปดูคัมภีร์อัลกุรอานของอิสลาม ที่ระบุ 1,428 ปี ณ บิอิจเลาะหิปีปัจจุบัน พระเจ้า สร้างโลกเพื่อความสมดุล กล่าวไว้ในบัญญัติ เป็น ธรรมนูญของอิสลามซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของอิสลาม ที่ใช้กันทั่วโลก บัญญัติไว้ว่า “พระเจ้าสร้างสรรพสิ่ง

ในพื้นที่พิกนี้ เพื่อให้มนุษย์ชาติใช้ง่าย แต่เจ้าทั้งหลาย นั้นจะต้องใช้ง่ายโดยการให้ให้สมดุล ถ้าเมื่อใดที่ขาด สมดุลแล้ว เมื่อนั้นความวิบัติจะเกิดกับมนุษย์ชาติ” ตรงนี้ชัด ที่ผู้ดำเนินรายการบอกว่า 40 ปีอาหารจะหมด โลก ถ้าขึ้นอยู่อย่างนี้จริง ที่ทำนายนั้นเป็นประกาศิต ทันที เหตุผล เกิดสึนามิกี่ดี ถามว่าประวัติศาสตร์ ขนาดพวกมอร์แกนที่ชำนาญทะเลมากที่สุด ถามว่า เคยรู้เรื่องการเกิดสึนามิ บรรพบุรุษที่ใช้ชีวิตอยู่ในทะเล เรือ บ้านอยู่ในทะเล ถามว่าเคยได้ข่าวไหมสิ่งเหล่านี้ บอกว่าไม่ มีละนั้นมอร์แกนไม่ตาย ถ้ามีประวัตินี้ ชาวมอร์แกนเท่าที่ได้ข่าวมาเสียชีวิตหลายราย นี่คือการขาดความสมดุล

พระเจ้าเหมือนร่างกายมนุษย์ สมมุติว่า เส้นเอ็น ขัณนิเดียวขาด เดินต้องใช้สามขาแล้ว โลกก็เหมือนกัน นี่คือนิบัญญัติของอิสลาม ดังนั้นพี่น้องมุสลิม คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ บัญญัติไว้ตั้ง 1,428 ปี มาแล้ว ฟังมานิยมในยุคนี้ จริงๆ แล้วมุสลิมมีระบบ ทั้งการอนุรักษ์ ทั้งการใช้จ่ายอย่างประหยัด ถ้าใครใช้ พุ่มเพื่อนั้นคือโชตอน โชตอนเป็นภาษาอาหรับ ภาษาไทยแปลว่ามารร้าย ใช้แบบมารร้าย อันนี้คือขัด มุสยักระเพาะนิเดียว เสือ สิงห์ กระตัง แรด ที่น่ากลัว ทั้งหมดนั้น ถ้ามาคิดให้ตีไม่น่ากลัว จะเข้ดุร้าย เสือดุร้าย แต่ถ้าอัมวันไหนวันนั้นไม่ดุร้าย แต่มนุษย์ กระเพาะนิเดียวเล็กกว่าเสือแต่ทำไมจึงดุร้ายอยู่ตลอด ตัวเองดุร้ายเมื่อลูก ดุร้ายเมื่อหลานอีก ถ้ามีเงินมากกว่านั้นอีกเมื่อหลานอีก นี่คือการร้ายแรงของมนุษย์ พระเจ้าจะลงโทษเห็นไหม

ขอพูดนอกเรื่องนิด ภรรยาที่บ้านซื้อผ้าห่มหนาๆ สมัยนั้นเรียกผ้านวม ถามว่าซื้อทำไม ร้อน เชื้อไหม 3-4 วันที่ผ่านมา รู้สำนึกบุญคุณภรรยา ต้องเอามาใช้เลย วันนี้ โลกเริ่มปั่นป่วนแล้วใช่ไหม ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูก ไม่ถูกต้องตามฤดู เริ่มเห็นชัด นำเป็นห่วง

พอย้อนมาถึงคณะกรรมการที่ทำงานอยู่คือ ชายฝั่ง จากบนบกจะมีที่ชุ่มน้ำ เขาเรียกว่าชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างป่าบก บนบกจะมีหลุม มีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หอย มีทุกชนิดที่อยู่ในนั้น แล้วมาป่าชายเลนหรือว่าป่าโกงกางที่เรียกร้องกันอยู่ หลังจากนั้นก็มีหญ้าทะเล และมีดอนหอยต่างๆ เช่น หอยแครงที่บริโภค แต่พัฒนาใหม่กลายเป็นเลี้ยง หอยแครงจับสามปีพื้นที่นั้นเสียหาย หลายแห่งใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือปัตตานีบางส่วนเท่าที่ทราบมา ที่ถูกกัดมีอยู่ เสียไปเลย หอยธรรมชาติไม่มีแล้ว

หลังจากนั้นเป็นปะการังน้ำตื้น นี่คือการสมดุลที่ พระเจ้าถ้ามุสลิมถือว่าพระเจ้าสร้างความสมดุลอยู่แล้ว

ชุมชนเริ่มต่อสู้ปี พ.ศ. 2504 ในยุคที่รัฐบาล มีนโยบายของรัฐต้องการส่งสัตว์น้ำส่งออกเป็นรายได้ ของประเทศ ก่อนนั้นทำแรตูปุก แรตูปุกที่ทำลาย ป่าชุ่มน้ำทั้งหมดที่ภาคใต้เท่าที่ทราบ เหมืองแร่ เรือขุด ขุดตูปุกในพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด อันนั้น คือ ทำลายระบบ ไปหนึ่งแล้ว หลังจากนั้นมีการต่อต้าน มีการเรียกร้อง อะไร หรือตูปุกตกต่ำไม่ทราบในช่วงนั้นเพราะช่วงนั้น ยังเป็นวัยรุ่นอยู่ หลังจากนั้นมีการพัฒนาถึงการประมง เรียกว่าอวนลาก ชุมชนไม่เรียกว่าอวนลากเรียกว่า เครื่องมือล้างผลาญ เพราะว่าเหมือนกับที่น้องพูด ตาอวนเล็กนิดเดียวสัตว์น้ำที่เป็นสัตว์เศรษฐกิจต้องไป ตายเป็นปลาปน ชุมชนเรียกว่าปลาไก่ เสรีแล้ว เครื่องมือนี้ขนาดใหญจะต้องลงทุนเป็นล้านหรือ เป็นแสน ที่นี้ละเป็นหมื่น ชุมชนที่เห็นแก่ได้ก็เอาด้วย เรียกว่าอวนรุน แต่แถวฝั่งอ่าวไทยนี้พัฒนา ราคาเป็น ล้านเท่าที่ดูอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ยังอยู่ หลังจากนั้นทำลาย จนกระทั่งว่าเจ้าของกิจการเสียหาย ชุมชนชายฝั่ง ก็เสียหาย ในปี พ.ศ. 2506 ในช่วงนั้นวิกฤตสุดใน ทะเล เฉพาะอ่าวพังงา วิกฤตสุดขนาด พ่อแม่ที่ส่งลูก ไปศึกษาต้องให้ออก เพราะในทะเลนั้นไม่มีอะไรแล้ว ชุมชนล่มสลาย ต้องอพยพแรงงานหนุ่มสาวขึ้นในเมือง หมด ต้องหางาน ผลสุดท้ายผลเสียตามมา คือ เรื่อง ยาเสพติด โรคเอดส์ก็พากลับไปบ้านอีก นี่คือการพา เมื่อในช่วงปี พ.ศ. 2536 เข้าไปเป็นเครือข่ายในนาม ของที่เป็นคณะกรรมการ ถ้าในจังหวัดเรียกว่าชมรม ประมงพื้นบ้าน จังหวัดพังงา หรือประมงพื้นบ้าน อำเภอ ตำบลแล้วแต่แยกส่วน แต่ทั้งหมดจะไปขึ้นกับ สมาพันธ์ประมงพื้นบ้าน 13 จังหวัดภาคใต้ ที่พวกเรา เรียกร้อง ธรณรงค์อยู่ที่หน้าทำเนียบรัฐบาลก็เคย อยู่ใน หนึ่งเครือข่ายของสมัชชาคนจนในสมัยท่านบรรหาร ศิลปะอาชา และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ไปนอนหน้า ทำเนียบรัฐบาลถึง 90 วันเหมือนกัน เรียกร้องเฉพาะ ในอ่าวพังงา ภูมิหลังบ้านอยู่กลางอ่าวพอดี มีพังงา ภูเก็ต และกระบี่ ทั้งหมดมีสามจังหวัด เครื่องมืออวน ลากนะ อวนลากคู่ เรียกอวนลากคู่ ลากขนาดใหญ่ สมมุติว่าเข้ามาวันเดียวที่น้องที่อาชีพประมงพื้นบ้าน จะต้องหมดอาชีพไปสิบห้าวันแน่นอน ความกระทบ เดือดร้อนในครั้งนั้น จึงรวมตัวกันเรียกร้องทุกด้าน

ที่มีคำว่าจัดคำว่าอีโคทัวร์ (eco tour) พูดได้ไหม นิดหนึ่ง อีโคทัวร์ยังนึกอยู่ว่า ปัจจุบันพวกเกาะยาวทำ

ก่อนเพื่อนที่อื่นมาเรียนรู้หมด ได้รางวัลระดับโลกเรื่อง การท่องเที่ยว แต่ถามว่าภูมิใจไหม ไม่ภูมิใจหรอก ขณะนี้รู้แล้วว่าอะไรคืออะไร เดี่ยวค่อยพูดก็ได้ ที่ดูงานกันกำลังฮอต ฮอตกันใหม่ ผลสุดท้ายต้องการให้ พี่น้องเปิด ทุกข์คือยุทธศาสตร์หนึ่งที่ชาวบ้านเรียกร้อง ต่อสู้ เพราะผู้ที่จะไปพักแรมกับชาวบ้านนั้นเป็นชนชั้น กลางหมด ไม่ว่าจะเป็นธนาคาร ทนายความ หรือ อาจารย์ต่างๆ ผลสุดท้ายเป้าหมายคือ หนึ่ง ให้พัก สองคืนชาวบ้านและมีอาหารพร้อม มีกฎต่างๆ ไม่ต้อง ว่ารายละเอียด คือ จะให้มองภาพว่าการเรียกร้อง การต่อสู้ของชุมชนวิธีการโดยไม่ต้องหวังผลกำไร ถามว่าขาดทุนไหม ขาดทุนบ้านที่รับไป แต่เป้าหมาย คือ ทะเล เพื่ออุดมสมบูรณ์ เพราะเหตุผลที่ชุมชน ต้องการเรียกร้อง ชุมชนไม่มีสื่อเพราะอยู่ในเกาะ ถูกสังคมปิดอยู่ จะใช้วิธีไหนก็ไม่ได้ ใช้วิธีสื่อปากต่อปาก ให้เครือข่ายบอกไปตามเครือข่าย เลยกะผ่อนไปทั่ว เริ่มเห็นความสำคัญ ฝ่ายรัฐเริ่มลงมาเห็นความสำคัญ ตรงนี้ เดี่ยวนี้นอนหลับนิตหน่อย กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ดี ฝ่ายกรมประมงมาร่วม รักษากันเต็มที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียวในอ่าวพังงา

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

คือถ้าร่วมอย่างนี้จะมีคามมั่นคงเรื่องอาหาร แล้วปลาจะกลับมาอย่างไร

นายฮาโหล ช่างเหล็ก:

ครั้งแรกเริ่มสบายใจแล้ว ชุมชนที่เริ่มสลายไป ก็กลับมาทำงาน คราวนี้อาหารอุดมสมบูรณ์ไม่ต้องแช่ยา เหมือนปลาที่ต่างประเทศที่บริโภคทุกวัน ตาแฉะ แข็งเป็ก แต่ว่าหนึ่งเดือนที่ปลาอยู่ในห้องแช่แข็ง (freeze) ชุมชนดูตา ดูเงือกอย่างเดียว ผู้ค้าก็แก้หายทั้งนั้น ใส่ฟอร์มาลีนไปนิด ดูปลาสดขึ้น ชุมชนไม่รู้ก็กิน ปลา นั้นะ แท้จริงปลามาจากพม่าหรืออินโดนีเซีย ปลา ประเทศไทยหมดไป ที่นี้ได้กลับมากินปลา-อาหารของตัวเอง หลังจากนั้นมาอีก คือ ชุมชนไม่มีการทำลาย กล้ายืนยันได้ ไม่ทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่หน้าบ้านของเขา เพราะนั่นคือซูเปอร์มาร์เก็ตของตัวเอง ถามว่า จะทำลายยังไย กลุ่มที่ทำร้าย หนึ่ง นโยบายของรัฐ สอง กลุ่มทุน ทำไมพูดอย่างนี้ ถามว่าพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด ที่เสียหาย ณ ปัจจุบันนี้ต้องพูดกันเรื่องจริงว่าเสียหาย จากไหน หนึ่ง นโยบายของรัฐ สอง กลุ่มทุนที่แสวง หาผลประโยชน์พอเสียหายแล้วไปทีอื่นอีก ไปตั้งหา ที่อื่นอีก ไปตั้งให้เสียหายที่อื่นอีกเป็นสิ่งที่ห่วงมากที่สุด

ชุมชนเรียกร้องรณรงค์กันทุกอย่างในช่วงนั้น ก็แสดงว่าอาหารอุดมสมบูรณ์ ถูกกลับมา และได้ศึกษา ต่อที่บ้าน ที่ภูมิใจที่สุด 10 กว่าปี ถามว่าได้ค่าจ้างไหม ไม่ได้ นี่คือการต่อสู้ของนักต่อสู้ ผู้ด้วยจิตวิญญาณ จริงๆ โดยไม่มีค่าจ้างใดๆ ทั้งสิ้น ที่ภูมิใจที่สุดและ หายเหนื่อย วันนั้นไปที่ตำบลเกาะยาวใหญ่ นั่งพอดี ดิดกลางคืน ไม่รู้ดูแสงไฟประมาณ 40-50 ดวง ว่า ผีกะโหลก ภาษาใต้เรียกว่าผีกะ ภาษาอีสานเรียกว่า ผีอะไร

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ผีกระสือ

นายฮาโหล ช่างเหล็ก:

เอ้อ! ผีกระสือที่บ้านเรียกผีกะ ตกใจเพราะไม่เคย จึงถามชาวบ้านแถวนั้น บอกว่าเด็กมาจับกุ้ง ครอบ กุ้งแชบ๊วย คิดดูซิขนาดขึ้นหาดแล้ว ครอบกุ้ง ตอน รุ่งเช้าจึงไปที่แพที่ซื้อ แล้วถามว่าวันนี้ได้เท่าไร เด็ก นักเรียนเวลาวันเสาร์วันอาทิตย์โรงเรียนหยุด 300 บาทบ้าง 500 บาทบ้าง ไม่ได้ไปขอ ทั้งๆ ที่ทำสิบกว่า ปีไม่ได้ขอแชบ๊วย ไม่ขอ แต่ผมมีความสุข เรียกว่า อิ่มทิพย์ เกิดแล้วนะคำพระบอกว่าอิ่มทิพย์ เกิดขึ้น สิ่งที่ทำนี่คือมีความสุข ประมาณค่าไม่ได้ คนสามสี่ร้อย บอกว่าโรงเรียนที่หนึ่งไม่เดือดร้อนแล้ว พ่อแม่ไม่ต้อง เดือดร้อนแล้ว มีอาหารเหลือจากกินก็ขาย นี่คือนสิ่งที่ ชุมชนทำ ภูมิใจที่สุด

มาอีกแล้วนโยบายรัฐ การท่องเที่ยวระดับโลก กลุ่มทุนฉวยโอกาสสร้างท่าเทียบเรือแล้ว พี่น้องที่ บ้านย่าหมึกกำลังเรียกร้องต่อสู้ ขณะนี้กำลังต่อสู้อยู่ เจ้าหน้าที่รัฐที่มากแล้วเวลากลุ่มทุนมาจะชนของพาดำรง ไปสาม-สี่สิบคนไปกัน เกรงว่าชุมชนจะติดคนงาน แต่ ชุมชนไม่ทำ ไม่คิดแบบนั้น ทราบว่าจะมีข้อหาทำร้าย ร่างกาย ต้องการให้ก่อสร้างตรงนั้นมากกว่า ชุมชน ไม่ได้คัดค้านเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว จะสร้าง บังกะโล สร้างอะไรแล้วแต่ สร้างไปเกิด แต่ต้องทำ บำบัดน้ำเสีย เพราะไม่ใช่ว่ามีเงินซื้อที่ดินสร้างโรงแรม สร้างบังกะโลอย่างเดียว แต่ที่บำบัดน้ำเสีย ขยะ ถามว่าสิ่งเหล่านี้กระทบกับชุมชนไหม พวกชุมชน ได้อย่างเดียว ได้ขยะกับน้ำเสียและสิ่งที่มีน้ำที่กำลัง พุดกันวันนี้ ปัญหาร้ายแรง ยิ่งกว่าอวนลากอวนรุน ด้วยซ้ำ ร้ายแรงขนาดหนัก จะไปสร้างสะพาน จะไป สร้างเปลี่ยนทิศทางการของน้ำ พอเตรียมที่ตะวันออกที่ ผิงอ่าวไทย ที่ชุมชนได้ทราบข่าวทางทีวีถูกทำลาย

ขนาดไหนแล้วจะไปให้ฝั่งอันดามัน น้ำเชื่อว่าด้วย
ฝั่งนั้น จะไปเปลี่ยนทิศทาง เหมือนอิสลามบอก ถ้า
ไปเปลี่ยนระบบของพระเจ้าสร้างไว้ ความวิบัตินั้น
จะเกิดขึ้นกับสุเจ้าทั้งหลาย ตรงนี้ชัด พอตีภาพไม่มี
เป็นอ่าวใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ตรงนั้น สมมติว่าทรัพยากร
ตรงนั้นสาบสูญไปแล้ว สมมติว่ามีการสร้างเขื่อน
ขนาดชุดทรายนะ ชุดทรายขนาดประมาณหกแสน
ห้าหมื่นคิวที่ขออนุญาตเป็นทางการ ถามว่าไปไว้ตรงไหน
ไปถม ถามว่าสิ่งตรงนั้นเว้าแหว่ง และอีกหาดที่ดีจะ
ไม่ไหลทับมา กลับมาหาที่เดิมหรือ คือ ธรรมชาติ
จะเดินอยู่อย่างนั้น และถ้าสร้างเขื่อนได้เขื่อนตรงนี้
เขื่อนไม่พังจริงแต่ว่าส่วนอื่นๆ ละ จะเสียหายไปหมด
นี่คือความคิด ถามว่าสิ่งน่าละอายที่สุดนะกับกลุ่มทุน
เหล่านี้ที่ทำลาย ชุมชนอยู่ เนื้อที่ทำมาหากินตั้งแต่ปู่
ย่าตาหวด พวกนั้นมีเพียงแต่ต้องการนโยบายของรัฐ
ที่พัฒนาการท่องเที่ยวระดับโลก ไปสร้าง ไปซื้อที่ดิน
นิดหนึ่ง ว่าได้ของสัดส่วนของหมู่บ้านและไปเอาทะเล
ของชุมชนไปด้วย ไปสร้างสะพานส่วนตัว ถามว่า
สะพานในพื้นที่อำเภอเกาะยาวใหญ่มีไหม มีสองสะพาน
แล้วทำไมเอาเรือไปจอดไม่ได้ที่นั่น ชุมชนไปจอดได้
แล้วคุณไปขอลิขสิทธิ์อะไรที่ฐานะเป็นทรัพย์สินสมบัติไม่ใช่
เฉพาะชุมชนย่านหมี่ ที่นั่งตรงนี้คือมีส่วนในส่วนตรงนั้น
ถ้าชุมชน ถ้าไปสร้างเขื่อนสร้างอะไรทุกสิ่ง สิ่งก่อสร้าง
บทเรียนได้รับมาแล้วที่ป่าตอง สมัยก่อนวันสำคัญทาง
ศาสนาชุมชนนำข้าวห่อไปกินกันที่ต้นตาลแถวนั้นมีมาก
แต่ถามว่าเดี๋ยวนี้ที่จอตลอดยังไม่มี ที่สาธารณะของ
คนทั้งประเทศกลับเป็นของอภิศิขชนขึ้นมาทันที

เกาะยาวได้รับบทเรียนมาหลายอย่าง ที่ชุมชน
กำลังเรียกร้องอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ อ่าวสนนั้นเรียกว่า
หาดคลองสนนั้นหาดสวยมากแล้วเป็นอ่าวใหญ่มาก
เป็นที่ท่องเที่ยวของคนต่างชาติ คนท้องถิ่นไปดู ไปดูได้
ก็พบกับความงาม มาถ้ายรูปกลับไปแต่เอาเม็ดทราย
ไปไม่ได้เพราะมีกฎของชุมชนอยู่ ตอนนี้ฝันยิ่งกว่า
กฎของชุมชน มาสร้างท่าเรือยอร์ชจอดด้วย ความ
เป็นธรรมอยู่ตรงไหน ถามว่าชุมชนเรียกร้องไหม
ชุมชนร้องตลอดโดยขอให้หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่โดยตรง
ช่วยจัดการให้ ชุมชนไม่ทำลาย เป็นซูเปอร์มาเก็ต
ของชุมชน ถ้าชุมชนทำลายตัวเองแน่นอน ลูกไม่ต้อง
ศึกษา ต้องย้ายถิ่น

วันนั้นนึกไม่ถึงวันที่เจ้าของบริษัทมา บอกว่า
คือนโยบายเก่าๆ ขออนุญาตชาวบ้าน เรียกร้องนำดิน
เรือเข้าออกไม่ได้ นี่คือข้ออ้างต่อทางรัฐทางราชการ

นำดินชาวชุมชนโดยสารเรือลำบากนะ รุ่งมาตลอดชีวิต
โดยไม่เคยเดือดร้อน แต่พอกลุ่มทุนมาทำบอกว่าจะได้
มีงานทำ เลิกเกิด เรื่องความคิดไม่ว่าหน่วยงานรัฐ
หรือเอกชนเลิกคิดเกิด เลิกคิดที่ว่าเราจะพาความเจริญ
เข้ามา จะได้มีงานทำ ถ้าทำความเสียหายคุณไม่ว่า
ถ้าต้องตกงานทีหลังไม่พูด แล้วทำไมไม่พูดเรื่องแบบนี้
ที่ติดใจมากที่สุดคือผู้หญิงยกมือขึ้นในวันที่เจ้าของ
โครงการมา ถามว่าจะจ้างวันเท่าไร คำตอบว่าสองร้อย
เงินเดอะเด็กที่บ้านยังไปหาหอยชักตีนยังได้มากกว่านี้
นี่คือเรื่องจริงนะขอฝากเจ้าหน้าที่รัฐทุกคนที่อยู่ตรงนี้
โดยไม่รู้จักว่าใครเป็นใครนะ อย่าคิดเรื่องชาวชุมชน
มีงานทำ แสดงว่าถ้าไปพูดว่าให้ชุมชนมีงานทำแสดงว่า
เป็นคนหลงยุคเสียแล้ว ขอฝากแค่นี้ก่อน

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ขอบคุณปิยะมาก ที่จริงโครงการที่ว่าเป็น
โครงการท่าเรือจะไปไหนนะ ชื่อท่าเรือมาริน่า อยู่ที่
บ้านย่านหมี่ ในหมู่ที่ 3 ตำบลเกาะยาวใหญ่ เกาะยาวใหญ่
ตรงกับอ่าวปอ ของจังหวัดภูเก็ต เวลาใครจะไปเกาะยาว
ต้องไปนั่งลงเรือของอ่าวปอแล้วไปที่เกาะยาวน้อยกับ
เกาะยาวใหญ่ มีท่าเรืออยู่แล้ว แต่ไม่ใช้เรือชาวบ้าน
เป็นเรือยอร์ชแต่มีทุน ทั้งหมดมีประมาณ 5 โครงการ
หนึ่ง ชุดลอกทรายปากแม่น้ำออก ซึ่งเป็นเรือที่เคยเข้า
สอง ต้องวางทุนที่จะให้เรือยอร์ชจอดประมาณ 50 ลำ
ไม่ใช้เรือประมงนะเป็นเรือยอร์ช รวมทั้งหมดมี 5
โครงการ แต่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วส่งไปที่
จังหวัด จังหวัดอนุญาตแล้ว ชุมชนจึงไปยึดชายหาด
ไปนอนเฝ้าชายหาดไม่ให้นำเครื่องจักรขึ้น นี่คือที่ปิยะโทร
เล่าให้ฟัง นี่คือสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร
ถามว่าสำคัญอย่างไร เพราะเป็นที่สาธารณะ เพราะ
บริเวณนี้เป็นปากแม่น้ำ เวลาคลื่นซัดเอาทรายมาปิด
ปากแม่น้ำ แต่บริษัทจะเอาทรายออกแล้วทำเป็น
คอนกรีตยาวประมาณ 300 กว่าเมตรเพื่อไม่ให้ทราย
เข้าไปบริเวณปากแม่น้ำ เรือจะเข้าจะออกต่อไปมี
หน่วยรักษาความปลอดภัย คอยบอกว่าอย่าเข้าไป
บริเวณเขตเขา แต่ที่จริงเรือเข้าออกได้ บริเวณข้างๆ
เป็นหญ้าทะเล เป็นปะการังซึ่งอยู่โดยรอบ เป็นที่ที่
ชุมชนหาประโยชน์จากการมีปลา มีที่หากิน มีที่หลบ
ซ่อนจึงมีผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งคือสิ่งที่ปิยะโทร
กำลังเจอที่เกาะยาว ถ้ามองเรื่องสรุปของทะเลนี้
ถ้าดูแล้วมีวิวัฒนาการจนเมื่อทะเลเริ่มทรอยหรือ
ชาวบ้านก็ต้องรวมตัวกันเพื่อปกป้อง ที่จริงไม่ใช่ที่
ที่เดียวมีเครือข่ายทั้ง 13 จังหวัด เพื่อที่จะให้ชุมชน

ได้มีรายได้ เพราะไม่มีทุนที่จะนั่งเรือไปไกลๆ ไปจับ
เรื่อน่านน้ำเหมือนกับที่อื่น ก็หาปลาบริเวณน่านน้ำ
ไปตอนเช้าตอนเที่ยงกลับ เอาปลามาขาย ไปหาหมึก
เอาปลามาขาย ไปหากุ้งเอามาขาย อย่างนี้ คิดว่านี่
คือวิถีชีวิต รายได้ ที่ไปเทียบว่าหาร้อยบาท เดือน
หนึ่งต้องหมื่นห้าคงไม่ใช่ บางวันก็หาร้อย บางวันถ้า
ไม่ออกไปก็อยู่บ้าน ไม่มีใครมาบังคับไม่ได้คิดว่าทุกๆ
คนจะหมื่นห้าทั้งเดือน นี่คือวิถีชีวิตที่เกิดขึ้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สส. ประภาศรี ศิริจรรยา:

ที่เรียกนายฮ้อยนี่คืออะไร

นายสุริยา โคตะมี:

ที่จริงคำว่านายฮ้อยเป็นภาษาอีสาน แต่ก่อนนี้
คำว่านายฮ้อยเกิดจากการที่อีสานไล่ต้อนวัวควาย
ผ่านทุ่งกุลามาแต่ก่อนนี้ เรียกนายฮ้อย คือ เจ้าแก
ทุกวันนี้ คือ เจ้าแกเป็นเจ้าของฝูงวัวควาย

สส. ประภาศรี ศิริจรรยา:

ไผ่กะเซนี้หมายถึงไผ่ไหลหรือไม่ พันธุ์เดียวกัน
หรือ ที่เสมอไหลไข้ใหม่

นายสุริยา โคตะมี:

ไม่ใช่ ไผ่กะเซเป็นชื่อเฉพาะถิ่นเกิดขึ้นในเฉพาะ
พื้นที่ชุ่มน้ำเท่านั้น ในพื้นที่ที่น้ำท่วมถึงเท่านั้น ไผ่อื่นๆ
ไม่สามารถอยู่กับน้ำท่วมได้ คล้ายไผ่สีสุก ที่มีหนาม
แล้วเมื่อเวลาน้ำท่วมจะออกยอด ออกใบ จะไม่ตาย
คล้ายกับไผ่สีสุกนะ ภาคอีสานทั้งปาทามในลุ่มน้ำ
ที่จริงทั้งลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำสงคราม
จะท่วมคล้ายๆ กัน แต่ไผ่กะเซจะไม่ตาย

สส. ประภาศรี ศิริจรรยา:

การจับปลา ปลาว่ายน้ำต่างระดับกันไข้ใหม่
ลองออกแบบเครื่องมือการจับปลาที่ว่าปลาเล็กไม่ติดมา
ได้ไหม ดูปากว่าถ้าปากอยู่ข้างบนอยู่ surface ไข้ใหม่
แล้วปากกลางอยู่ระดับกลาง ปากล่างอยู่ใต้ลงไป
ออกแบบเก่งดังหลายแบบ ลองใช้ไม่หมดพันธุ์ ปลา
รากล้วยเป็น sucking fish ไข้ใหม่มันดูดนะ อยู่
ส่วนไหนของน้ำ เพราะฉะนั้นการจับปลาควรออกแบบ
เครื่องมือใหม่ ที่ดินเอกชนตอนนี้ป่าชายเลนเป็นที่ดิน
ของเขาไข้ใหม่ เมื่อพูดถึงระดับน้ำต่ำสุด พวกเรา
หมายถึงทะเลหรือว่ารวมน้ำจืดด้วย แม่น้ำ คลองอะไร
ที่ว่าพอลดต่ำสุดลงไปแล้วอีกอีก 6 เมตร ต้องไม่เกิน

อีก 6 เมตร นับเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด อันนี้รวม
หมายถึงทั้งน้ำจืดน้ำเค็มด้วยหรือไม่ เฉพาะทะเล
ไข้ใหม่ แล้วป่าชายเลนจะอย่างไรเพราะว่า

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ป่าชายเลนเป็นส่วนหนึ่งของทะเล

สส. ประภาศรี ศิริจรรยา:

แล้วเป็นที่ดินของเอกชน พอไปเที่ยว ดงจาก
สวยมาก สูงมากสวยที่สุด กลายเป็นรีสอร์ทไปแล้ว
มีสิทธิ์หรือไม่ ควรจะดูแลดีไหมเพื่อปากท้องของ
ลูกหลานต่อไป

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ท่านที่ถามไผ่กะเซอยู่ในรูป เรียกไผ่กะเซ ต้อง
ขึ้นยอดอย่างนี้ แล้วไปหักหน่อมากขึ้น ทั้งต้ม ทั้งเผา
ด้วย ต้นจะไม่ตาย แต่ต้นนี้ น้ำท่วมอยู่นะ ข้างล่างนี้
เป็นน้ำ

นายกฤษฎา ตีอจันทร์:

เรื่องเครื่องมือ มีเครื่องมือแต่ละชนิดอยู่
ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอยู่ อย่างปลารากกล้วย สู้โขทัยมี
เครื่องมือที่ดัดแปลงมาตีมากจับได้เฉพาะปลารากกล้วย
นี้ แต่เรื่องเครื่องมือนี้ ไม่อยากถ่ายทอดเพราะว่า
ไม่เหมาะสม อีกเรื่องของชายที่ว่าขนาดตาเท่าไร
อันนี้เป็นข้อคิดเห็นนะ เคยทำมาเหมือนกันในเรื่อง
ของโพงฟาง และทะเลที่อวนลากอะไรพวกนี้ สรุป
แล้วขายเล็กขายใหญ่ไม่เกินสามชั่วโมงจับได้ทุกขนาด
เพราะว่าดิน ที่นี้ควรจะมองในเรื่องของการกangkั้น
ของพื้นที่จับของเขา สู้โขทัยนี้เป็นเรื่องของความตกลง
ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ กังๆ ตกลงกันนะ จะเรียกตกลง
ไม่ได้กับพวกทำพวกแบบๆ ที่ว่ากัน 100% อย่าง
โพงฟางนั้นะ อย่างอะไรพวกนี้ คือว่าอาจจะมีการ
ปล่อยสัก 7 วันได้ไหม แล้วอีก 7 วันค่อยทำ
เพราะว่าเมื่อก่อนนี้ ศาสนายังคงรุนแรงอยู่ จึงหยุด
จับปลาตอนวันพระ ตอนนี้ไม่หยุด ไม่ค่อยได้อะไรแล้ว
จะช่วยขึ้นมาอย่างน้อยๆ สักครึ่งหนึ่งอะไรอย่างนี้

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

อันนี้นอกจากเรื่องเครื่องมือแล้วยังใช้วิธีอื่น
ช่วยเช่นเรื่องพื้นที่ เรื่องอะไรนี้ เอาเริ่ม คิดว่าเรื่อง
ป่าชายเลนที่ถามเมื่อกี้ ว่าแล้วแต่พื้นที่นะเพราะ
พื้นที่ชุ่มน้ำที่ประกาศจะเป็นพื้นที่เอกชนได้ ที่นอกจากว่า
จะช่วยกันดูแลแค่ไหน แต่ว่าเรื่องเอกสารสิทธิ์นี้ คิดว่า
แล้วแต่ว่าประกาศออกตรงไหนอันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง

แต่ว่าเรื่องน้ำขึ้นน้ำลงนี้ น้ำขึ้นน้ำลง 6 เมตร อันนี้
คือนิยามจะมากจะน้อยไม่ได้ เป็นความหมายตาม
นิยามศัพท์เท่านั้น ว่าถ้าอยู่ในระดับนี้น้ำจะอยู่ในพื้นที่
ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ถ้าเลยกว่า 6 เมตรขึ้นไปน่าเป็น
ทะเลแล้ว เพราะเป็นระบบนิเวศอีกชนิดหนึ่ง

นายวินิจ จิระไธ:

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

ในเบื้องต้นนี้เรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
ของการอนุรักษ์ ในเรื่องของในเชิงระบบนิเวศวิทยา
เป็นเชิงวิชาการ เพราะฉะนั้นคนที่รู้เรื่องของการ
อนุรักษ์ เรื่องของเชิงนิเวศนี้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ
แต่วันนี้ในภาคราชการส่วนภูมิภาค ในฝ่ายปกครอง
จะหาอยู่คนเดียว คือว่าความรู้ความเข้าใจนี้ แม้กระทั่ง
ระบบราชการวันนี้ หน่วยงานราชการนี้บางหน่วย
ยังตกลงกันไม่ได้ ความรู้ความเข้าใจ ส่วนหนึ่งคือ
ระบบราชการข้าราชการนี้ไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องของ
การอนุรักษ์ แต่ว่าสิ่งหนึ่งคือมีความปรารถนาดี ทุกคน
อยากมีความปรารถนาดี อยากจะสนับสนุนให้ชาวบ้าน
มีความอยู่ดีกินดี เพียงแต่ว่าสิ่งที่ทำไม่เข้าใจว่าเป็น
เรื่องอนุรักษ์ เป็นเรื่องเป็นการทำลายระบบนิเวศวิทยา
ขอยกตัวอย่างกระทรวงหนึ่ง หน่วยงานหนึ่ง ในพื้นที่
ลุ่มน้ำสงคราม ที่คุยกันอยู่นี้จะไปปลูกยูคาลิปตัส
เป็นสิบกว่าไร่ในพื้นที่ที่กำลังส่งเสริมกันอยู่ ยูคาลิปตัส
เท่าที่ทราบกันอยู่ แต่หน่วยหนึ่งไปส่งเสริมจะไปปลูก
ยูคาลิปตัส นี่คือตัวอย่าง ส่งเสริมกับชุมชนอยากให้มีงาน
อยากให้มีที่ มีอาชีพ บอกว่าเพราะฉะนั้นส่งเสริม
เลี้ยงปลาเพราะปลาจะหายไปหมดแล้ว ถ้ามประมง
ประมงบอกไม่มีปลาพื้นบ้านเลยครับ มีแต่ปลาตะเพียน
กับปลานิล ปลาไน นี่คือตัวอย่าง แล้วจะส่งเสริมกัน
อย่างไร

องค์กรบางองค์กรจะทำปะการังเทียม นำยาง
รถยนต์ 2,500 เส้น ไปทิ้งเป็นปะการังเทียม 2,500 เส้น
ในระยะยาวนี้คิดว่า 40 ปี ไม่มีปลาในทะเล 20 ปีนี้
จะไม่มีปลาไทยกินนะ เพราะว่าอะไร เพราะว่าปลา
ถูกจับกินหมด กับไม่มีเหลือพันธุ์ปลา เพราะว่าอะไร
เพราะไม่รู้ ไม่เข้าใจว่าสิ่งที่เอายางรถยนต์ไปทิ้ง ใน
ระยะยาวจะมีผลกระทบต่อปลาหรือไม่

วันนี้คงจะประชุมเชิงปฏิบัติการแค่นี้ไม่ได้ ต้อง
สร้างความรู้ความเข้าใจตั้งแต่ระบบราชการ ต้องเข้าใจ
ในเรื่องระบบนิเวศแล้วเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร
ต้องทำความรู้ความเข้าใจ สร้างความรู้ความเข้าใจ

ราชการปรารถนาดี บางหน่วยงาน ชลประทานกำลัง
จะคิดทำโครงการแล้ว ทำประตูน้ำจะกันลำนน้ำสงคราม
นี้ บอกไม่ได้ ถ้าจะกันกันเมื่อไรต้องคุยกันก่อนให้
เรียบร้อยกันก่อนว่าจะมีผลกระทบหรือไม่ เพราะฉะนั้น
ต้องมีกลยุทธ์ ในการทำอะไรกระจายผลออกไป
เคยอยู่ภูเก็ต ใส่จับพวกที่ไปจับ พวกจับปลาสวยงาม
ไปจับปลาสวยงามไปจับขายชาวต่างประเทศ นี่คือ
ความไม่รู้ ความเข้าใจ จึงบอกว่าวันนี้ต้องทำความเข้าใจ
เข้ากับราชการทุกหน่วยแล้วราชการทุกหน่วยนั้น
ไม่ใช่ทำความเข้าใจเฉพาะบนส่วนกลาง ต้องทำความเข้าใจ
เข้ากับข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งมุ่งอย่างเดียวว่า
ทำอะไรชาวบ้านจะมีกิน ควรอยู่ที่จังหวัดชั้นนา
ที่ท่านอธิบดีกรมประมงอยู่ คุยกับชุมชนหน้าเขื่อน
เจ้าพระยา เพราะชุมชนไม่เข้าใจ แล้วการใช้กฎหมาย
ใช้ครึ่งๆ กลางๆ เดิมทีประกาศไว้หนึ่งกิโลเมตร ทำไป
ห้ามาพอมีคนเดินขบวนจึงลดลงเหลือ 500 เมตร ก็ได้
เพราะนี่คือ ความไม่เข้าใจของในเรื่องระบบราชการ

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ท่านอยู่ในระดับจังหวัด มีกลุ่มชาวบ้านที่เข้มแข็ง
ไปแลกเปลี่ยนกับกลุ่มที่ยัง ที่จะต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
หน่วยงานที่ยัง ที่จะต้องเรียนรู้เพราะว่าค่อยเรียนรู้
มีเรียนรู้หลายรูปแบบ ฉะนั้นงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำที่จริง
มีสัมมนาส่วนกลาง แต่ต้องถิ่นทำ ที่สามร้อยยอด
ทำเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ เชียงจังหวัด เชียงทาง
หน่วยงานราชการ เชียงโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วม ที่
โคกขามชมรมอนุรักษ์ไปดูเรื่องนก ทำเรื่องเกี่ยวข้อง
กับเรื่องอย่างนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องช่วยกัน
หลายฝ่ายมากขึ้น อันหนึ่งที่สำคัญที่เห็นด้วยว่าทุกคน
หวังดีแต่อาจจะไม่ได้คุยกัน ถ้าคุยกันมากขึ้นคงจะดี
มากขึ้น

นายบุญ โอบะคุปต์:

มีความเกี่ยวพัน เกี่ยวข้องกับเรื่องพยายาม
การจัดหุดคุยกัน กระทั่งในส่วนกลาง ซึ่งนายหาญณรงค์
ไปตลอดกับภาคชนบท สิ่งต่างๆ ที่ได้มีโอกาสได้มา
พบปะกันนี้ เป็นเรื่องที่ดีที่สุด เพราะว่าแต่ละท่านมี
ประสบการณ์ต่างกัน และที่มากขึ้นนี้ทุกคนมีความ
ตั้งใจและหวังดีต่อประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่แล้ว ทุกคน
มีความหวังดีอยากจะเห็นว่า ประสบการณ์ที่เห็นจุดอ่อน
ต่างๆ สร้างปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ จำเป็น
จะต้องร่วมกันแก้ไขแล้ว อย่างที่ว่าเริ่มมาถึงยุคที่ว่าที่
พยายามใช้คำว่าบูรณาการ แต่ขอใช้คำว่าร่วมมือ

กันทำงานได้แล้วอย่างจริงจัง เริ่มงานโดยเฉพาะด้านพื้นที่ชุ่มน้ำนี้ เริ่มงานมา 10 กว่าปีนี้ พยายามจะหาจุดที่สามารถแก้ไขปัญหาระบบชาติให้กลับคืนมาให้ได้ อาจจะง่ายกว่าที่ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพราะสิ่งวันนี้ที่ได้มาพูด ตั้งแต่ นายหาญณรงค์ผู้นำอภิปราย และมีกลุ่มตัวแทนนักวิชาการกรมประมงและด้านอื่น สิ่งที่ดีในวันนี้คือที่ท่านมาพูดให้ฟัง โดยเฉพาะกลุ่มวิจัยไต้หวัน นายสุริยา โคตะมี ที่ลุ่มน้ำสงครามนี้ โดยเฉพาะขออนุญาตปิยะโรน เป็นเรื่องของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ที่พยายามเล่าให้ฟังว่ามีความรู้สึกอย่างไร เรียนรู้อย่างไร สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำอย่างไร ถึงจะให้เกิดกระจายไปทั่วประเทศได้ เพราะทุกคนที่ขึ้นมาพูดส่วนใหญ่นี้หวังพึ่งรัฐบาล อย่างที่ท่านพยายามมองเห็นแล้วว่า ภาพสุดท้าย คือ เราคงตาย ลูกๆ หลานๆ เหล่นๆ คงไม่ได้มีโอกาสได้หายใจในอากาศบริสุทธิ์และมีชีวิตสุขสบายอย่างที่พวกเราในปัจจุบันนี้

นายหาญณรงค์ ยาวเลิศ:

เกือบจะได้สรุปที่หลายท่านได้นำเสนอว่าอยากเห็นหลายฝ่ายทำงานร่วมกัน ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำที่จริงอยากจะเสนอเป็นวาระแห่งชาติด้วย เพราะว่ามีการรื้อฟื้นน้ำท่วมสามารถพึ่งพาพื้นที่ชุ่มน้ำได้ ให้คราวที่ผ่านมาเหมือนผืนน้ำเข้าไปในทุ่งหลายๆ ทุ่ง และที่ผ่านมาจะรักษาชุมชนท้องถิ่น ที่จริงท่านรองผู้ว่ามีหลายจังหวัดที่มา มีผู้แทนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดที่มา และมีผู้แทนจากส่วนกลาง ผู้แทนจากหน่วยราชการอื่นๆ ด้วย แล้วมีตัวแทนชาวบ้านด้วย คิดว่าเป็นประเด็นแลกเปลี่ยนว่าแต่ละที่ทำอะไรกันบ้าง อย่างไร ส่วนที่เหลือต่อไปในพื้นที่ที่ทำงานอยู่โดยเฉพาะหน่วยงานหรือชาวบ้านเองหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเองนี้จะปรับไปทำยังไ

นายฤทธิยา ตีอักษร:

ในเรื่องของความมั่นคงทางอาหารของประมงนี้ ขอสรุปแค่เท่าที่สัมผัสมากที่สุดคือพวกทุ่งสุมุโขทัย อันดับแรกเลยคือน้ำท่วมต้องท่วมอยู่ เพราะว่าจริง ๆ แล้วน้ำถ้าไปดูข้อมูลในพื้นที่จริงๆ ชุมชนไม่ได้เดือดร้อนอย่างบางระกำน้ำท่วม ชุมชนมีวิถีของตนเองอยู่ บ้านยกสูงอยู่แล้ว มีเรืออยู่ทุกบ้าน ที่สุมุโขทัยที่โรงงานปลากระป๋องเข้าไปถามว่ามีของเสียหายอะไรบ้าง บอกว่าเสียหายดังไปลูกเดียวเพราะเก็บไม่ทัน นอกนั้นเตรียมการหมดแล้ว คือ ชีวิตเป็นอยู่อย่างนี้แล้ว แต่ถ้าเกิดว่าจะต้อง

สร้างอะไรขึ้นมาเพื่อที่จะไม่ให้ น้ำท่วมต้องมามองในเรื่องของการประมงพื้นที่ชุ่มน้ำ อย่าไปประมงในเรื่องของแค่ว่า ประมงจับปลาได้เท่าไร ควรจะประมงให้ออกไปถึง ecological service กลุ่มมากกว่านั้น เรื่องประปาบ้าง เรื่องอะไรที่ไม่ต้องไปเสียในเรื่องของ water treatment บ้าง อะไรบ้างมีมากมายหลายอย่าง ต้องประมงให้รอดด้วยและอย่าพยายามไปแยกอาชีพประมงออกในบริเวณนั้น เพราะว่าแยกไม่ได้ อะไรๆ ก็ประมงหมด ไปดูชวานามิตะซัง เด็กนักเรียนบ้าง เลิกงานมีเบ็ดฝรั่งมีอะไรพวกนี้ พวกนี้แยกอะไรกันไม่ออก และสุดท้ายถ้าทำอะไรไม่ออกจริงๆ คงต้องอยู่ที่กำลังนิยามกันคือการทำการประมงอย่างมีจรรยาบรรณ คือพวกประมงที่มีทุนมากกับประมงที่มีทุนน้อยต้องคุยกัน มีทฤษฎีแปลกที่ว่าถ้าต่างคนต่างทำต่างคนต่างไม่คุยกันแนวโน้มจะทำลายด้วยกันทั้งคู่ เพราะฉะนั้นต้องรับคุยกัน คงฝากไว้แค่นี้

นายสุริยา โคตะมี:

สุดท้ายนี้อยากจะเรียนว่าชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องคุยกันทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน นโยบายบางอย่างที่ขัด ที่ไม่เหมาะกับวิถีชุมชน ไม่เหมาะกับภูมิปัญญาชาวบ้านต้องช่วยกันนำมาวิเคราะห์กับปัญหาร่วมกัน ชุมชนเองเช่นกันต้องมีความตระหนักด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือด้วยต่างไม่อยากจะให้เป็นต่างฝ่ายต่างเป็นภาระ ของใครของเขา ไม่อยากให้มองว่า กฎหมายคือกฎหมายชาวบ้านมองว่าเรื่องความเป็นอยู่ก็ต้องทำอะไรถึงแม้จะผิดกฎหมายต้องหา ไม่ใช่เพียงแต่ต้องมีทำความเข้าใจการอนุรักษ์และรักษาผลประโยชน์ของชุมชนเองต้องใช้แบบชาญฉลาด ต้องอยู่ได้ อนุรักษ์เพื่อหาอยู่กิน ไม่ได้อนุรักษ์เพื่อไม่ได้หา ต้องทำความเข้าใจ ทุกภาคส่วนต้องทำความเข้าใจว่าพื้นที่ชุ่มน้ำมีความหลากหลาย มีความสำคัญในชีวิตในอนาคต แล้วสุดท้ายอยากฝากข้อมูลนิดหนึ่งว่าในการศึกษาข้อมูล นักวิชาการที่ไปศึกษาข้อมูลปีสองปีที่แล้วได้สรุป ผลผลิตของป่าบุงป่าทาม พื้นที่ชุ่มน้ำ คือ จากการรวบรวมข้อมูลของนักวิชาการของสถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยต่างๆ กล่าวว่า หนองไม้บึงหนึ่งของลุ่มน้ำสงครามขายได้ประมาณ 1,500 ถึง 15,000 บาท/ครอบครัว/ปี แล้วเห็ดทามที่เห็นในสไลด์ เลี้ยงแล้วประมาณ 20,000 บาท/ปี/ครอบครัว แล้วอีกเรื่องปลาประมาณ 45,000 ถึง 130,000 บาท/ครอบครัว/ปี จากการหาปลา รายได้จากการประมงกัก ประมูลหนอง ที่เข้ามาพัฒนา

หมู่บ้านนี้ปีละประมาณ 100,000 ถึง 400,000 บาท/ปี/หมู่บ้าน นี่คือข้อมูลทางวิชาการ สุดท้ายคือฝากว่า วิธีของคนอยู่กับน้ำกับปลา คนอยู่กับนาและข้าว คนอยู่กับป่าและอาหาร แล้วคนอยู่กับเกลือและปลาแดก สุดท้ายคือว่า คนที่กินปลา ต้องรักษาปลา คนที่อาศัยป่าต้องรักษาป่า และคนที่อยู่กับต้นไม้พึ่งพาอาศัยต้นไม้ต้องรักษาต้นไม้ ขอบคุณ

นายฮาโหล ช่างเหล็ก:

จริงๆ ต้องยอมรับว่า วิกฤตที่เสื่อมโทรมสิ่งแวดล้อมหรือระบบต่างๆ เกิดขึ้น ณ วันนี้ ที่จริงความเสียหายประเมินค่าไม่ได้ เหตุผลจริงๆ ง่ายนิดเดียว เท่าที่คิดดูอยู่แล้วฝากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบฝ่ายนโยบายหรืออะไรแล้วแต่ เหมือนกับแพทย์ตรวจคนไข้ แพทย์ถามคนไข้ก่อนไหมว่าคุณเป็นโรคอะไร เป็นอะไรมา ที่มาที่ไป สมมติว่าถ้าไข้หวัดแต่หมอไปให้ปวดท้องอย่างนี้ หมอไม่ได้ถามเลยว่าเป็นไข้หรือไม่ ปัญหาพัฒนาต่างๆ นโยบายรัฐต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบนบกหรือทะเล แหล่ง-แอ่งน้ำต่างๆ ส่วนใหญ่จะไม่ถาม

คนในพื้นที่ ว่าเดือดร้อนเรื่องอะไร วางยาอย่างเดียวเลยเกิดวิกฤตเท่าปัจจุบันนี้

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ:

ขอบคุณมาก ในช่วงเช้านี้ก่อนพักเที่ยงได้กล่าวถึงเรื่องทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิต ตั้งแต่ทรัพยากรประมงที่มาจากแม่น้ำ เป็นกรณีตัวอย่างเท่านั้น ดูภาพรวมทั้งหมดมาจากป่าทามทางภาคอีสาน มาจากทะเลซึ่งเป็นเครือข่ายประมงพื้นบ้าน มีข้อคิดเห็นที่จะต้องกลับไปดูเรื่องนโยบาย เรื่องการบำรุงรักษาด้วยกัน เรื่องที่ต้องกลับมาร่วมมือกันแล้วประสานการทำงานกัน ทำงานร่วมกันเพื่อความยั่งยืน ถ้ามีพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่เป็นแหล่งที่ให้ทั้งอาหาร ให้ทั้งเป็นแหล่งรองรับน้ำ เป็นแหล่งที่ช่วยบางพื้นที่กักกันสารพิษที่มาจากแหล่งอื่น และที่สำคัญ เห็นชัดที่สุดคืออาหารที่ได้จากพื้นที่เหล่านี้ ในประเภทปลาประเภทประมง ฉะนั้นพื้นที่เหล่านี้มีความสำคัญต้องช่วยกันดูแลรักษาเพื่อที่จะให้คงอยู่แล้วสิ่งเหล่านี้จะได้ตอบเขาเรียกว่าอะไร เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพวกเราได้ตลอดไป

การสร้างควมยั่งยืนให้การประมง

นางสุภาพ สิริบรรสพ นักวิชาการสาธารณสุข 7ว กลุ่มชักเมืองน่าน

นายสุรจิต ชีรเวทย์ ประธานหอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม

นายสุภาพ ศรีทรัพย์ เลขานุการสมาคมเพื่อสิ่งแวดล้อม จังหวัดชุมพร

นายอาณัติ สะยาละ ผู้อำนวยการองค์การพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ ประจำประเทศไทย ดำเนินการอภิปราย

นายอาณัติ สะยาละ:

ผู้เข้าร่วมที่จะมาร่วมให้ แลกเปลี่ยนความรู้ ในการจัดการทรัพยากรประมง ในหัวข้อการสร้าง ความยั่งยืนให้การประมง ว่าจะมีมุมมองอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผู้ที่มีประสบการณ์มาร่วมทีมทั้งหมดสามท่าน นางสุภาพ สิริบรรสพ เป็นนักวิชาการสาธารณสุข 7ว กลุ่มชักเมืองน่าน ท่านที่สอง คือ นายสุรจิต ชีรเวทย์ ประธานหอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม และท่านสุดท้ายเหนือสุดของภาคใต้ นายสุภาพ ศรีทรัพย์ เลขานุการสมาคมเพื่อสิ่งแวดล้อม จังหวัดชุมพร

นางสุภาพ สิริบรรสพ:

สวัสดีผู้เข้าร่วมประชุม ตัวอย่างที่น่านซึ่งจะ มาเล่าสู่กันฟัง มาแลกเปลี่ยนนั้น เป็นตัวอย่างเล็กๆ ซึ่งอาจจะต่างจากภาคตอนเช้าที่ทำเป็นระดับลุ่มน้ำที่ จังหวัดน่านของกลุ่มชักเมืองน่านที่ทำอยู่นี้ จะทำ ระดับจังหวัด ในส่วนของลุ่มน้ำน่านที่อยู่ในจังหวัด น่านและน้ำสาขา

ความเป็นมาของการจัดการทรัพยากรประมง ให้ยั่งยืน เริ่มมาจากที่ว่ามีความเชื่อมีศาสนาพุทธ ความเชื่อในการให้โอกาสสัตว์ได้มีที่พักบ้างที่หลบภัยบ้าง เป็นที่เพาะพันธุ์ปลาบ้าง และก็ให้โอกาสโดยเฉพาะ วันพระจะควรดูแลหรือไม่ก็ให้หน้าวัดเป็นที่เพาะพันธุ์ ปลา จากนั้นก็มาพบกับสถานการณ์จริงของตัวเอง เพราะว่าการใช้ทรัพยากรอย่างเข้มข้น ทั้งระเบิด ทั้งยา ทั้งหลายๆ อย่าง ใช้เครื่องมือที่ถอนรากถอนโคนและ สัตว์น้ำเล็กๆ น้อยๆ ไม่เหลือ ตรงนี้ พอขาดแคลนแล้ว ถึงกลับมาคุยกัน ได้มีโอกาสไปเห็นอำเภออื่น ที่ทำ การอนุรักษ์ก็เลยมาพูดคุยกันในเวทีชาวบ้าน ว่าทำ อยางไรจะได้มีปลาไว้กินถึงชั่วลูกชั่วหลานและระบบ นิเวศของลำน้ำจะได้กลับคืนมา นี่ก็ความเป็นมาของ ทรัพยากรประมงของจังหวัดน่าน

หลักการจัดการคือว่าอันแรกต้องมีกลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มอนุรักษ์ต้องประกอบไปด้วยผู้นำ ผู้นำตรงนี้ จะต้องมีทักษะของการประสานประโยชน์เพราะเรื่อง ของการอนุรักษ์นี้เป็นเรื่องของการเมืองเล็กๆ ในพื้นที่ ด้วยนะ เพราะฉะนั้นถ้าผู้นำไม่เข้มแข็ง ผู้นำไม่มีบารมี และไม่มีทักษะการจัดการความขัดแย้งแล้ว กลุ่ม อนุรักษ์ก็เกิดขึ้นยาก เพราะว่าปลาที่อยู่เท่านั้นและ คนที่มุ่งที่จะไปใช้ประโยชน์ตรงนั้น อันที่สองคือพอมิ ผู้นำแล้วก็จะเกิดกลุ่มแกนนำขึ้นมา แกนนำนี้ก็จะมา เป็นเลขาฯ เป็นมือเป็นเท้าให้กับผู้นำ เป็นกลุ่มที่จะ นำไปสู่การอนุรักษ์อย่างยั่งยืน จากนั้นยังไม่พอ การ จัดตั้งกลุ่มจะต้องเอาส่วนของกรรมการที่มีส่วนได้ ส่วนเสียในชุมชนทั้งหมด อย่างเช่นมีกรรมการป่าไม้ กรรมการดูแลนก กรรมการของปลา มาร่วมกันเป็น กรรมการระดับหมู่บ้าน อันนี้ถึงจะทำให้การจัดตั้ง กลุ่มที่เข้มแข็ง ที่สำคัญมากอีกเรื่องหนึ่งพอมีกกลุ่มแล้ว ต้องกำหนดเขตอนุรักษ์ไว้ กำหนดเขตอนุรักษ์จะเห็น ว่าแรกๆ ระยะทางของบ้าน หมู่บ้านหนึ่งระยะทาง ประมาณ 3,200 เมตร ก็กำหนดไว้ว่าสัก 300 เมตร เป็นเขตอนุรักษ์นอกเหนือนั้นก็สามารถจับได้ แต่ พอทำสักหนึ่งปี สองปี ปลามากขึ้น พอปลามากก็มา คุยกันอีกว่าจะทำอย่างไร ขยายเขตเป็น 700 เมตร ซึ่งต้องถามประชาคมหมู่บ้านด้วยว่าจะเอาอย่างไร ไม่ได้อยู่ที่กลุ่มผู้นำอย่างเดียว ชาวบ้านต้องมีส่วนร่วม ในการกำหนดเขตอนุรักษ์ตัวนี้ หลังจากนั้นมาคือ คนไทยมักจะทำผิดกฎอยู่ตลอดเวลาที่จะมีคนว่าคน หัวหมอ พอกำหนดเขต 700 เมตร ก็ไม่อยู่ตรงเขต 700 เมตรพอดี แต่ว่าอาศัยเบ็ดก็จะลอยไปตามน้ำ สายเบ็ดก็จะเลยเข้าไปในเขตอนุรักษ์ กรรมการ พอทราบเรื่องนี้ต้องมาปรับปรุงอีก ดังนั้นมาดูสาย เบ็ดยาวที่สุดสักกี่เมตร ให้หุบไปอีกสัก 10 เมตรก่อน จะถึงเขตอนุรักษ์ ห้ามการตกปลา จับปลาตรงนี้

นอกจากมีเขตแล้วก็ต้องมีระเบียบข้อตกลงของชุมชน ตรงนี้จะต้องติดป้ายตามที่ต่างๆ ในที่ชุมชน เพื่อให้คนข้างนอกมาได้รับทราบ และเป็นการเตือนกันเองระหว่างคนในชุมชนด้วย กฎระเบียบ คือ ห้ามการใช้ไฟฟ้าช็อต และการใช้ระเบิด เมื่อก่อนถ้ามีงานผ้าป่า กฐิน ที่หมู่บ้าน กฎก็จะถูกปล่อยปละละเลยว่า อรุ่มอ่วย มีการระเบิดที่หนึ่ง ตอนหลังห้ามเลย อันที่สาม เรื่องของสารเคมีที่ว่าจะเป็นพวกล้าง หรือว่าพวกทาสารเคมีลงในน้ำ และกฎอีกข้อคือในเขตอนุรักษ์จะไม่ให้กระทำการใดๆ ทั้งสิ้นในเขต ไม่ว่าจะเป็นการชักผ้า ลงเล่นน้ำได้ แต่ห้ามจับสัตว์น้ำเด็ดขาด ส่วนนอกเขตอนุรักษ์สามารถหาได้ทั้งต้นและท้ายแต่จะต้องใช้เครื่องมืออย่างที่ไต่กล่าวในช่วงเช้า เช่น ห้ามใช้ตาข่ายตาถี่ และห้ามไฟฟ้าด้วย

จะเห็นตัวอย่างว่าที่หน้าวัด เป็นจุดที่จะเห็นได้ว่า ตรงนี้ หมู่บ้านนี้เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ต้องทำป้ายติด ถ้าฝ่าฝืนครั้งแรกจะตักเตือนก่อน ถ้ายังไม่ฟังต่อไปก็ปรับเป็น 1,000-5,000 บาท ปรากฏว่าคนยอมให้ปรับเพราะปลาตัวหนึ่งบางที่ 11-12 กิโลกรัม ขายที่ได้หลายพันบาท คนก็ยอมละเมิด ต่อมากรมประมงให้คำแนะนำให้เพิ่มโทษเป็น 5,000-10,000 บาท เพราะไม่เช่นนั้นคนละเมิดกฎแน่เพราะหาปลาได้มากกว่านั้น หลังจากนั้นก็จะมีส่วนว่า ถ้าใครให้เบาะแสะงให้รางวัล 1,000 บาท ถ้าไปช่วยนำจับจะให้ครึ่งหนึ่ง และส่วนนำจับจะไม่มี เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนกลัว กลัวว่าถ้าคนนี้ไปบอกแล้วจะโดนคาดโทษจากคนที่ละเมิดกฎ จะไปแอบบอกส่วนใหญ่จะได้ 1,000 บาทและก็จะม่แค่รายสองราย หลังจากนั้นก็จะไม่มีอีก

ส่วนกิจกรรมหลังจากที่ตั้งกลุ่ม มีกลุ่มแล้วมีการกำหนดเขตแล้ว มีกฎระเบียบแล้ว สิ่งที่จะทำให้มีกิจกรรมตลอดทั้งปี

● อันแรก คือ การประชาสัมพันธ์ ทั้งภายในภายนอก มีการติดป้าย มีการประกาศทางวิทยุหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะป้าย จะติดให้เห็นชัดกับคนภายนอก มีเรื่องเล่าว่า มีสามีภริยาคนหนึ่งไปงานแต่งงานที่จังหวัดน่าน ในช่วงที่รองานเลี้ยงตอนเย็นเค้าก็ไปเที่ยวพอไปเห็นมีปลามากก็ตกใจว่าทำไมมาก ได้ลงทุนซื้อเบ็ดในตลาด และกลับมามากเบ็ดได้ปลามากพอชาวบ้านจับ ก็โกรธ บอกว่าปลานี้เป็นปลาในแม่น้ำมาจับทำไม ชาวบ้านบอกไม่ได้ ตรงนี้เป็นที่อนุรักษ์ บอกว่าไม่เห็นป้าย และจะไม่ยอม สุดท้ายต้องให้

ตำรวจมาช่วยจัดการถึงจะยอมจ่าย เพราะถือว่าปลาเป็นปลาอยู่ในแม่น้ำและสามารถที่จะจับได้ นี่คือการจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ด้วย

● กิจกรรมอีกอันหนึ่งที่จะทำเป็นประจำก็คือ การสืบชะตาแม่น้ำ เป็นการประยุกต์เอาพิธีกรรมทางศาสนามาใช้ เดิมการสืบชะตาใช้กับคน เพื่อต่ออายุให้มีชีวิตชีวาที่ยืนยาว แล้วมาต่อให้แม่น้ำ ให้แม่น้ำไม่ตาย ให้แม่น้ำไม่เน่าเหม็น ก็มาประยุกต์ใช้ในตรงนี้

● การจำหน่ายอาหารปลา ตรงนี้ก็เป็นกุศโลบายอีกอย่างหนึ่งว่า ถ้าอยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมจะต้องมีการจำหน่ายอาหารปลา เพราะว่าปลาเองไม่ได้พึ่งพิงแต่อาหารอย่างเดียว ส่วนใหญ่ปลาในท้องถิ่นจะกินอาหารตามธรรมชาติ ตรงนี้ชุมชนก็มีการจัดการคือ ให้ผู้สูงอายุหรือว่าคนพิการมาจำหน่ายให้ 10% หรือได้กำไรก็นำเงินส่วนนี้เข้าไปในกิจกรรมกลุ่มจะได้มีเงินหมุนเวียน ให้มีการสร้างการมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยวหรือคนต่างบ้านที่มาเที่ยว คือ ได้อาหารปลาและมาโยนให้ปลากินจะได้เห็นตัวปลามากๆ มีการดูแลสถานที่บริเวณริมหาด และโต๊ะที่ให้อาหารปลา จะเห็นว่าเครือข่ายจังหวัดน่านบางที่ ตรงนี้ไม่มีพอไม่มีบู๊บก็น่าเหมือนกับว่าอนุสรณ์ เป็นที่สกปรกรกร้าง คนเข้าไปเที่ยวกินเสร็จแล้วทิ้งเศษแก้ว เศษขวดเบียร์ เกล็ดนกลาด เลยไม่มีคนอยากเข้าไปดู การอนุรักษ์ก็หยุดชะงักไป แต่ถ้ามีการดูแลสถานที่เป็นประจำจะทำให้ตรงนี้เป็นที่มาศึกษาดูงาน และก็ทำให้การอนุรักษ์นี้มีอยู่ต่อเนื่อง ตรงนี้จะมีจุดบอกว่ามีอาหารปลาขาย สามารถซื้อได้ บางที่ก็ไปถามได้ตามร้านค้าจะมีฝากอยู่ นี่ก็ตัวอย่างอันหนึ่ง ผลของการจัดการนะจริงๆ แล้วป่า เวลาปลูกป่าใช้เวลา 5 ปี ต้นไม้จึงจะสมบูรณ์ได้เป็นป่าได้ แต่ปลานี้ใช้ปีเดียวเห็นผลได้เร็วมากทั้งชนิดและก็ปริมาณ อย่างชนิดบ้านหาดผาขนเองที่ไปทำวิทยานิพนธ์ ในปี พ.ศ. 2537 ตอนนั้นยังไม่มีมีการจัดการอย่างเข้มข้นเป็นไปอย่างหลวมๆ คือ เวลาที่มีทอดผ้าป่าก็มีการระเบิดหรือมีการอนุญาตให้ซื้อปลาเป็นบางครั้ง พอปี พ.ศ. 2537 มีเหลืออยู่เพียง 34 ชนิด แต่พอมีการจัดการอย่างดีปลากลับคืนมาเป็น 70 ชนิด ในปี พ.ศ. 2540 ปี พ.ศ. 2549 มี 80 กว่าชนิดแล้วที่เพิ่มขึ้น ส่วนปริมาณนั้นมากมายมหาศาลจริงๆ และก็ปลาเหล่านี้ไม่ได้กันกำหนดเขตนั่นจะมีธงไปปักไว้เท่านั้นเองว่า อาณาเขตการอนุรักษ์นั้นจากไหนถึงไหน เพราะฉะนั้นเวลา

น้ำหลากมา คนภาคกลางจะได้กินปลาของคนเมือง
นานที่อนุรักษ

เรื่องของสุขภาพอนามัยจะพบว่าจากการ
ดูความจำเป็นบนพื้นฐานเด็กในหมู่บ้านที่อนุรักษ
พันธุ์ปลาที่ใช้ปลาเป็นอาหาร ไม่มีเด็กขาดสารอาหาร
ในหมู่บ้านนั้น อีกอย่างคือเรื่องของเศรษฐกิจใน
ครอบครัวอย่างน้อย ปลาเป็นอาหารที่มีโปรตีนสูง
สามารถทำสารพัดอย่าง ปิ้ง ย่าง ลาบ ต้ม แกงได้หมด
เพราะฉะนั้นตรงนี้จะได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว
นอกนั้นยังเป็นรายได้เสริมด้วย บางทีเอาเบ็ด เอาตาข่าย
ไปชิงไว้ในช่วงเช้า แล้วก็ไปทำงานก่อสร้างในเมือง
กลับมาตอนเย็น เอาปลามากกว่าที่ทำงานก่อสร้าง
ทั้งเดือนก็มี ส่วนในเศรษฐกิจของชุมชนก็เป็นรายได้
จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะเข้ามา และเป็นรายได้
จากการศึกษาดูงานด้วย และส่วนของผลของระบบ
นิเวศ คือ ตรงบริเวณที่มีการอนุรักษสัตว์น้ำ เดิม
น้ำบริเวณนี้จะคัน ก็หายคัน น้ำจะใสขึ้น และมีอาหาร
ในน้ำเพิ่มโดยเฉพาะสาหร่ายน้ำจืด หรือเรียกว่า “โก”
ใครที่เคยไปจังหวัดน่านจะมี “โก” เป็นอาหารท้องถิ่น
ที่อร่อย ทำเป็นน้ำพริก เอาไปทอดก็ได้ทำเป็นข้าวเกรียบ
เหมือนกับของญี่ปุ่นก็ได้ ถ้าน้ำไม่สะอาดพิษนี้จะไม่
สามารถเกิดขึ้นได้เลย แค่จุดหนึ่งเล็กๆ ไม่ถึง 10 เมตร
เวลาโยนอาหารปลาลงไป ปลาจะเต็ม แต่ไม่โยนก็ได้
จะมีหลากหลายพันธุ์อยู่

เนื่องจากว่าพอทำระดับหมู่บ้าน ทำอย่างไร
จะให้มีพลังเครือข่ายอีกเมืองน่าน ในเครือข่ายอนุรักษ
พันธุ์สัตว์น้ำอีกเมืองน่านก็รวมตัวกันเป็นเครือข่ายใน
ปี พ.ศ. 2542 มีอยู่ 89 จุด แต่พอมาปี พ.ศ. 2549
เพิ่มขึ้นมาอีก 46 จุด เป็น 135 จุด คือ ทั้งลำน้ำน่าน
และลำน้ำสาขาต่างๆ ทั้งลำห้วยและน้ำตกก็มี เห็นว่า
ได้ผล ปีเดียวปลากลับมาได้กินอาหารด้วย ได้อนุรักษ
น้ำด้วย ทำเลียนแบบกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จก็จะมีทั้งภายในและ
ภายนอก อย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว ว่าผู้นำจะเป็นปัจจัย
ที่สำคัญที่สุดเลย ถ้าไม่มีผู้นำที่กล้าหาญ และไม่มี
ทักษะการจัดการและก็จะทำให้การอนุรักษนั้นเกิดขึ้น
ได้ยาก และเรื่องของปัจจัยทางกายภาพ ตรงไหนที่มี
เป็นหาดเป็นวัง จะเป็นที่อยู่อาศัยของปลา และไม่ต้องไป
ทำอะไรเพียงแต่กันเขตไว้เท่านั้นเอง บอกจุดแค่นั้นว่า
ต้นที่นี้ท้ายตรงนี้ ปลาจะเข้ามาอยู่เอง เพราะว่า
มีที่เหมาะสมสำหรับเพาะพันธุ์และที่อยู่อาศัยและวันพระ
ก็ไม่เว้น อย่างนี้ปลาก็ต้องหมดไปแน่สัตว์น้ำก็ต้อง

หมดไปแน่ ตรงนี้ก็พยายามใส่เข้าไป และอีกเรื่องหนึ่ง
คือความร่วมมือนี้เกิดจากเครือญาติที่แน่นแฟ้น ถ้า
ไม่มีเครือญาติ ไม่มีคนรู้จักกัน จะไม่ฟังกัน ส่วนปัจจัย
ภายนอกคือทำไปแล้ว คนภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน
มาชื่นชมและยอมรับตรงนี้ทำให้ต้องอนุรักษต่อ ถ้าไม่
อนุรักษก็จะทำเหมือนกับอายุเพราะได้รับการยกย่อง
ไปแล้ว อีกอย่างคือ ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ
ที่เข้ามาให้ไม่ว่าจะเป็นอาหารปลา หรือให้ความรู้ทาง
วิชาการ แต่ที่สำคัญที่สุด คือ องค์กรพัฒนาเอกชน
เป็นเพื่อนช่วยคิดตั้งแต่ต้น ทำงานร่วมกันมากระทั่ง
สุดท้ายคือติดตามและประเมินผล

นี้จะเห็นได้ว่าเป็นบริเวณที่จะมีคนเข้ามาให้
อาหารปลา ใครผ่านไปผ่านมา บางคนเข้าไป ไปทำนา
ทำไร่กลับมาขี่ข้าวเย็นเหลือก็โยนให้ หรือว่าเสาร์-
อาทิตย์ก็เป็นพื้นที่ดีสำหรับครอบครัวที่จะพาลูกๆ ไป
ศึกษาธรรมชาติและก็ศึกษาพันธุ์สัตว์น้ำได้ด้วย

ส่วนอุปสรรคนี้ ภาคเข้าได้พูดไปคือเหมือนกัน
แต่ที่ของน่านเองที่เจอก็คือ ในเรื่องของการใช้สาร
เคมีนะ เมื่อเข้าฟังท่านอธิบดีกรมประมงพูดแล้ว
น่ากลัว ท่านบอกฤดูน้ำหลาก น้ำทางเหนือจะไหลมา
ทางภาคกลางมีปุ๋ย มีสัตว์น้ำเล็กๆ เป็นอาหาร แต่
ตรงนั้นจะมีทั้งโคลนและที่สำคัญคือสารเคมีลงมาด้วย
เพราะนโยบายในการทำพืชเศรษฐกิจโดยเฉพาะข้าวโพด
ยาสูบ และพืชไร่ น้ำ ใช้สารเคมีโดยเฉพาะยามาหาหญ้า
ใช้อย่างเข้มข้นมาก คือ แผ่นดินนี้อาบยาพิษไปแล้ว
เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นภัยคุกคามอย่างหนึ่ง และที่ได้
พูดคุยกันคือร้านขายยา ร้านขายยาที่จะต้องมีเภสัชกร
เป็นคนควบคุมดูแลถึงจะขายยาได้ แต่สารเคมีต่างๆ
หาซื้อได้ง่ายมาก ทั้งยามาหาหญ้า มาผสมต่างๆ ไม่มี
ใครควบคุม ตรงนี้ก็เป็นจุดหนึ่งในการนำเข้าของ
สารเคมีจะมีผลกระทบต่อไปในเรื่องของสารเคมีปนเปื้อน
ในน้ำสูง จังหวัดน่านนะ น้ำท่วมคราวก่อน นาย
หาญณรงค์ได้พาสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจไป จะเห็นว่า
คนน่านไม่ได้ตายเพราะน้ำท่วม แต่ตายจากโรคฉี่หนู
3 ราย คนที่ตายก็คือคนที่ไม่ได้ถูกน้ำท่วมแต่ไปช่วย
คนอื่น เชื้อโรคปะปนอยู่ในน้ำ ไม่มีการควบคุมการใช้
สารเคมี ก็จะไปถึงข้างล่าง

อีกอันเรื่องที่ยึดกันมากตอนนี้ คือ เป็น
คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดเห็นว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นแผนของการ
ทำเขื่อนกับพนักกันริมแม่น้ำน่านทั้งหมด อยู่บนดอยก็มี

แผนที่เหมือนกัน พอเอาซีเมนต์มาฉาบมาปูหมดอีกด้านหนึ่ง พอฉาบลากมาก็จะติดอีกด้านหนึ่งพัง ตรงนี้ก็ทำให้เห็นว่า กุ้ง หอย ปู ปลา กบ เขียด ที่มีเสียงร้องอยู่ริมฝั่งคอนกรีตนั้นไม่มี ตรงนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งว่าที่พัฒนาไปแล้วโดยไม่ได้ควบคู่กับการอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะหลังจากที่พบอุปสรรคแบบนี้แล้ว จะมีข้อเสนอแนะว่าอย่างน้อยในเรื่องของการสร้างพื้นที่ริมน้ำให้เป็นพื้นที่สีเขียว เนื่องจากปลาของจังหวัดน่านเป็นปลาท้องถิ่นส่วนใหญ่กินพืชผักริมน้ำ และจะมีโครงการซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการในพระราชดำริลงไปมาก จะเห็นว่าโครงการปลูกหญ้าแฝกก็มี ถ้าไม่ฉาบซีเมนต์ แต่ปลูกหญ้าแฝกแทน อันที่สองคือ ปลูกต้นไม้ หรือเรียกว่าจิว ตรงนี้จะเป็นอาหารของปลาด้วย และพวกหมอนต่างๆ ใบหมอนและก้นพวกต้นไม้หรือต้นไม้ที่ริมน้ำในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากถ้าไม่ทำเป็นพื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะจะกลายเป็นพื้นที่บุคคลทันทีเหมือนกับที่ช่วงเช้าได้กล่าวไว้ พอฉาบซีเมนต์หมดจะมีร้านค้าเข้ามาตั้งขายอาหารริมน้ำ พื้นที่ตรงนั้นเมื่อก่อนคนอาจจะขี่มอเตอร์ไซด์ไปนั่งคุยกันหรือคนอาจจะชักผ้าลงไปในพื้นที่ตรงนั้นได้ คนจะไปเอาทราย คนที่จะไปซักผ้า พอเป็นพื้นที่ที่เป็นปูนซีเมนต์หมดเลยทั้งสองริมฝั่งและมีร้านอาหาร คนไม่กล้าไปใช้พื้นที่ตรงนั้นเพราะถูกสัมปทานให้กับร้านค้าไปแล้ว เพราะฉะนั้นทรัพย์สินกรรมสิทธิ์ส่วนรวม กลายเป็นกรรมสิทธิ์ปัจเจกไปในทันที แต่ถ้าทำให้พื้นที่ริมน้ำเหล่านี้เป็นพื้นที่สีเขียว กรรมสิทธิ์ส่วนรวมก็ยังคงอยู่และจะเป็นการพัฒนาริมฝั่งน้ำอย่างยั่งยืนด้วย เพราะหญ้าแฝกหรือว่าพืชต่างๆ จะเกาะหน้าดินไว้

อันที่สามคือเรื่องของการขุดลอกลำน้ำก็คิดที่จะเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำ แต่ในขณะเดียวกันไปทำลายในเรื่องของความเชื่อที่อนุรักษ์มา คือ พอทางหน่วยงานราชการไปขุดลอกที่อนุรักษ์อยู่ ก็บอกว่าไหนๆ ก็ขุดลอกแล้วก็เอาขึ้นมากินกัน ก็มีการตกเบ็ดซึ่งจะไม่เหมือนภาคอีสาน คือ ที่นี้ห้ามเด็ดขาดไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นจะไม่มีการตกเบ็ด เพราะถือว่าได้ทำบุญได้สืบทอดไปแล้ว ได้ทำผ้าป่าไปแล้ว ให้โอกาสปลาแล้ว ถ้าปลาออกมานอกเขตค่อยกิน แต่ถ้ายังอยู่ในเขตจะเข้าไปก่อสร้างไม่ว่าแต่ว่าอยู่ๆ ไปตกเบ็ดมาแล้วก็บอกว่าปีหน้าค่อยอนุรักษ์อันนี้จะไม่ศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นการขุดลอกลำน้ำให้ถึงตรงนี้ด้วย

ในเรื่องของการให้คุณค่าของการที่กว่าจะอนุรักษ์ออกมาได้

การอนุรักษ์จะต้องควบคู่กับเศรษฐกิจด้วย เห็นได้ว่าของน่านเองมักจะถูกคนอื่นว่าโง่ ได้แต่อนุรักษ์แต่ไม่ได้กิน โดนว่าอย่างนั้น อย่างเช่น หมู่บ้านบางหมู่บ้านไม่อนุรักษ์แต่รอจับอย่างเดียวตรงนี้ จะทำอย่างไรดีที่จะทำให้อนุรักษ์ด้วยแล้วก็ได้กินด้วย สุดท้าย คือ เรื่องของเครือข่ายความร่วมมือ ว่าควรจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ ภาคประชาชน องค์กรเอกชน และภาครัฐ ตอนนี้ภาครัฐให้การสนับสนุนในเรื่องนี้น้อยอย่างไรไม่ฝากระดับประเทศหรือส่วนกลางแล้ว ไม่ทราบว่ามันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน มาหรือไม่ หรือว่าประมงจังหวัดน่าน มาไหม คือ ไปจับมือกับเครือข่ายอีกเมืองน่านได้อย่างน้อยปีหนึ่งจัดประชุมเครือข่ายหนึ่งครั้ง เพื่อดู ทบทวน เรียนรู้ และปรับให้พัฒนายิ่งขึ้น ซึ่งทำอยู่แล้ว ต้องการอาศัยแต่ไม่มีงบฯ มูลนิธิอีกเมืองน่านต้องของบฯ ปีต่อไปเหมือนกัน และสำนักงานโยธาและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณียาตัดตงบฯ ของภาคประชาชน ให้มาก เพราะว่าจะไม่มีงบประมาณ ในการที่จะมาชุมนุมพบปะแลกเปลี่ยนกันแต่ละปี แต่ถ้าภาครัฐเห็นประโยชน์ตรงนี้ ใช้พวกเราเลยเพราะว่าทำอยู่แล้ว ให้ตั้งงบประมาณไว้มาพบปะกันว่าจะช่วยกันพัฒนาลุ่มน้ำน่านทั้งหมดในจังหวัดให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำได้อย่างไร

ในส่วนของระดับหมู่บ้านกิจกรรมนี้จะเป็นวาระหนึ่งของการประชุมหมู่บ้านเพราะทำไประยะหนึ่งคนจะละเลย บางคนมองว่าเป็นผลงานของผู้ใหญ่บ้านคนเก่า จะไม่ต่อเนื่อง น่าจะเอากิจกรรมขายปลาได้เท่าไร พอเงินทองเข้ามาก็มีปัญหาขัดแย้งเรื่องเงินเรื่องทอง ฉะนั้นอย่าให้เป็นวาระของการประชุมหมู่บ้าน คงฝากฝ่ายปกครอง ดันนี้เรียกว่าดันตอง ไม่ทราบว่าภาคกลางเรียกอะไร ดอกจะเป็นสีแดง เป็นอาหารของปลา ปลาชอบมาก ถ้าทำพื้นที่สีเขียวก็ปลูกต้นไม้ ต้นนี้ก็จะยึดดินได้มากไม่พังทลาย นี่เป็นภาพความร่วมมือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยล้านนา ราชภัฏมหาวิทยาลัยน่าน มาช่วยกันในเรื่องของทำอย่างไรที่จะแก้คำครหาว่าได้แต่อนุรักษ์แต่ไม่ได้กิน คือ การเพาะขยายพันธุ์ไปใส่บ่อของชุมชนแต่จริงๆ แล้ว น่าจะพัฒนาตรงนั้นที่เป็นน้ำน่านหรือน้ำสาขาเป็นแหล่งที่ทำมาหากินได้ด้วยเป็นเชิงเริ่มต้น

นายอาแซ สะยาอะ:

นายสุภาพ ศรีทรัพย์ ท่านเป็นอาจารย์โรงเรียน
ปะทิววิทยา อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เป็นเลขาธิการ
สมาคมเพื่อสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร เป็นเลขาธิการ
ส่วนสิ่งแวดล้อมศึกษาจังหวัดชุมพร ประสบการณ์
อาจารย์ คือ เป็นอนุกรรมการลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก
ส่วนที่หนึ่ง จังหวัดชุมพร อนุกรรมการสิ่งแวดล้อม
จังหวัดชุมพร ผู้ประสานงานโครงการการจัดการป่า
ชุมชนจังหวัดชุมพรของ UNDP ได้รับรางวัลอนุสรณ์
สงขลานครินทร์ ปี พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยสงขล
านครินทร์ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ครุฑทองคำ ปี
พ.ศ. 2549 มีกิจกรรมหลายโครงการ หนึ่งในโครงการ
ของท่าน คือ โครงการธนาคารปูที่เกาะเตียน อำเภอ
ปะทิว จังหวัดชุมพร และโครงการนี้เป็นหนึ่งในโครงการ
ที่ได้รับพิจารณาเป็นกรณีศึกษาที่ได้รับการพิมพ์จาก
UNDP Small Grant

นายสุภาพ ศรีทรัพย์:

ขอขอบคุณสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้จุดประกายให้กับพื้นที่
อำเภอปะทิว เนื่องจากว่าในปี พ.ศ. 2543-2545 ทาง
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ได้อนุมัติเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมให้นำไป
ฟื้นฟูป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา โดยผ่านทางสถาบัน
สิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งเป็นศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา
จังหวัดชุมพร อยู่ในอำเภอปะทิว เป็นพื้นที่ที่ทางสถาบัน
ใช้เป็นพื้นที่ภาคสนามอยู่ เนื่องจากว่า เมื่อปี พ.ศ.
2532 เกิดมหาตภัยได้ฝุ่นเเกย์ ซึ่งอำเภอปะทิวเป็น
จุดศูนย์กลางที่ถูกทำลายทั้งทางบก ทางทะเล จนคิดว่า
ทรัพยากรธรรมชาตินั้นเสียหายทั้งหมด เกิดกลุ่มองค์กร
ต่างๆ เกิดขึ้น หลังจากนั้นประมาณห้าปี คือ ปี พ.ศ.
2537 เกิดกลุ่มเยาวชน กลุ่มชุมชนขึ้นมาในพื้นที่ โดย
ทางโรงเรียนปะทิววิทยา เป็นศูนย์ประสานงาน เป็น
ศูนย์ให้ข้อมูล ได้รับความไว้วางใจจากจังหวัดชุมพร
โดยมีท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด ขณะนั้นคือ นาย
พรเทพ พิมลเสถียร ให้โรงเรียนปะทิววิทยาเป็นผู้
ดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับการต่อสู้
ในเรื่องธรรมชาติเพราะสิ่งที่ทำลายยิ่งกว่าธรรมชาติ
คือ น้ำมันมนุษย์ ป่าชายเลนของทุ่งมหาอยู่ในตำบล
ปากคลองมีเนื้อที่ 6,000 กว่าไร่ และช่วงปี พ.ศ.
2537-2538 นั้น ราคากุ้งดีมาก เกิดการบุกรุกทำลาย
ป่าชายเลนอย่างหนัก ธรรมชาติถูกทำลายจาก
ธรรมชาติแล้วแต่ยังสูญมีมนุษย์ไม่ได้ ทำให้เกิดการ

สูญเสียของชุมชนที่ไม่สามารถทนได้ ต้องลุกขึ้นมา
ร่วมกันต่อสู้ ในขณะเดียวกันปี พ.ศ. 2540-2541 ก็ได้
ป่าคืนมาส่วนหนึ่ง โดยมีกลุ่มองค์กรชุมชน ภายใต้
การนำของก้านัน ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโรงเรียน
ปะทิววิทยาร่วมกันเพราะโรงเรียนมีพลังเยาวชน และ
ก้านันมีพลังมวลชนได้ทำงานประสานกัน และในที่สุด
ทางสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมได้ให้พลังมาหนุนอีก ทำให้เกิดชุมชน
ขึ้นมานั่นก็คือ ชุมชนหมู่ที่ 5 ตำบลปากคลอง หรือว่า
ชุมชนบ้านเกาะเตียน ซึ่งเป็นชุมชนชาวประมงที่
อพยพมาจากที่อื่น

ในขณะเดียวกันได้ฟื้นฟูป่าชายเลน ปรากฏว่า
สิ่งที่ตามมา คือ ทรัพยากรสัตว์น้ำได้เริ่มฟื้นตัวขึ้นมา
และการที่สัตว์น้ำมีมาก ชาวประมงจึงเข้าไปจับสัตว์น้ำ
อย่างมาก สัตว์น้ำอย่างหนึ่งคือ ปูม้า ในขณะเดียวกัน
กลุ่มชาวประมงที่เข้าไปทำการจับสัตว์น้ำนั้นได้ใช้
เครื่องมือชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ลอบปู ซึ่งเป็นลอบที่มี
การทำลายล้างอย่างมาก ปูเล็กตัวขนาดเท่าหัวแม่มือ
โดนจับหมด จนในที่สุดปูในอ่าวทุ่งมหานับวันยิ่งหายาก
จากเดิมช่วงที่อพยพเข้ามาใหม่ๆ คือ ช่วงปี พ.ศ.
2542-2543 ช่วงนั้นจับได้ 1 วัน/คน จับได้ 10 กิโลกรัม
แต่ช่วงปี พ.ศ. 2543-2544 ซึ่งเป็นเวลาที่รวดเร็ว
มากๆ กลายเป็นว่าเรือ 3-4 ลำ จับได้ 5 กิโลกรัม จึงได้
เกิดคนกล้าขึ้นมาช่วงนั้นอายุ 68-69 ปี คือ ลุงจาง
เพื่องุ้ง หลายคนคงเคยได้ยินชื่อนี้ ซึ่งเป็นคนมีอายุ
มากแล้ว แต่มีความคิด จบประถมศึกษาปีที่สี่ มีความ
คิดว่าถ้าอยู่อย่างนี้ต่อไปต้องอดตาย อาชีพคงจะหมดไป
ก็เลยคิดว่าทำอย่างไรให้ปูอยู่ต่อไปได้ ประการแรกคือ
ต้องรวมกลุ่มพวกที่มีความคิดเดียวกันประมาณ 13
คน มารวมกลุ่มกันว่าจะต้องแก้ปัญหาคือเครื่องมือ
ประมงก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้สัตว์น้ำยังคงอยู่
ก็ได้เกิดการรวมตัวปรับปรุงตัวลอบ ซึ่งจากเดิมมี
ตาลอบประมาณครึ่งนิ้ว ก็ปรับปรุงเรื่อยมาจนกระทั่ง
ปัจจุบันนี้มีขนาดถึงนิ้วครึ่งหรือสองนิ้ว เพราะฉะนั้น
ปูเล็กจึงไม่มีโอกาสติดเลย เมื่อยกลอบขึ้นมาตัวเล็ก
ก็จะหลุดลงไป เท่านั้นยังไม่พอ ความคิดของลุงจาง
คือ มีการทำกระชังไว้ในทะเลร่วมกับทางศูนย์ ทางผู้นำ
ชุมชนคิดว่าจะทำกระชังไว้ในทะเลทำให้ผู้ที่หาปูได้
วางลอบปู ถ้าเกิดติดปูตัวไหนที่มีไข่ลากทราย คือ ไข่
นอกกระดองให้นำปูตัวนั้นมาฝากไว้กับธนาคาร คือ
ใครจะนำปู ฝากไว้หนึ่งตัว สองตัว อย่างไม่รู้ก็ได้ หรือ
จะฝากไว้ทั้งหมดก็ได้เพราะปูในลอบนั้น ยังเป็นอยู่

ก็จับไปใส่ลงในกระชังซึ่งอยู่ในทะเลห่างจากฝั่งประมาณหนึ่งกิโลเมตรเศษๆ เมื่อน้ำลึกน้อยใส่ปลงไป ซึ่งปลู่วที่ใส่วันนี้จะทำการจับวันถัดไป เหมือนกับทำวิจัยของชาวบ้าน จะจับวันไหน วันที่เท่าไร ใส่ปลู่วก็แล้ว เพราะปลู่วเมื่อใส่ลงไปแล้วก็ไปอยู่บนนอกกระดอง เมื่อหลายวันต่อมา ก็จะพ่นออกเป็นตัวและก็หลุดลอยออกไป เป็นการเพิ่มปริมาณตัวไม่มีขาด ก็คือในช่วงแรก

ปัจจุบันนี้เวลาว่างเลยมา 7-8 ปี อาชีพประมงตรงนี้ของลุงจาง ทำให้กรมประมงหรือหน่วยงานต่างๆ จังหวัดและท้องถิ่น ได้ให้ความสนใจและให้ลุงจางเป็นวิทยากรของชาวบ้านในชุมชนที่แต่ละวันจะมีผู้เข้าไปศึกษาดูงานไม่ได้ขาด สิ่งหนึ่งที่ได้ตามมาก็คือ ได้ชุมชน ได้ครูท้องถิ่น ที่สามารถสอนนักเรียนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้กับกลุ่มเยาวชนกลุ่มชุมชนนักเรียนในพื้นที่ได้อย่างดี

นอกจากนั้นถ้าเกิดความยั่งยืนของการทำประมงแล้ว สิ่งที่พบและเจอปัญหาอยู่ในขณะนี้ คือ เมื่อมีการสร้างก็ย่อมมีการทำลาย แต่การทำลายในขณะนี้ที่พบ คือ ประการแรกคือปัญหานโยบายของรัฐ เพราะว่าในพื้นที่ป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา มีทั้งพื้นที่ที่เป็นเขา พรุ พื้นที่ชุ่มน้ำ สันทราย รัฐส่งเสริมให้เกิดทางการเกษตร ส่งเสริมให้มีการปลูกปาล์มน้ำมัน ปลูกยางพารา ประการที่สอง คือ ปาล์มน้ำมัน เพราะลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปจากป่าเขาน้ำไหลลงสู่ทะเลก่อนจะถึงทะเลต้องเจอป่าพรุ จากป่าพรุถึงจะเจอป่าชายเลน แล้วก็ไหลลงสู่ทะเล แต่ขณะนี้ถูกตัดตอนโดยนโยบายของรัฐก็คือ ป่าพรุ ก่อนที่จะลงป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา คือ ป่าพรุกระชั้น ตอนนี้อยู่ถูกทำลายโดยการส่งเสริมของรัฐ ป่าที่ไหม้เสื่อมโทรมก็ออกเอกสารสิทธิ์หรือออกสิทธิ์ทำกินให้ ไม่เสื่อมโทรมก็ทำให้เสื่อมโทรมเสีย จนว่าป่าพรุทุ่งมหา ป่าพรุกระจุตทุ่งมหา มีเนื้อที่นับพันไร่ ขณะนี้ไม่มีเหลือเลย เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง และสิ่งที่ทดแทนป่าพรุ คือ ปาล์มน้ำมัน ไม่ทราบว่ภาครัฐคิดอย่างไรในการส่งเสริมให้เกิดการปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อเอาน้ำมันมาทดแทนไบโอดีเซล แต่ยังไม่มีการควบคุมพื้นที่ปาล์มน้ำมัน เมื่อปลูกลงไปตรงไหนก็แล้วแต่ สังเกตง่ายๆ ถ้าปลูกปาล์มน้ำมันใกล้บ่อน้ำบ้านใคร บ่อน้ำก็จะแห้งหมด เพราะป่าพรุขณะนี้แห้งพอหน้าแล้งดินแตกกะแหว่ กระจุตซึ่งเคยมีก็หมดและที่สังเกตง่ายๆ คือได้ต้นปาล์ม สวนปาล์มสวนไหนก็แล้วแต่ ดินบริเวณนั้นแห้งแข็งกระด้าง สัตว์ไม่ว่า

จะเป็นพวก ไล่เดือนจะไม่มียู อันนี้คือสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่าป่าชายเลนจะต้องถูกทำลายไปด้วย

การส่งเสริมภาครัฐเพื่อการเกษตร และในขณะเดียวกันซึ่งร้ายไปกว่านั้น ขณะนี้การส่งเสริมภาครัฐทางภาคอุตสาหกรรม คือ กลุ่มผู้ลงทุนของเอกชนเข้าไปซื้อที่ นอกจากตัดตอนโดยพิธีกรรมชาติแล้วไม่ให้น้ำไหลลงสู่ป่าชายเลนเพื่อไปเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้ชาวประมงแล้ว ในขณะนี้ถ้าใครได้ติดตามนโยบายการพัฒนาของรัฐ โรงงานเหล็กขนาดใหญ่กำลังจะลงไปที่ป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา พื้นที่เหนือป่าชายเลน คือ บริเวณป่าพรุ ซึ่งชุมชนบอกให้ปลูกปาล์มน้ำมันอยู่แล้ว มีพื้นที่ 7,000 ไร่ เพื่อสร้างโรงงานถลุงเหล็กขนาดยักษ์

สิ่งที่ห่วงนอกจากการประมงแล้ว ยังมีพื้นที่ป่าสันทราย หนึ่งในสยามสันทรายงามที่ชุมพร มีพื้นที่ป่าสันทรายถึง 800 กว่าไร่ ซึ่งในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาสก็มี แต่ขณะนี้ถูกทำลายไปหมด ทางอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีท่อก๊าซขึ้นในเนื้อที่ 60 ไร่ เป็นของเอกชน แต่จังหวัดชุมพรยังมีพื้นที่ที่ยังเป็นพื้นที่สาธารณะอีก 400 กว่าไร่ เป็นเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเกิดมาไม่เคยเห็นโฉนดของพระเจ้าแผ่นดิน แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนาโดยไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ก็ได้เกิดการบุกรุก การรุกราน เพราะว่ารัฐบาลไม่เคยประกาศและไม่เคยให้ความรู้กับประชาชนโดยตรงเลย

นอกจากนั้นซ้ำร้ายคือรัฐบาลยังเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ลงทุนเข้าไปรังแกชุมชนโดยทางอ้อม คือขณะนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นผู้ที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาขึ้น คิดว่าถ้าทราบได้ก็แล้วแต่ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลการทำมาหากินของท้องถิ่น ทางภาคเหนือ ภาคอีสาน มีน้ำจืด ภาคใต้มีทะเล ถ้าปล่อยให้ภาครัฐที่มีแต่การพัฒนา โดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืน ไม่มีโอกาสให้กับชุมชนมีส่วนร่วมแล้ว คิดว่าต่อไปในอนาคตข้างหน้าคงหมด

นายอาณัติ สะยาละ:

ขอบคุณนายสุภาพเป็นอย่างมาก มีนักธุรกิจมาร่วมเสวนา คือ นายสุรจิต ชีรเวท ประธานหอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม แม่กลอง จบนิติศาสตรบัณฑิต สาขาสุทธได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวประเภทบุคคล ครั้งที่ 8 ที่รับจาก ปตท. เมื่อปลายปีที่แล้ว ท่านก็ได้รับรางวัล Sun Award Asia Thailand (ภาคธุรกิจ)

เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2549 S-V-N ย่อมาจาก คำว่า Social Venture Network เครือข่ายธุรกิจ เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และท่านเป็นนักเขียน หนังสือ ซึ่งเรื่องล่าสุดที่ท่านเขียนคือ คนแม่งลอง ท่านจะมาพูดเรื่องดอนหอยหลอด ซึ่งนายหาญณรงค์ ได้พูดถึง คือ หอยหลอดที่ดอนหอยหลอดเหลืออยู่นิดเดียว จากเดิมที่เคยมีเท่าหัวแม่มือ ตอนนี้ขอเชิญ ท่านประธานหอการค้าช่วยเล่าให้ฟังด้วย

นายสุรจิต ธีรเวทย์:

อาจารย์เคยสอนว่าถ้าพื้นที่ตรงไหนที่นักธุรกิจ หรือนายแบงค์เดินไปแล้วเดินต่อไม่ได้เพราะรองเท้า จะเข็นหรือว่าหวั่งจะทิ่มลงดินตรงนั้นเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่งลองทำดินยกร่องทั้งจังหวัด และทางที่จะเดินเข้า ส่วนใช้ไม้กระบอกลำเดียว ก็เลยเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทั้ง จังหวัดตามเกณฑ์ที่ใช้วัดอันนี้คือ wetland การ ประมงในพื้นที่กันอ่าวตัว ก สามารถจำแนกได้สาม ลักษณะ คือ ประมงลำนํ้า ประมงพื้นบ้านชายฝั่ง และประมงพาณิชย์หรือประมงล้าผลาญ ถ้าจำแนก โดยระบบน้ำ ซึ่งมีด้วยกันสามน้ำ คือ จืด กร่อย เค็ม เพราะฉะนั้นจึงพัวพันกันอยู่ระหว่างแผ่นดินกับทะเล

ดังนั้น ทะเลจะมีปลาได้และชาวประมงจะอยู่ได้ ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่าลำนํ้าของทะเลรับสารอาหารมาจาก ที่ไหน พื้นที่ที่มีความสะอาดเหมาะสมหรือไม่ มีการ ท่องเที่ยวรุนแรง พอเหมาะ พอควรหรือไม่ เวลาจะพูด ก็ต้องพูดกันตั้งแต่ต้นน้ำถึงทะเล เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งยากที่จะเข้าใจได้ เพราะเป็นกระบวนการทางเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ แคร์ับประทานอาหารเข้าไปจากปากถึงทวารแคศอก กว่าๆ แต่ไม่สามารถเห็นกระบวนการนี้ว่าอาหารที่สะอาด พอผ่านร่างกายไปแล้วจนเป็นของโสโครกได้ โรคภัย ก็เข้ามาทางนั้น แต่ก่อนหมอบอกให้น้ำปัสสาวะ อูจจาระ ไปตรวจถึงได้เกิดปัญหามาขึ้นมาว่าเป็นเรื่อง เดียวกัน จากปากผ่านร่างกายลงสู่ทวารหนักแคศอก กว่าๆ โรคภัย ไข้เจ็บเข้ามารูปแบบนั้น กระบวนการ ของเหตุปัจจัยก็เป็นแบบนี้

ให้ดูแผนที่ที่เป็นพื้นที่แรมซาร์ไซด์ซึ่งแรมซาร์ไซด์ จะใช้เขตลี้ด้าบล คือ ให้เห็นเครือข่ายทางน้ำที่ละเอียด พื้นที่ลี้ฟาคือเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซด์ ดอนหอยหลอดได้ ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโดยรอบและวัดออกไปในทะเล อีก 3 กิโลเมตร จากระดับน้ำลงต่ำสุด คือ ทั้งจังหวัด มี 260,000 ไร่ แต่พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนไว้ 500,000 กว่าไร่ ใหญ่กว่าตัวจังหวัดเพราะต้องวัดออกไปใน

ทะเลด้วย ส่วนในแผนที่ที่มีความเขี้ยวตรงไหนและ ไม่มีต้นไม้ นั่นคือประเทศไทย สามารถดูได้ง่ายมาก ประเทศไทยเค้าช่วยกันถางให้เตียนดูง่ายเพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ถ้าเกิดน้ำท่วมก็จะท่วมทั้งจังหวัด ผ่นตกลำ ก็ไหลกันไปก็ต้องอาศัยกรรมทางหลวง ซึ่งไม่เคยต้อง ศึกษาผลกระทบอะไร เวลาสร้างทางหลวงเป็นตัวเปลี่ยน ผังเมืองเป็นอย่างไร บ้านเมืองชุมชนเก่าจะเกาะชายน้ำ พอมีถนนผ่าก็มาเกาะชายถนนกันหมด แล้วถนนก็จะ กันน้ำเป็นลือคๆ เอาไว้ พอน้ำท่วมแล้วก็จะขังได้นาน หน่อย เป็นอย่างนั้นไม่ต้องสำรวจผลกระทบอะไร

ในส่วนของแผนที่ประเทศไทยให้ดูเหนืออ่าว ตัว ก การตกตะกอนมีสี่คำล้า ดินรักจืดรักเค็ม ตะกอนปากแม่น้ำ เพราะรัฐบาลจะมองมิติเดียวคือ ปริมาณ ปริมาตร เท่านั้น พูดกันว่าแต่ละเขื่อน สามารถกักเก็บน้ำได้กี่ล้านลูกบาศระเมตร แต่สิ่งที่น้ำ อุ่มพามาด้วย คือ ตะกอนสารอาหาร กระแสน้ำไหล เขียวมากหรือน้อยไม่รู้จัก มองน้ำในลักษณะแบบๆ ราบๆ ดังนั้น มาโฟกัสตรงนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ประมงลำนํ้า ตั้งแต่ป่าต้นน้ำลงถึงทะเลเป็นเรื่องเดียวกัน จะค่อยๆ ร้อยเรียงกระบวนการทางธรรมชาติให้เห็น และสิ่งนี้ไม่เคยอยู่ในมูลค่าการศึกษาผลกระทบ จังหวัดสมุทรสงครามจะผันน้ำเหนือเขื่อนศรีนครินทร์ ส่งกลับไปสะแกกรัง ถามว่านำไปทำอะไร บอกว่าไป ปลุกอ้อย ก็ไม่เป็นไร แต่อยากให้อ่านแลด้วยทะเล เท้าโห้ พื้นที่ 3-5 ไร่ สามารถทำการเกษตรปีหนึ่งได้ 8-9 เดือน และประมงลำนํ้าอีกเท้าโห้ ลักษณะนี้ จะไม่อยู่ในฐานการคำนวณอะไรทั้งสิ้น คิดแค่ระยะน้ำ สุดแคขอบแผ่นดิน แต่ไม่ได้นึกถึงว่าทะเลต้องได้น้ำจืด มาเติมและต้องการระบบชลประทานเหมือนกัน และหากว่าลงมาแล้วไม่ต้องเพาะเลี้ยงใดหวานเพราะ วัฏจักรทำหน้าที่ของตัวเอง ได้มีการแบ่งให้ทุกกลุ่มน้ำมี อนุกรรมการดูแลและตัวเองก็เป็นอนุกรรมการกลุ่มน้ำ แม่งลอง ข้อดี คือ ทุกกลุ่มน้ำมีอนุกรรมการดูแล แต่ รัฐมนตรีเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีทั้งหมด ทั้งที่ยังไม่เคย ผ่านอนุกรรมการกลุ่มน้ำ เข้าคณะกรรมการทรัพยากร น้ำแห่งชาติแล้วค่อยนำมาเข้าคณะรัฐมนตรี

ต่อมาดูภาพ Google Earth อ่าวไทยตัว ก คือ อ่าวชั้นใน ความกว้างจากบางปะกงถึงแม่งลอง 60 ไมล์ทะเล 122 กิโลเมตร ยาวลงไป จังหวัดชลบุรี กับจังหวัดเพชรบุรีเท่าๆ กัน พื้นที่ตรงนี้มีเนื้อที่ 10,000 ตารางกิโลเมตร เป็นทะเลตมทั้งหมด ศักยภาพสูงกว่า แผ่นดินสามเท่า ในช่วงเดือนแปดถึงเดือนสิบเอ็ดของ

ทุกปี แม่น้ำทั้งห้าสาย คือ บางปะกง เจ้าพระยา ท่าจีน แมกลอง และแม่น้ำเพชร จะส่งกระแสน้ำหลากนี้ลงมา ส่วนบทบาทของน้ำหลากก็ คือ สิ่งที่น่าอัศจรรย์มา คือ ตะกอน สีดินอุกขันธ์ของดิน แต่ปัจจุบันนี้แก้มสารเคมี เกษตรกับสารโลหะหนักอุตสาหกรรมมาด้วย พื้นที่ ตรงนี้เป็นที่ลุ่มชุ่มน้ำเหมาะแก่การเกษตรที่สุด วัฏจักร น้ำหลากก็ทำหน้าที่ควบคุมมด ปลวก แมลง “น้ำมา ปลากินมด นาลมดกินปลา” พื้นที่ตรงนี้ทำเกษตร ปลอดภัยได้แน่นอน แต่ยกให้อุตสาหกรรมและ บ้านเมืองไปหมดเลย ถามว่าอุตสาหกรรมต้องกินดิน ด้วยไหม ทำไมไม่ไปอยู่ตามชายขอบชายเขา ภาค เกษตรไปอยู่ชายขอบชายเขาส่งน้ำตามคลองส่งน้ำไป เป็นร้อยกิโลเมตร และบอกให้ทำเกษตรปลอดภัย น้ำที่ส่งไปให้มันเป็นน้ำใต้เขื่อนไม่เคยถูกแสงแดดส่อง ถึงนั้น ส่งแต่น้ำเปล่าๆ ไปให้ลึกลงร้อยกว่าเมตรน้ำ ข้างใต้ส่งไปแล้วบอกให้เกษตรปลอดภัยใช้ไหม ระหว่างส่งก็กลัวระเหยได้บอกคอนกรีตสองข้างคลอง ส่งน้ำ ท่านเคยเห็นการประมงในคลองชลประทานไหม เสร็จแล้วพอช่วงน้ำหลากลงมาที่เห็นเป็นทะเลนั้นเป็น น้ำจืดหมดเลย น้ำกร่อยขยับลงมาถึงแหลมหลวง แหลมผักเบี้ย เป็นจอยบึงกระแสน้ำหมุนอยู่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นเหนือแหลมหลวง แหลมผักเบี้ย ขึ้นมา จึงเป็นหาดเลนและป่าชายเลนทั้งหมด จังหวัดชลบุรีที่ ชายฝั่งเว้าๆ แหว่งๆ หนามรุ่มพืดเอาทรายมาเติมให้ อีกหนามรุ่มพืดเอาทรายออกไป มีการสร้างท่าเทียบเรือ ทำให้ชายฝั่งพัง พอสร้างอะไรกันไปแล้วส่งผลให้ฝั่ง หนึ่งงอกอีกฝั่งหนึ่งพัง เช่น ปากทะเลสาบสงขลาเป็น ท่าเรือน้ำลึก เมื่อก่อนสมัยนายกเปรมสร้าง น้ำลอด ไปลอดมาได้ไหม ต่อมาทำท่าขนส่งคอนเทนเนอร์ ข้างบนเหนือออกไปอีก แล้วไปทำเขื่อนกันดินกันทราย ทำให้ตัวสะพานนั้นตัน พอตันแล้วแหลมสมิหลาออก ฝั่งนี้ก็พัง ฤดูมรสุมนี้ท่านเห็นไหมชายฝั่งปักชำได้เรียบ เป็นเส้น curve ฤดูหนึ่งมีคนเอาทรายมาเติมอีกฤดูหนึ่ง เอาทรายออกไป พอทำพื้นที่กันตรงที่หนึ่ง คือ ต้องทำ ตลอดแนว

เพราะฉะนั้นถ้าทำอะไรลงไปทะเลแล้วยัง ยากกว่าสร้างยานอวกาศ พอถึงหน้าแล้งพื้นของทะเล กับแผ่นดินตรงกัน น้ำเค็มจะเข้ามาขีดขอบฝั่ง น้ำกร่อย จะร่นเข้าไป น้ำจืดก็ขยับเข้าไป ทำให้ดินยกร่องทั้ง จังหวัด น้ำกร่อยเข้าไปได้แค่ 20 กิโลเมตร ซึ่งพื้นที่ บางปะกงคนละวัฒนธรรมกัน เป็นพื้นที่ดั่งสูงไม่ได้ ทำดินยกร่องจึงซับซ้อนไปอีกแบบหนึ่ง น้ำกร่อยเข้าไป

ถึงปราจีนบุรี ซึ่งเคยเจอโลมาอิรวดีเข้าไปตายถึง ปราจีนบุรี ตามน้ำกร่อยเข้าไป ความประณีตซับซ้อน ขนาดนี้ สำหรับตรงนี้คือที่เริ่มต้นของห่วงโซ่อาหาร ทั้งหมด ในอ่าวไทยตัว ก อยู่มาตลอดชีวิตพายุเกย์ ไม่เคยมาที่บ้าน แต่พายุเกย์เป็นตัวเปลี่ยนทำให้ คนอีสานเลิกลงเรือไปเลยต้องอาศัยให้พวกมอญ พม่า ทำแทน สำหรับพายุลินดาที่โดนในชีวิตก็โดนแค่ทางๆ เท่านั้น แปลว่าอ่าวตัว ก เป็นอ่าวที่สงบที่สุด ความ ลึกเฉลี่ย 15 เมตร เป็นที่เริ่มต้นของห่วงโซ่อาหาร และสัตว์น้ำวัยอ่อนทั้งหมด

ในทะเลตอนนี้ ทุกอนุภาคน้ำมีแพลงตอน มีสิ่งมีชีวิต ทั้งนั้นเลย การตกตะกอนในอดีต ทะเลเข้าไปถึง จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี ซึ่งออกมาเป็นหมื่นปี เพิ่งมาเพิ่งเมื่อ 30 กว่าปีนี่เอง ทำให้รู้ว่าถ้าทำแบบนี้ต้องแลกด้วยอะไร เห็นพูดกันนัก win-win resolution, win-win situation มีที่ไหน ในโลกนี้ ทำอะไรแล้วมีแต่ได้กับได้ พวกผู้ใหญ่สอนว่า ให้ใช้ปัญญานำ บอกว่าต้อง train knowledge management การจัดการความรู้ให้ฝรั่งไปลอก อริยสัจสี่ไปแปลงคำพูดใหม่ แปลงเป็น SWOT analysis นำเศรษฐกิจ

ปากแม่น้ำเวลาน้ำลงสุดตัวดอนหอยหลอด ก็เลียบเข้ามา ตะกอนหนักดันน้ำ มรสุมเดียวสามารถ ขัดกันหินทั้งก้อนให้กลมได้ ที่หน้าร่องลงมาเป็น ทรายท้องน้ำ ทรายท้องน้ำสำคัญมากทำให้น้ำใสและ ระบบนิเวศสมบูรณ์ ดังนั้นจึงดูทรายมาตามสุวรรณภูมิ นี้หมด ทำให้แม่น้ำตรงนั้นกว้างลึกกว่าความเป็นจริง ทำให้ดั่งล่อง ฟัง ปัจจุบันคนค้าน้ำปากเขตโป๊ะด่าลงไปมอง ไม่เห็นอะไรเลย ทะเลขุ่นหมด ในอดีตผ่านน้ำหลาก ตะกอนใหม่จะมาตกตรงหัวดอนลงไปท้ายดอน ดอนหอยหลอดเป็นทรายขี้เป็ดซึ่งหน้าร่องลงมาจาก ทรายท้องน้ำ ถัดจากทรายขี้เป็ดเป็นหาดเลน คือ สารแขวนลอยต่างๆ ซึ่งคลื่นโยกเข้าสู่ฝั่ง แล้วป่าชายเลน ดักไว้ พอหน้าน้ำหลากจะมีตะกอนสารอาหารส่งมา กับหน้าตรงหัวดอนหนาประมาณหนึ่งคืบ เสร็จแล้ว หอยกระพงก็จะเกิดก่อนสร้างแม่คลุมดอนหอยหลอด หมด ดอนหอยหลอดถูกอนุรักษ์โดยธรรมชาติวัฏจักร น้ำหลาก จนกระทั่งถึงเดือนมีนาคม เมษายน มีลม ตะเภาหรือลมบ่าย พอถึงหน้าลมตะเภาที่พัดเล็กกระเซาะ เข้าไปอุดตามปากตามคลองซอยต่างๆ พอหอยกระพง ถูกเลิกออกไปหอยหลอดก็โผล่ขึ้นมาสี่เซนติเมตรครึ่ง พอติดยาขายพันธุ์ได้ ทุกวันนี้ไม่มีตะกอนน้ำหลาก

ดอนหอยหลอดก็เปลี่ยนกับแสงแดด พื้นที่ดอนหอยหลอด 24 ตารางกิโลเมตร 15,000 ไร่

แม่น้ำอื่นมีแต่สันดอน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ไหลผ่านน้ำ เนื่องจากแม่น้ำแม่กลองมีตะกอนมากที่สุด เพราะฉะนั้นทุกเรื่องเป็นเรื่องเดียวกันหมด ซึ่งลักษณะการตกตะกอนปากแม่น้ำแม่กลองจะมีตะกอนมากกว่าที่อื่นๆ จากสมุทรสงคราม ไปบางปะกงอยู่ในพื้นที่ที่น้ำผ่านแต่ไม่ยอมให้ผ่าน ถ้าอยู่ในบ้านที่ได้ดินสูงเหมือนสมุทรสงครามก็สบาย สังเกตว่าสามกิโลเมตรรอบบ้านที่ปลูกจะขึ้นได้ ก็เอาน้ำมันดินไปหยอด พอถึงหน้าน้ำก็ให้ธรรมชาติมาชำระสะสางมลทินเพื่อควบคุมปลวกและหน้าแล้งก็ใช้ข้างล่าง หน้าน้ำขึ้นข้างบน แต่คนไม่ทำกันอย่างนั้นไปอยู่ในพื้นที่น้ำผ่าน ไปถมที่ พอถมที่เสร็จเอาบ้านที่ถมอีกที่ก็ปลูกจะขึ้นไม่ได้ อย่างนี้หลายชั้น ตรงไหนมีลำน้ำออกจะมีป่าชายเลนหุ้มอย่างนี้แต่ตรงนี้เป็นป่าปลูกเป็นตำแหน่งเดียวที่ยังปลูกป่าได้ก็คือท้องอกอยู่ตรงนี้ ตรงหัวจงอยตัว ก มีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงปลูก ลักษณะการงอกพื้นที่ตรงไหนมีลำน้ำเป็นหาดเลนข้างหน้าและป่าชายเลนข้างล่างเป็นทรงหน่อไข่มุข ในทะเลตมมีสิ่งใดไหลผ่านจะเอาอะไรไปปักให้ตะกอนตก

ข้างใน คือ นาทุ่งร้าง มีท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่านอกจากคำอะไรอื่นแล้วมีแต่ท่านากุ้ง ท่านเป็นทั้งอดีตอธิบดีกรมประมงและกรมป่าไม้ ตอนเป็นอธิบดีกรมประมงได้อนุญาตทำอวนโอบปลากระดักเพื่อการศึกษามาก 200 ลำ เสียหายมาจนปานนี้ แต่ก่อนทำอวนปลากระดักกลางวัน ปัจจุบันทำกันทั้งวันทั้งคืน แล้วปลาใหญ่จะเอาปลาเล็กที่โหมมากิน กิจกรรมบนหาดเลนในนี้มีทุกอย่าง ถึงแสม หอยแครง นาก นกน้ำ ค้างคาว สารพัดชนิด เป็นระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในโลก ในนี้คือระบบนิเวศปากแม่น้ำ หรือระบบนิเวศสามน้ำ

ป่าที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงปลูก และชุมชนช่วยปลูกกัน ซึ่งลักษณะชายฝั่งพังอยู่ใกล้ๆ กัน มีหลักเขตอยู่ตรงนี้ ชายฝั่งอยู่ตรงนั้น ซึ่งเป็นที่ดินของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้ซื้อไว้ 416 ตารางกิโลเมตร เล็กที่สุดในประเทศไทย เกือบ 400 คลอง แถบสำโรง ลำประโดง เพราะฉะนั้น สัตว์ปลา ลำน้ำ ประมงลำน้ำ ขั้วช้อนหลากหลายมากขึ้น มีเป็นร้อยชนิด หากไม่มีอยู่อย่างนี้ จะอยู่กับน้ำหลากหลายกับน้ำทะเลขึ้น-ลงทุกๆ 6 ชั่วโมง คนกรุงเทพฯ และที่อื่นๆ ได้เห็นรากเหง้าไว้ทำให้น้ำท่วมจมน้ำคล้ำ และ

การจัดตัวของระบบนิเวศก็สอดคล้องกับระบบน้ำ การทำประมงจึงมีทั้ง น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม การจัดการจะเป็นอย่างนี้

จากป่าชายเลนไม้แฉนวนอกสุด คือ แสม ลำพู รากเป็นหน่อ ก่อนหน้าน้ำหน่อนี้ไปทำจากไม้กอก เข้ามาข้างในถึงจะเป็นโกงกาง โกงกง กระจับปี่ กระจับปี่ พอลุดจากนี้ถึงเป็นแนวพืช สองน้ำ ปลาสองน้ำ ถัดไปก็จะเป็นน้ำจืด ซึ่งการจัดตัวจะอย่างนี้ คือ แสม ลำพู โกงกาง โกงกง สังเกต โกงกง คือ โกงกางใบใหญ่ ที่นี้เรียกโกงกง กระจับปี่ กระจับปี่ จาก จากจะขึ้น ข่ายน้ำชายคลอง ทั้งหมดนี้คือความซับซ้อน

ในทะเลตม น้ำไหลผ่าน เม็ดตะกอนตก สารอาหารเริ่มต้น กินกันเป็นวงจรรอย่างนี้ พอน้ำขึ้นก็ขึ้นมาฝั่งแต่อย่างนี้ ถึงแสมเอาหางแหขึ้นไปเกิดได้ ตัวใหญ่เกินไปไม่รู้ใครจะกินใครกันแน่ ชุมชนประมงพื้นบ้านดอนหอยหลอดปลูกป่าชายเลน จะให้ท่านเห็นระบบนิเวศที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จไปปลูก ทำเรือให้อย่างดีให้ผู้ใหญ่บ้านถีบแต่ผู้ใหญ่บ้านไม่เอาพระองค์ทรงลงไปถีบเองเลย พระองค์ทรงต้องการทราบทุกเรื่อง พอน้ำแห้งหาดเลนก็ยาวไป 3-5 กิโลเมตร ซึ่งในแผนที่ไม่เคยเห็นกิจกรรมบนหาดเลน ใครกันนะที่ปล่อยหอยแครงตรงนี้ ธรรมชาติจัดการให้เสร็จ มีถีบกระดานเลนหาหอยแครง กางร่มไปด้วยแล้วถ้าหากลมดี ๆ พอกางร่มสามารถใช้แทนใบได้และยืนอยู่บนกระดานพาวังไป แต่ว่าบนหาดทรายขี้เป็ดไม่สามารถทำแบบนี้ได้ แต่ที่นี้เป็นหาดเลนมีตะกอนที่มีสารอาหารมากและมีปูลม ซึ่งกำลังเรียงตามลำดับชั้น ออกไปจากป่าชายเลน พอลุดจากแนวตรงนี้ก็จะมีเลี้ยงหอยแครง แต่ก่อนนี้ไม่ต้องเอาหอยแครงมาใส่ถึงแม้ว่าจะเอามาใส่ก็ไปซื้อมาจาก แหลมหลวง แหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี ตรงจงอยแหลมนั้นป้องกันไว้ ตอนนี้ต้องไปซื้อหอยมาเลี้ยงมา ซึ่งหอยมาเลี้ยงล้น หวานตรงไหนอยู่ตรงนั้น หอยพื้นบ้านจริงๆ จะเคลื่อนหาพื้นที่ลึกไปเรื่อยๆ ต้องโยกกลับพื้นที่เคาะใช้ร่วมกันคืออยู่แล้วไม่มีเจ้าของ เมื่อหวานหอยแครงลงไป แต่ก่อนให้ทะเลเลี้ยง 14 วันรวมกัน หอยขนาดตัวเท่าเม็ดข้าว 10,000 ตัว/กิโลกรัม ในภาพขนาดเท่ากับตัวลิสง อันนี้ 2,000 ตัว/กิโลกรัม 10,000 กิโลกรัมหวานลงไป 7 เดือนจึงโตเป็น 100 ตัว/กิโลกรัม ปัจจุบันนี้ฝากไว้ในทะเล 7 เดือนแล้ว ก็เอาขึ้นไปใส่บ่อกุ้งรังอีก 7 เดือน คือ ความช่วยเหลือของทะเล เมื่อหวานลงไปแล้วก็ไม่ต้องให้อาหาร

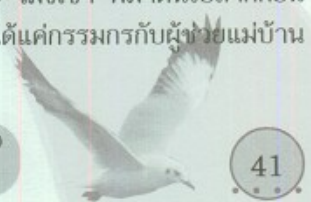
มัดแต่ไปหลังขดหลังแข็งปลุกข้าว ทำไร่ข้าวโพด ปลุก
อ้อย กันทำไม ทำตรงนี้ศักยภาพสูงกว่า เมื่อตรงไหน
น้ำไหลผ่านเป็นร่องเป็นช่องหนอยเอาไม้ไผ่ลงไปปัก
พื้นที่ชายดอนในทะเลตมเมื่อเอาอะไรปักลงไปหอย
แมลงภูก็จะมาเกาะ หอยแมลงภูก็ไม่ต้องทำมาหากิน
อะไรเกาะแล้วอ้าปากเฉยๆ ให้น้ำไหลผ่านกรองเอา
แพลงตอนเข้าไป ทะเลตมมีศักยภาพขนาดไหน ดักขึ้น
มาเฉยๆ ตัวละประมาณ 2-3 กิโลกรัม ปลาตุกทะเล
ปลาตุกน้ำจืดไม่ต้องมาเทียบเหม็นดิน แต่น้ำทะเล
เลี้ยงสะอาดไม่ต้องไปเพาะเลี้ยง ถัดออกไปอีกก็ทำ
นึ่งร้านเลี้ยงหอยนางรม นี่คือศักยภาพของทะเลตม

ถัดจากแนวนี้ไปเป็นบริเวณหาดเลนจึงวิ่งเรือ
บนเลนได้ หากินกับไม้คานจึงต้องวิ่งเรือบนเลน
พอน้ำหนาหนึ่งเมตรปองเคยทำกะปิ รอเคย ใส่เคย
ทำกะปิ พอน้ำขึ้นปองกะปิออกจากฝั่งและน้ำลงปอง
กะปิเข้าหาชายฝั่ง ปากคลองปองเหมือนกัน เมื่อ 40
ปีที่แล้ว กะปิเคยดำที่คลองโคสน ถ้าเป็นกะปิ
ระยองจะเป็นกุ้งเคยที่ขายกว่า ก็แล้วแต่ใครชอบ
แบบไหน ส่วนค้างคาวแม่ไก่ไม่ได้เกี่ยวอะไรกับบ้านนี้มา
อาศัยเกาะนอนแล้วซี เอาของดีใส่ไว้ให้ ต่อมาคนไปล่า
กระตังเผ้าหอยแครง ต่อมาจะมารับนักท่องเที่ยว
แบบบ้านดอนเค้าเบรกกั้นแทบแย้ จัดเป็นที่ประชุม
ใหญ่โต แล้วจะเข้าห้องน้ำกันอย่างไรบนหาดเลน
อย่างนี้ ขอเป็นจุดแวะพักชมวิวก็น่าพอแล้วกัน

ถัดไปอีกคือเครื่องมือประมงประจำ คือ โปะ
โปะลูกหนึ่งปักยาว 22 เส้น ใช้ไม้ไผ่สองลำน้ำจาก
กาญจนบุรีมา 7,000-10,000 ลำ ปักลงไปทะเลตมนี้
ห่างกันสองละตันหรือ 50 เซนติเมตรต่อตัน ปักให้
เยื้องกันและจับตอนน้ำลง พอน้ำลง หลักจะสั้น ปลาทุ
สัตว์ทะเลเคลื่อนไหวเป็นฝูง ปลาทะเลว่ายถอยหลัง
ไม่เป็นเหมือนปลาน้ำจืด เดินหน้าลูกเดียวอยู่ในที่
กว้างใหญ่เคลื่อนไหวเป็นฝูง พอปักเป็นแถวเป็นแนว
ปลาทุเห็นหลักสั้นแล้วกลัว จึงก็ถูกหลอกลงเข้าไป
พอมายังห้องลงแล้วจะไม่ย้อนกลับจนกระทั่งเข้ามา
ถึงในวงโปะนี้ แต่ก่อนโปะแบบนี้อยู่ที่น้ำลึกประมาณ
11 วา 22 เมตร ใช้เสาไม้สองท่อนต่อกัน อยู่ห่างจากฝั่ง
25 กิโลเมตร เพราะเมื่อก่อนกระแสน้ำลากฟุ้งห่าง
ฝั่งไป 40-50 กิโลเมตร ถึงจะหมดแรง แต่เดี๋ยวนี้ 200
กว่าเชื่อนในแผ่นดิน กระแสน้ำลากไหลออกมาจึ่มๆ
ก็ชำระมลทินอะไรไม่ได้ ท้องทะเลร้อน ดินก็เสีย นี่คือ
สิ่งที่ต้องแลกไป เมื่อก่อนแมงกลองมีโปะแบบนี้ประมาณ
100 ลูก ปากแม่น้ำมีปักยาว 22 เส้น 440 วา 880

เมตร โปะลูกหนึ่งใหญ่เท่ากับสนามฟุตบอล 10 สนาม
เมื่อก่อนจับสัตว์น้ำประมาณ 2-4 ตัน เดิวนี้อันจับ
ประมาณ 100-200 กิโลกรัมต่อหนึ่งน้ำ เสียหาย
ขนาดนี้ เป็นตัวแสดงความเชื่อมโยงระหว่างป่าต้นน้ำ
กับทะเลว่าเป็นเรื่องเดียวกัน คือ ว่าสัตว์ทะเลทุกชนิด
ทำไมจึงอ้อยในฤดูหนาวเพราะว่าน้ำหลากในช่วงเดือน
8-11 นับแบบเดือนไทย ถ้าเป็นเดือนหลวงก็ไปลดเอา
หนึ่งเดือน กระแสน้ำลากก็มาเติมตะกอนสารอาหาร
ใหม่ กระแสที่ไหลเชี่ยวก็มาชำระมลทินทั้งหมด
เพราะฉะนั้นสารอาหารจะโตเต็มที่ใน 10,000 ตาราง
กิโลเมตร ส่วนปลาทุจะทำการปิดช่องปิดอ่าวให้วางไข่
ตั้งแต่ 15 กุมภาพันธ์ - 15 พฤษภาคม ของทุกปี ก็วาง
ได้เรื่อยไป ตั้งแต่หน้าอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์
ลงไป แต่เนื่องจากบริเวณนี้ปลาทุป่วย เนื่องจากมีโรงงาน
อุตสาหกรรมมาตั้งตรงแถบนั้น ปลาทุก็ไปหาที่สะอาดๆ อยู่
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง วางไข่เดือน กุมภาพันธ์
พอดังเดือนพฤษภาคมก็เริ่มจะว่ายทวนลมขึ้นมา
ตอนนั้นลมเป็นตะวันตกเป็นเชิง เป็นพัดหลวง ก็คือ
เฉียงเหนือแล้ว ปลาทุตัวเล็ก หัวโต ตัวผอม หางเขียว
เนื้อหนา เนื้อแข็ง หนังกหนา หัวโตตัวผอมอย่างนี้แล้ว
ว่ายทวนลมขึ้นมาเรื่อย จากสุราษฎร์ธานี ชุมพร พอดัง
ชุมพรก็พอดีกาลังเป็นวัยรุ่นเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่เป็นเด็ก
ก็ไม่เชิง รูปร่างยังดูพิกลอยู่ พอดังกันอ่าวตัว ก ก็รับ
สารอาหารแพลงตอนโตสุดขีด เปลี่ยนชื่อ นามสกุล
จากปลาทุไร้สาระเป็นปลาทุแมงกลอง สุดยอดปลาทุไทย
เนื้อนุ่ม หนังกบาง หางเหลือง พอโตเต็มที่ก็จะกลับไป
วางไข่ใหม่ เมื่อน้ำหลากมากก็กลับมาใหม่ อย่างนี้
ปลาแหลมอน ออกท้องทะเลไปถึงไหนต่อไหน แต่ถึง
เวลาจะผสมพันธุ์ ก็จะว่ายทวนขึ้นน้ำตก ซึ่งเป็นวัฏจักร
เห็นไหมว่าทะเลกับแผ่นดินเป็นเรื่องเดียวกัน การจับ
จับอย่างนี้โดยนางละม่อมที่เป็นชาวประมง เห็นไหม
ว่าหลอกให้มาจับเฉยๆ เพราะฉะนั้นก็ปราศจากความ
รุนแรง ทุกตัวที่เอาขึ้นมาบอกสาเหตุการตายไม่ได้
เพราะจะไม่มีร่องรอยอะไรทั้งตัว จับขึ้นมาก็เนื้อนุ่ม
หนังกบาง หางเหลือง ตาคำ ตัวจะแว่วๆ ออกเป็นสีเงินๆ

เรือประมงออกล่า บินเคลื่อนที่ ผิกเคลื่อนที่
แล้วก็ประจำที่ พวกนี้ คือ ประมงล้างผลาญ หาปลากัน
น้ำถึงไม่ถึงเป็นพวกที่ร้ายกาจที่สุด ส่วนอวนลาก
ข้างล่างกวหน้าดินเอาของเสียให้ฟุ้งขึ้นมา ปัจจุบันนี้
พวกมอญ พม่าก็ลงไปลากเพราะคนไทยกว่าจะออกไป
หยอดหอยประมาณ 8-9 โมงเช้า พม่าตื่นไปลากก่อน
ทั้งๆ ที่ห้ามลาก ให้เป็นได้แค่กรรมกรกับผู้ช่วยแม่บ้าน

ส่วนนี้เป็นปลาเกี๋ยงสอง อร่อยรองลงมาจากปลาโปิ เพราะส่วนนี้ก็ต้องตีปลาเดือนมืด เสร็จแล้วก็ล่อมจับ และยกขึ้นมาเฉยๆ เหมือนกัน อร่อยใกล้เคียงกับ ปลาโปิ พวกนี้ก็ต้องเข้าไปติดตามอวนก่อนแล้ว ปลาไม่ดอยหลัง แดมปลาทวายอ้าปากกินแพลงตอน อีกก็จะมีลอยที่หลังคอ ส่วนประมงพาณิชย์ ประมง ล้างผลาญ ประมงทะเล หัวเมืองชายทะเลความจริง ต้องบวกกรุงเทพฯ ไปอีกเมืองหนึ่ง สำหรับอัตรา การจับต่อชั่วโมง ปี พ.ศ. 2540 เพ็ญรักอวนลาก เยอร์มันมาสอนให้เพื่อจะขายเครื่องยนต์เรือ จาก ชั่วโมงละ 298 กิโลกรัม ปี พ.ศ. 2532 เหลือแค่ 20 กิโลกรัมต่อชั่วโมง เพราะว่าหลับลูบลาลากไปเรื่อย ประเทศไทยมีกฎหมายตาอวน 2 เซนติเมตรครึ่ง ตั้งแต่สมัยคุณบรม ตันเถียร ปี พ.ศ. 2504 จนบัดนี้ คุณบรมก็มาตายด้วยสึนามิยังไม่เคยแก้กฎหมาย ตาอวน

ประมงลำนํ้าตกกุ้ง เพราะแม่น้ำแม่กลองสะอาด ที่สุด มีเรือตกกุ้งอยู่ที่นั่นประมาณ 1,000 ลำ ตกกุ้ง แม่นํ้า กุ้งตัวเมียยังเล็กอยู่ ถ้าตัวใหญ่ก็เป็นก้ามกราม ส่วนโพงพางเครื่องมือประมงประจำที่อยู่ในลำนํ้า แต่ ปัจจุบันนี้ ได้ถูกพลาสติกมากกว่ากุ้ง ขยะทางนํ้ามี มหาศาลมาก ทางตอนบนนํ้าขึ้นลงเป็นนํ้าจืด ก็เลี้ยง ปลากระชัง ปลาหีบหิมของซีพี ปลากระโทเป็นปลา ประจำแม่น้ำตัวใหญ่เท่ากับเด็ก 70 กว่ากิโลกรัม ตอนนี้อยู่แค่ครึ่งตัว เป็นขาประจำอยู่สองตัว จะมา ที่บ้านคลองขนมเงินมาราวๆ วันพ่อและกลับวันตรุษจีน พอถึงฤดูแล้งก็ว่ายกลับไป แต่ติดเขื่อนเพราะฉะนั้น ก็ไปไหนไม่รอด ซึ่งมีขาประจำสองตัว และขาจร สองตัว ก็มากินขนมเงินจนเขื่องจนกลายเป็น unseen แม่กลองทั้งลำนํ้าก็เหลือแค่นี้ ปลานํ้าจืดหายเกลี้ยง ราบู กระเบนท้องนํ้า เมื่อดูตอทรายกันเกลี้ยงก็อยู่ไม่ได้ นี่คือ ตัวชีวิต

ระบบนิเวศทั้งโลก ตั้งแต่ทะเลทรายถึงปากแม่น้ำ ซึ่งคำนวณเป็นกิโลแคลอรีต่อตารางเมตรต่อปี ทะเล ทรายทำได้ 500 นาข้าว ไร่ข้าวโพด หลังขุดหลังแข็ง 8,000-9,000 ปาฟรุของอาจารย์มนุษย์ไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยว 13,500 ปากแม่น้ำมนุษย์ไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยว 24,500 เห็นไหมว่าศักยภาพของทะเลตมนี้สูงกว่าแผ่นดิน สามเท่า และต้องการนํ้าจืดมาเติมเช่นเดียวกัน ใช้หลักคิดที่ว่าปล่อยนํ้าทะเลสูงๆ เปลา ซึ่งพูดกัน ไม่ค่อยรู้เรื่อง สำหรับตัวเปลี่ยนของระบบเขื่อนที่แข็งทื่อ ไม่ได้จะไปลดตาดบ้านเมืองไว้ พัฒนาๆ ไป แต่ให้รู้ว่า

พัฒนาแล้วแลกด้วยอะไร ฉะนั้นเขื่อนที่แข็งทื่อพอนํ้า มากกระทบเขื่อนก็สะท้อนกลับ ตะกอนก็จะตกอยู่กลางทางหมด เมื่อปีที่ผ่านมาได้ไปประชุมที่อาคารสหประชาชาติ เรื่องนี้นำดอกเตอร์สองคน กับปลัดกระทรวงบอกว่า ทุกอย่างต้องแก้ได้ด้วยเทคโนโลยี ถามในใจคำถาม เดียว พอพูดอย่างนี้แล้วเลยไม่ไป ถามว่าถ้าอย่างนั้น ส่งตะกอนมาท้ายนํ้า ปัญหาแผ่นดินทรุด ชายฝั่งพัง จะลดลง ปัญหาการใช้ปุ๋ย ใช้สารเคมีจะลดลง หลาย พื้นที่ต้องยอมให้นํ้าท่วมได้ ซึ่งข้อเสนอทั้งหมดจะอยู่ ส่วนท้าย ซึ่งศักยภาพของกลุ่มนํ้าแม่กลอง สังเกตว่า เลี้ยงก็ลุ่มนํ้า ในพื้นที่ที่อาศัยนํ้า เฉพาะพื้นที่ลาดเท จากเทือกตะนาวศรีลงมาแบบนี้โดนขวางจู้ย คือ สภาพ ของลำนํ้าต่างๆ พอสร้างเขื่อนซึ่งพืดแม่น้ำ นํ้าเค็ม ก็หนุนสูง ความจริง คือ นํ้าจืดลงมาน้อย แต่ถ้าพูด อย่างนี้ไม่ได้สร้างอะไร ก็ต้องบอกว่านํ้าเค็มหนุนสูง ทำให้ไปสร้างโครงการป้องกันนํ้าเค็ม เมื่อใส่สิ่งที่แข็ง กระด้างลงไป การบริหารจัดการนํ้าที่ทำลายสัตว์ท้องนํ้า ทำให้ทุกอย่างแข็งหมด ถึงบอกว่าไม่ต้องฉลาดมาก การบริหารนํ้าทำอะไรก็ได้ให้นํ้าไหลแต่อย่าให้นิ่ง เท่านั้น

ตรงนี้คลองไม่ใช่ถนน เห็นปายายนํ้าสองข้างมี ต้นจาก มีชุมชนพืชชายนํ้า ในย่านนํ้ากร่อยก็ไปสร้าง ประตูนํ้า คลองบ้านบิตาใหญ่เท่าไรก็แล้วแต่ไปสร้าง ประตูกรมชลประทานสองเมตรครึ่งหมดแต่ละบาน ในเมืองที่นํ้าขึ้น-นํ้าลง นํ้าขึ้นคลองใหญ่ขนาดหนึ่ง นํ้าลงอีกขนาดหนึ่ง นํ้าระบบที่แข็งทื่อเข้าไปใส่ แล้ว เปิดจากกันได้วิธีเดียว 130 กว่าประตู ตอนนี้นำล้งจ้างบริษัทที่ปรึกษาไปศึกษาปรับปรุงแนวโครงการ ป้องกันนํ้าเค็มใหม่ เสร็จแล้วก็ไปขยายใหญ่ขึ้นมาอีก 10 เท่า ที่ปากพนัง ใหญ่ขึ้นอีก 100 เท่าที่ทะเลสาบ สงขลา ไม่เคยเรียนรูบทเรียนอะไรเลย มูลค่าประตู 196 ล้านบาท ซึ่งเกิดก่อนเขื่อนบางประกงไปกัน แม่นํ้าไว้ อันนี้แค่คลองไปสร้างประตูซึ่งพืด และมีช่อง ที่แสดงว่าลึกลงต้องคลองให้เดินเรือได้ ซึ่งช่องนี้ใส่ ประตูไว้ 3 บาน แต่เนื่องจากว่าคลองนั้นลึก 10 กว่า เมตร จึงต้องเหวคอนกรีตยกสูงจากท้องคลองขึ้นมา เพื่อรับประตูบานนี้เพราะฉะนั้นตรงนั้นก็เลยดักตะกอน ของเสียในคลองไม่ให้ออกไป ก่อนสร้างประตูนี้ โพงพางในคลองมีประมาณ 100 ปากจับได้สัตว์นํ้า ประมาณ 7-8 กิโลกรัมต่อโพงพางหนึ่งปาก พอสร้าง เสร็จทั้งๆ ที่เปิดไว้ ชุมชนไม่ยอมให้ปิด เหลือ 6-7 ขีด ต่อปาก ตัวชีวิตลักษณะนี้ไม่ต้องไปจ้างบริษัทอะไร

มาศึกษา ส่วนช่องนี้ลึก 12 เมตร บอกลงเรือได้ เรืออีกวัน เรือชาวบ้านกว้างเมตรเดียวผ่านไม่ได้ เพราะน้ำไหลเชี่ยวเป็นน้ำตก กรณีนี้ คือ คนไม่รู้เรื่อง สะพานที่แม่กลองตอหม้อแคบสิ่งเหล่านี้ไปกันไว้ เห็นไหมว่าหัวเรือแตกยังกล้าผ่านมา ลองจินตนาการว่า ช่องขนาดใหญ่และเรือขนาดลำเท่านี้ผ่านไม่ได้ คงจะผ่านได้ในรอบวันมีสองครั้ง เท่านั้น ช่วงที่น้ำหยุด น้ำทรง รอยต่อระหว่างน้ำขึ้น-น้ำลง ประมาณครึ่งชั่วโมง เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นการสัญจรทางน้ำหมด กลายเป็นการขนส่งทางบก เพราะว่าประเทศนี้มี บ่อน้ำมันเอง ซึ่งผุดกันมาเข้าหากมาตรงนี้ถึง 6,000 ล้าน ไม่เห็นมีใครรับผิดชอบอะไรเลยต่อการศึกษา ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การสร้างถนน สะพานที่กั้นลำน้ำ เจ้าบอกให้ เอาปั้นจั่นนั่งบนนั่งร้านไปตอก บริษัทรับเหมาซึ่งก็มี อยู่สี่บริษัททั้งประเทศนี้ซื้อก็เข้าหน้าอยู่อย่างนั้นแหละ จะสร้างแบบนี้หมด คือ ถมลงไป และมีโครงการ แปลกๆ ที่เข้ามาในพื้นที่คือส่งน้ำมาให้การประปา นครหลวง 4,000 ล้านลูกบาศก์เมตร และกรุงเทพฯ ใช้น้ำฝั่งตะวันตกขณะนี้ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที พอถึงปีที่ 15 ใช้น้ำ 40.5 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที แล้วท้ายน้ำอย่างนี้แม่กลองจะเอาน้ำทำ น้ำจืดที่ไหน ไปผลักดันน้ำเค็ม แล้วถ้าขาดจะตัดใครก่อน

สรุปประเด็นที่ยังยืนก็ คือ กรอบแนวคิดในการ บริหารจัดการน้ำ องค์กรมีแต่จินตนาการแต่ไม่มีอำนาจ เพราะสายการเมืองสามารถเอาเข้าตรงคณะรัฐมนตรี ได้ ต้องว่ากันใหม่ องค์กรนี้จะเป็นองค์กรเดียวหรือว่าเป็นอะไรก็ว่ากันไป การบริหารท้ายเขื่อนนึกถึงคลองส่งน้ำมากกว่าคลองธรรมชาติ คลองธรรมชาติก็ถูกทั้งหมด ตะกอนไม่ลงมาท้ายน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ไม่ใช่ปลูกป่าในที่ออกเพราะไม่มีตะกอนลงมาก็ไม่ออก ก็ต้องไปเวนคืนที่ดินที่เคยเป็นป่าแล้วกลับมาปลูกใหม่ ส่วนบ่อที่มีเงินก็ค่อยๆ ทำไป ผลภาวะ เคมีเกษตร จะต้องจัดโซนนิ่ง ไม่ใช่ว่าทำอะไรก็ได้ หรือสร้างโรงงานอะไรก็ได้ แต่ขอให้มาลงในพื้นที่ตรงนี้ ถ้าจะไปลงทุนทำในเวียดนามก็ไม่ได้ ต้องไปไรต์ไชว์และนำกลับมา ปัจจุบันนี้ก็เจอ ตะกั่ว แคดเมียม

โรคนี้อาจเมื่อเรียนปีหนึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โรคนี้นามาคะ เป็ปูนก็ส่งสารพวกนี้ออกโรงงานมาให้ ก็ยืนดิรับกัน ประมงพื้นบ้านเมื่อก่อนอวนยาวไม่กี่วา แต่ปัจจุบันนี้เริ่มทำเป็นประมงพาณิชย์ เพราะว่า

ไม่สามารถหยุดสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมได้ ต้อง จำกัดจำนวนเรือ จำกัดตาข่ายบั้ง จำกัดแล้วก็บังคับ ให้ใช้ได้จริง ส่วนเครื่องมือประมงทำลายล้างผลาญ ขนาดตาอวน อินโดนีเซียที่เป็นประเทศไม่ชำนาญ ทางประมงใช้ ตาอวนหกเซนติเมตร ประเทศไทย เป็นประเทศมหาอำนาจทางการประมง ตาอวน สองนิ้วครึ่ง ช่วยซีพีเพื่อนำไปทำเป็นอาหารไปเลี้ยง หมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาน้ำจืด

ส่วนขั้นตอนการศึกษารายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อม ได้เสนอไปที่ยุทธศาสตร์น้ำให้กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าต่อไปนี้ต้อง กำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา ของที่ปรึกษา หรือบริษัทที่ปรึกษาไว้ในข้อตกลงการจ้าง หากว่า ข้อมูลเป็นเท็จหรือประมาทเลินเล่อ และไม่ควรมีอายุ ความต้องว่ากันอย่างนี้เลย รูปแบบประตุน้ำที่แข็งทื่อ ขอสักที่เอารูปแบบที่อ่อนตัว ให้น้ำเคลื่อนไหวได้ และ ในหลายพื้นที่จำเป็นต้องเดินเรือได้ด้วย อย่าทำเหมือน การตัดเลื้อยโหลใช้กันทั้งประเทศ ส่วนการสร้าง ถนน สะพาน ทับรางน้ำ ภาครัฐก็บงการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำกันเอง ไม่ใช่คนอื่นไปสร้างให้ ตรงนี้ก็ผิดทั้งทาง แพ่ง ทางอาญา แล้วที่แม่กลองสร้างสะพานเสมอ ถนนเล็กคิดได้เลย พอน้ำขึ้นเรือก็ติดไปไม่ได้ การ ดูดทรายท้องน้ำอย่างน้อยท้ายเขื่อนลงมาไม่ควร มี การดูดแล้ว เหนือเขื่อนที่ตกค้างอยู่จะไปดูดก็ว่ากันไป สำหรับหึ่งห้อยต้องไปวางไข่ไว้ที่ชายน้ำ ต้องมีชุมชน พืชชายน้ำแสม ลำพู จะขึ้นเป็นอย่างนี้จึงจะมี หอยฝาดเดียว หอยทาก ที่จะเป็นอาหารของหึ่งห้อย พอทำเขื่อนแข็งลงไปป่าชายน้ำหาย ต้องมีรูปแบบ เขื่อนที่น้ำขึ้นแลบเข้าไปได้ น้ำลงไหลออกได้ ตะกอน ไหลออกได้ อาจจะทำเป็นขั้นบันไดหรือเป็นอะไรว่าไป แต่ห้ามใช้สารเคมี เบื่อกุ้ง เบื่อปลา ขอแค่นี้ขอบคุณ

นางสุภาพ สีสussaw:

ขอบคุณ ขอสรุปสั้นๆ การจะสร้างความยั่งยืน ให้การประมง ถ้าในแบบของจังหวัดน่าน ทำโดย ภาคประชาชน คือ ต้องเริ่มที่ผู้นำ และในเรื่องของ การจัดการให้ประมงใช้ความรู้ท้องถิ่นร่วมกับความรู้ สมัยใหม่เข้าด้วยกันและที่สำคัญต้องมีปรัชญาในการ อนุรักษ์ ถ้าไม่มีสิ่งนี้ยึดแล้ว จะมีแค่มูลค่า แต่คุณค่า จะไม่เกิดขึ้น คือ อย่างน้อยให้อีกาสัตว์ได้มีที่อาศัย มีที่หลบภัย แล้วก็ที่มีผสมพันธุ์ พ่อพันธุ์ตามธรรมชาติ และที่สำคัญจะต้องมีการทำเครือข่ายตรงนี้ มีกฎ ระเบียบ กติกา ขอบเขตและพื้นที่อนุรักษ์อย่าง

ชัดเจน สุดท้าย คือ ว่าทำงานทำภาคเดียวไม่สำเร็จ
อย่างไรภาคประชาชนต้องการเพื่อนองค์การพัฒนา
เอกชน และเพื่อนภาครัฐด้วย ตรงนี้อยากจะให้กลับ
ไปที่จังหวัดน่าน และอยากจะให้ภาครัฐที่มาในวันนี้ไป
ร่วมมือกับภาคชุมชน เพื่อจะได้มีพลังและพื้นที่ชุ่มน้ำ
จะได้มีความอุดมสมบูรณ์พื้นที่กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง
คงจะไม่มีข้อสรุปอะไร แต่ว่าวันนี้ ท่านทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร ท่านก็มาด้วย
ก็ฝากท่านว่าช่วยดูแลผู้ที่เป็นองค์กรเล็กๆ ที่ทำงาน
เพื่อส่วนรวม เพื่อชุมชนตรงนี้ด้วยเป็นอย่างสูง ก็ฝาก
ตรงไว้ด้วย ขอบคุณ

นายสุรจิต ธีรวงษ์:

ตอนที่ทำสะพานผ่านทะเล หอการค้าจังหวัด
สมุทรสงคราม โครงการแหลมผักเบี้ยยังจำกันได้ไหม
ทำเป็นพันธมิตรกับจังหวัดเพชรบุรี ทำเอกสารศึกษา
สิ่งแวดล้อมมา 300 หน้า ของเรา 14 แผ่น แต่ที่
สำคัญหาเครือข่ายในกรุงเทพฯ หาเวทีสาธารณะใน
ลักษณะนี้ นำชาวบ้านสู่กับรัฐเราไม่กลัวแต่สู้กับเอกชน
แบบหินกรูด บ่อนอก ไม่ได้รับจ้างวิ่งรับกระสุนแทนใคร
ตอนนี้อยู่กับรัฐอย่างมอเดอร์เวย์ ก็ยังทำกันอีก ก็มี
ข้อเสนอแนะสำหรับสิ่งที่ได้ทำกันมาเพียงเท่านี้

นายบุญ โอบะคุปต์:

จิตใจในปีนั้นเข้มข้นขึ้น การต่อสู้เพื่อจะรักษา
ความสมดุลของระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ทั้งภาคเอกชน
ภาครัฐกิจ เริ่มแข็งแกร่งขึ้น ภาครัฐบาลก็ต้อง
แข็งแกร่งขึ้น และต้องใจกว้างขึ้นที่จะพูดต้องมาพูดคุย
กัน ในภาษาที่ว่าต้องมาร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขเพราะ
สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ฟังๆ คุณแล้ว 2-3 การอภิปราย
ตรงนี้ ส่วนแรกคือนโยบายของรัฐที่มาในเส้นทาง
พัฒนาด้านเดียว มองให้สิ่งแวดล้อมเป็นเป้าหมายความ
เจริญของประเทศคิดมาตลอดทางอยู่แล้ว ส่วนที่สอง
คือ นโยบายตรงนั้นเอื้ออำนวยให้ภาคนายทุนเข้ามา
เอารัดเอาเปรียบธรรมชาติโดยเฉพาะสังคมที่บ้านนอก
อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเก่าๆ กลายเป็นสิ่งที่สร้าง
อะไรต่ออะไรให้เกิดกับท้องถิ่น ก็เหมือนกับประเทศที่
เจริญแล้วที่เมื่อก่อนก็พูดอยู่ตลอดเวลาว่าไปรับเทคโนโลยี
และนำมาไว้ในประเทศไทยอ้างว่าเจริญแต่ความจริง
แล้วนำขยะมาทิ้งไว้ เอาพิษมาทิ้งไว้ให้ประเทศไทย

ล้างที่หลังล้างไม่ไหว ก็กินแต่หัวคิวไปกินแต่เงินไป
และตรงนี้ที่อยากจะให้เวทีนี้มีความมากขึ้นและต้อง
จับมือร่วมกันเรื่อยๆ เพราะคนเดียวสู้คงไม่ไหวอย่างที่
ได้พูดมาแล้วเมื่อสักครู่นี้ ที่จังหวัดสมุทรสงคราม
เพราะเรื่องสะพานข้ามทะเลก็ได้สู้กันมาตลอดเวลา
เพื่อนทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก็ว่ากันอยู่
ตลอดเพราะบอกว่าไม่กระทบ ทั้งๆ ที่สอนสิ่งแวดล้อม
ยังมาบอกว่าไม่กระทบ ก็ถามไปอย่างนี้ อันนี้เรียน
ให้ทราบ ขอเป็นกำลังใจ

นายสุรพล ดวงแข:

การอภิปรายในหัวข้อเรื่องของพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อ
การทรัพยากรประมงหรือว่าเรื่องของอาหารใน
อนาคต ซึ่งมีประเด็นที่จะนำสู่การร่วมหารือเพื่อที่
จะนำไปสู่จุดที่สำคัญคือจะทำให้ทรัพยากรประมง
อยู่อย่างยั่งยืนอย่างไร ซึ่งเรียกว่าเป็นวาระของพื้นที่
ชุ่มน้ำ ซึ่งความจริงเรื่องของพื้นที่ชุ่มน้ำ เดิมทีเดียว
อาจจะพูดถึงเรื่องนก หลายท่านหรือว่าภาคตอนเช้า
คงได้พูดไปบ้างแล้ว และในที่สุดแล้วที่สำคัญมากคือ
ว่าเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำก็คือเป็นเหมือนกับคำพูดแบบไทยๆ
ที่ผ่านมาเป็นอยู่ชั่วอายุน้ำจริงๆ คือ บรรพบุรุษของไทย
นั่นเอง พูดกันมาติดปาก จนกระทั่งถึงวันนี้ก็กินข้าว
กินปลา ซึ่งตรงนี้เป็นหัวใจสำคัญและก็เป็นคำพูดที่
แทนสภาพแวดล้อม แทนอนุสัญญาได้ทั้งหมดเพราะ
คิดว่าเป็นวิถีชีวิตของคนไทยจริงๆ และประเทศไทย
มีที่ราบกว้างใหญ่ที่ราบภาคกลาง มีสภาพที่เป็นพื้นที่
ชุ่มน้ำทั้งหมด เป็นวิถีชีวิตของชาวน้ำ ถ้าไปดูเรื่อง
เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและเรื่องประวัติศาสตร์
วัฒนธรรม ชาวน้ำกระจายตัวอยู่ตั้งแต่อินเดียไปถึง
ญี่ปุ่น ซึ่งมีหลายเรื่องราวที่น่าสนใจ แม้กระทั่งชีวิต
จิตใจหรือว่าบทกวี บทกลอน บทเพลง เรื่องเล่าต่างๆ
ที่เกี่ยวกับเรื่องน้ำ เรื่องความอุดมสมบูรณ์ที่ให้ความสุข
ให้อาาคต แม้แต่การทำบุญเสริมขวัญกำลังใจ
พระเวสสันดรทูลเกล้าให้เสร็จแล้วก็ต้องหลังน้ำ มอบให้
ซึ่งตรงนี้ก็วิถีชีวิตของชาวน้ำ ซึ่งตรงนี้ลืมไม่ได้
วันนี้ลืมไปแทนที่ท้องทุ่งนบล้านไร่เหล่านี้จะเป็นที่ที่
เอาไว้เลี้ยงปลาในฤดูน้ำหลาก กลับกลายเป็นทุ่งน้ำเน่า
เมื่อปี พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมา

ทิศทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

นายวัฒนะ สิลากักร กรมประมง

นายวรสาสน์ อภัยพงษ์ กรมทรัพยากรน้ำ

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

นายอนุวัฒน์ แก้ววัฒนา กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

นายสุพล ดวงแพ เลขานุการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย

นายสุพล ดวงแพ:

ในส่วนนี้ขอเกริ่นนำเพื่อเข้าสู่หัวข้อของการอภิปรายและจะเปิดให้อภิปรายในช่วงท้าย เราจะทำให้ทรัพยากรประมงอยู่อย่างยั่งยืนได้อย่างไรซึ่งเป็นวาระหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเดิมทีเดียวอาจพูดถึงเรื่องนก ในวันนี่วิธีชีวิตแบบไทยถือว่าพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ และบรรพบุรุษพูดกันมาติดปาก เป็นคำพูดที่เป็นตัวแทนของสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ แม้กระทั่งบึงทลอม กว๊านที่เกี่ยวกับน้ำที่ให้ความสุขกับชีวิต ซึ่งในปัจจุบันอาจจะหายไป แทนที่ท้องทุ่งนบล้านไร่จะเป็นที่เลี้ยงปลาช่วงน้ำหลาก กลับกลายเป็นที่น้ำเน่าเมื่อปลายปี พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมา

นายวัฒนะ สิลากักร:

เนื่องจากหัวข้อการจัดงานฉลองวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในปีนี้คือ การประมง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงให้เกียรติกรมประมงเป็นเจ้าภาพร่วมด้วย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ ในส่วนที่เป็นแหล่งอาหารการผลิตทรัพยากร สัตว์น้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ มีเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วคือ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ปรากฏ มีการชี้ทิศทางอยู่แล้วในประเทศ วันนี้จะพูดถึงแผน 10 และยุทธศาสตร์ของกรมประมง ที่เข้าใจว่าหลายท่านคงมีโอกาสมีส่วนร่วมในการวางแผน และเสนอความเห็นในขั้นตอน

ขอเริ่มที่แผนของกรมประมง พันธกิจของกรมประมงที่สำคัญ คือ

- การฟื้นฟูทรัพยากรประมง
- เป็นทราบกันดีว่าใน 20 ปีที่ผ่านมาทรัพยากรเสื่อมโทรมไปมาก ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ

สถิติการจับสัตว์น้ำที่ลดลงจากอดีต สำหรับในแหล่งน้ำจืดนั้นความสมบูรณ์ที่เคยมีมาในอดีต ปัจจุบันลดน้อยลง

● การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรเพื่อเพิ่มผลผลิตด้านการประมง ชุมชน คือผู้ซึ่งอยู่ใกล้กับทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมากที่สุด หากไม่เห็นคุณค่า มีจิตสำนึกหรือมีส่วนร่วมในการจัดการก็จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้นยาก

● การบริหารจัดการแหล่งผลิตสัตว์น้ำในธรรมชาติ คือ การเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการพร้อมๆ กับการคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน สิ่งเหล่านี้คือทิศทางที่ชี้ให้เห็นว่ากรมประมงจะต้องดำเนินการอย่างไร

ในกระบวนการที่จะทำให้พันธกิจบรรลุได้นั้นต้องมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

● การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ ซึ่งเห็นว่าจะต้องยกมาเป็น agenda ใหญ่เลยในช่วงจากนี้ไป เพื่อใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพไว้ รวมถึงการสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ ซึ่งปัจจุบัน ในด้านบริการมีมูลค่าต่ำมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายพื้นที่ที่มีการต่อต้านโดยชุมชนเนื่องจากขัดกับวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่

● การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยให้ความรู้กับชุมชนโดยผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไปด้วย โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าของสินค้า

● การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ทำอย่างไรให้มีการรวมกลุ่มอาชีพประมงหรือกลุ่มวิสาหกิจประมง การพัฒนากิจกรรมด้านประมงให้หลากหลายเพื่อสร้างมูลค่าให้แก่สินค้าประมง โดยเน้นเพื่อการบริโภคในท้องถิ่น เรื่องของการสร้างศักยภาพชุมชนให้อยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบเกื้อกูลกัน คือ มีการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ เรามองในอดีตที่ทำมา คือ เรื่องของการกระจายอำนาจและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน ในส่วนของกรมประมงเรากระจายไปพอสมควรแล้ว เช่น การบูรณะแหล่งน้ำให้กับชุมชนในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันได้อิโณภารกิจให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลเองแล้ว

นายสุพล ดวงแพ:

ในเรื่องของประมงน้ำจืด ด้านการดูแลรักษาแหล่งอาศัย กรมประมงจะเน้นในด้านการเพาะเลี้ยง ส่วนชาวบ้านทำหน้าที่ในการดูแลรักษา เช่น ปลาน้ำจืดที่จะอพยพไปต้นน้ำ จะทำอย่างไรให้ทั้งสองส่วนสามารถมาบูรณาการงานร่วมกันได้

นายวัฒน์ สีสากักร:

เรามีสำนักบริการราชการประมง ได้ร่วมกับชุมชนตั้งประมงอาสาในการดูแลการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ เฝ้าระวัง ซึ่งทำงานร่วมกันระหว่างกรมประมงกับชาวบ้าน โดยขอให้มีการจับสัตว์น้ำอย่างถูกต้อง ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องเครื่องมือขวางกันลำน้ำซึ่งมีปัญหาต่อการอพยพของสัตว์น้ำ

นายสุพล ดวงแพ:

น่าสนใจเพราะหลายเรื่อง เช่น การประสานกันระหว่างกรมชลประทาน กรมประมงและชาวบ้านจะมีวิธีการอย่างไรเหมือนกับที่ท่านประธานหอการค้าพูด คือ ทำประตูน้ำใหม่ให้น้ำไหลและชาวบ้านไม่ทะเลาะกันจริงๆ ต้องมีกรมชลประทานด้วยเพราะเห็นว่าหลายๆ ที่ ปลากระโดดขึ้นไปชนประตูน้ำ ถ้าจะปรับการก่อสร้างแบบเช่นออกแบบประตูกันเอง ท่าน (ประธานหอการค้า) บอกว่า เอาช่างไม้ประตูน้ำธรรมดาออกมาออกแบบ คิดว่าถ้ามีแนวโน้มไปแบบนั้นก็น่าสนใจว่าธรรมชาติจะกลับมาเลี้ยงคนเหมือนเดิม

นายวัฒน์ สีสากักร:

บังเอิญท่านไม่ได้มาเข้าร่วมงานในช่วงเช้า ซึ่งได้มีการพูดถึงปัญหานี้ ประตูน้ำที่กรมชลประทานสร้างไว้หลายแห่ง หรือกรมพัฒนาส่งเสริมพลังงานที่ไปสร้างโครงการโขง-ชี-มูล ปรากฏว่าในการใช้งานจริงกลับใช้งานไม่ได้ เพราะในการก่อสร้างนั้นอาศัยหลักวิศวกรรมมากกว่าทางชีววิทยา จึงต้องปรับหลักทางวิศวกรรมเข้ามาทางชีววิทยามากขึ้น เพื่อให้ปลาว่ายน้ำผ่านไปได้ ตรงนี้คือปัญหาที่พยายามจะเข้าไปแก้ไข ขอพูดตอนนี้อาจจะยาวไปนิด ที่กล่าวมานี้ก็เป็นเรื่องของการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน

ในส่วนของการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ต้องดำเนินการ คือ

● ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ พื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ ซึ่งภาคีที่มีอยู่ควรเข้ามาทำข้อตกลงกัน และจัดให้มีการเฝ้าระวังหรือดูแลให้ทุกคนปฏิบัติตามข้อตกลง

● การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและพันธุกรรมของท้องถิ่น การทบทวนมาตรการการใช้ประโยชน์ ชุมชนควรมีการหารือร่วมกัน หรือมีไปกับการที่ภาครัฐต้องสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้ตอบสนองประโยชน์ต่อชุมชน ตรงนี้เป็นเรื่องซึ่งอยากจะเน้นมากในแต่ละปีจะมีการมอบรางวัลให้กับชุมชนที่มีการอนุรักษ์ด้านประมง การรักษาพันธุ์ท้องถิ่นที่มีคุณค่าเอาไว้เป็นเอกลักษณ์ซึ่งในขณะนี้หลายๆ พื้นที่ เรื่องของการประมงน้ำจืดจะถูกยกขึ้นมาเป็นหัวข้อของการจัดงานเช่น งานกินปลาซึ่งมีหลายจังหวัดจัดขึ้น เช่น จังหวัดชัยนาทและสิงห์บุรี ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์นี้ ถ้าใครผ่านไปมาคงเห็นตรงหน้าเขื่อน ชาวบ้านมีเรือจับปลาอยู่เยอะ ซึ่งมองเห็นปัญหานี้และแก้ไขปัญหากันมานาน ตรงนี้พยายามทำกันอยู่

● การป้องกันทรัพยากรธรรมชาติให้พ้นจากภัยจากพันธุ์สัตว์ต่างถิ่น ขณะนี้ทรัพยากรหลายชนิดได้รับผลกระทบจากสัตว์ต่างถิ่นที่นำเข้ามา เช่น หอยเชอรี่ ปลาซักเกอร์ เริ่มเห็นว่าส่งผลกระทบต่อพันธุ์สัตว์ของเรา ความหลากหลายทางชีวภาพที่เราคิดว่าต้องสร้างขึ้น

● การสร้างคุณค่า คือ ในเรื่องของข้อมูล โดยสร้างระบบฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน การสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาของชุมชนในด้านเงินทุน วางแผนจัดระบบการวิจัย สร้างองค์ความรู้ในเชิงลึก ของชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญ เมื่อวิจัยและควร นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ อยากเห็นบุคลากรในท้องถิ่น ที่รู้และเข้าใจในเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถมองทรัพยากรของตัวเองในภาพรวม ที่เป็นภาพใหญ่และสามารถบูรณาการในทุกด้าน เพื่อให้องค์ความรู้อยู่กับชุมชนสืบทอดถึงลูกหลาน

ท้ายนี้ขอสรุป โดยสรุปออกเป็น 5 ข้อคือ

● การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านทรัพยากรประมง งบประมาณด้านนี้ถูกใช้ไปมากกว่า 70%

● การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมที่ ผสมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมในการสร้างคุณค่าของสินค้าและบริการ

● การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับ ศักยภาพชุมชน ในการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่าง ชาญฉลาด ตรงนี้คือเรื่องของการจัดการองค์ความรู้ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของชุมชน

● พร้อมๆ กันนั้นต้องดึงชุมชนที่มีศักยภาพ เข้ามาร่วมกับราชการในเรื่องการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งในตอนนี้นั้นเน้นว่าการฟื้นฟูและอนุรักษ์ จะขาดไม่ได้ จะต้องเอาเข้ามาร่วม สุดท้ายเมื่อชุมชน พร้อม

● การกระจายอำนาจในการจัดการใช้ชุมชน มีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร เพื่อให้สามารถใช้ ทรัพยากรในการยังชีพได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายสุรพล ดวงแข:

ต้องขออภัยที่เวลาสั้นๆ จริงๆ แล้วมีหลาย เรื่องที่น่าสนใจ ว่าสิ่งที่กรมประมงดำเนินการมีหลาย เรื่อง ที่ผู้อำนวยการวัฒนธรรมนำเสนอจะเน้นเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญ ที่กำลังร่างขึ้นในปัจจุบัน ขณะนี้มี วิทยากรอีกสามท่านคงต้องร่นเวลาเข้ามา ขอเรียน เชิญท่านนายปรีชา จันทรศิริตานนท์ จากกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์:

พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตอนุรักษ์มีคร่าวๆ ประมาณ 8 พื้นที่ คือ

● พรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

● เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย

● เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัด เชียงราย

● เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ พระโอรสแห่งเกล้าฯ จังหวัด นราธิวาส

● อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่า สัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง

● อุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำ กระบุรี ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

● อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัด สุราษฎร์ธานี อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัด พังงา

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้ว พื้นที่ที่อยู่ในเขต ป่าอนุรักษ์ จะอธิบายในภาพรวมว่า ในพื้นที่อนุรักษ์ ทำอะไรกันไปบ้าง จริงๆ แล้วพื้นที่อนุรักษ์ทั้งหลาย ในประเทศไทย เวลานี้อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ทั้งนั้น เหมือนผืนป่าผืนสุดท้ายแห่งชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อนุรักษ์ การดำเนินการ ในภาพรวมในเขตอนุรักษ์ก็จะเน้นการป้องกันและ ปรารภปรามเป็นหลัก ซึ่งทำมากันยาวนานและประสบ ปัญหาโดยตลอด จากปัจจัยด้านต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ผู้ที่ทำงานด้านอนุรักษ์จะเข้าใจ จะเห็นเลยว่าทำไมสภาพพื้นที่ป่าจึงหายไปเรื่อยๆ ที่ เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าการใช้ประโยชน์การอนุรักษ์นั้น ต่างกันโดยสิ้นเชิง จะให้มาอยู่รวมกันไม่ถ่วงนัก

นายสุรพล ดวงแข:

อันนี้เป็นประเด็นสำคัญเลยที่เดียว ทาง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีกฎหมาย ควบคุม แต่ในขณะเดียวกันกำลังพูดถึงการประมงซึ่ง เป็นอาหารสำหรับอนาคต จะเกี่ยวข้องกันอย่างไร

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์:

ในส่วนของการมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยเฉพาะในพื้นที่ที่จะต้องรักษาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ในถิ่นกำเนิด ซึ่งเป็นต้นทุนเดิม คงต้องป้องกันสัตว์ต่างถิ่นที่เข้ามา ต้องดูว่าจะต้องรักษาในส่วนของพันธุ์สัตว์ที่เป็นต้นทุนไว้ ส่วนทางกรมประมงก็อาจนำเอาไปเพื่อผสมพันธุ์ในส่วนนอกถิ่นกำเนิดเพื่อเพิ่มแหล่งอาหาร ของประชาชนเป็นเรื่องที่ต้องทำ

นายสุรพล ดวงแข:

คือไม่ให้ไปจับแต่เอาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไว้

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์:

ตรงนี้ได้ คงเป็นความร่วมมือกันระหว่างสองกรม ในเชิงวิชาการ ในขณะเดียวกัน กรมประมงคงต้องช่วยในการเอาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เดิมนำมาในถิ่นกำเนิดเดิม อันนี้สามารถเป็นไปได้ในเชิงวิชาการ ระหว่างกระทรวง ทางกรมอุทยานฯ เอง คงหนีไม่พ้นการป้องกันและปราบปราม ส่วนเรื่องของการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เป็นบริบทของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และวาระแห่งโลก

นายสุรพล ดวงแข:

ที่จริงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหลายแห่งเป็นแหล่งปลา หน้าวัดนี้ก็เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตรงนี้อาจมีส่วนที่ต้องมีการใช้ด้วยซึ่งอยู่ในกรมอุทยานฯ ปรกติเขตห้ามล่าสัตว์ป่าจะมีการผ่อนปรน แต่ถ้าเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายห้ามอยู่แล้วไม่ว่ากรณีใดๆ ในทางปฏิบัติซึ่งก็มีการผ่อนปรน

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์:

เนื่องจากราษฎรในท้องถิ่นใช้ในแหล่งอาหาร คงต้องดูว่าจะไม่เกินขีดความสามารถ ไม่กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติเดิมคงไม่เข้มงวดเสียทีเดียว คงจะพูดต่อไปว่าความร่วมมือนี้จะต้องมีการใช้ และการร่วมกัน คงต้องมีส่วนร่วม มิฉะนั้นประชาชนจะบอกว่าไม่มีส่วนได้ส่วนเสียจะไปร่วมทำไม คงต้องให้หลักวิชาการเข้ามาจับด้วย ไม่ใช่จะอนุรักษอย่างเดียวหรือใช้อย่างเดียว โดยเฉพาะการจัดการเชิงระบบนิเวศที่จะต้องให้หลักวิชาการเข้ามาดำเนินการ ในขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมคงต้องมีรูปแบบของคณะกรรมการระดับพื้นที่ ระดับจังหวัดหรืออะไรก็แล้วแต่ ซึ่งมีตัวอย่างในพื้นที่ของห้วยขาแข้งมาแล้ว ในขณะเดียวกันกับการทำวิจัยชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ สูญหายทำอะไรให้มีการกลับคืนสู่ธรรมชาติเดิม

พยายามเอาความรู้วิทยาศาสตร์ เป็นภาษาง่ายๆ ให้คนทั่วไปเข้าใจ ให้เป็นการขับเคลื่อนทางสังคมในเรื่องของการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นการกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อยู่แล้ว นอกจากนี้เรื่องการสร้างรายได้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ คงไม่พูดในรายละเอียดซึ่งจะมีระดับท้องถิ่น จังหวัด นานาชาติ หากจะพูดในภาพรวมแล้วพื้นที่ชุ่มน้ำตรงนี้คงหนีไม่พ้นที่พูดมา

นายวรสาส์น อภัยพงษ์:

ขอบคุณท่านประธานและสวัสดิ์ท่านผู้ร่วมอภิปรายทุกท่าน ถ้ามองถึงหัวข้อที่กำหนดไว้ มองว่าบนเวทีมีแต่ภาคราชการทั้งสิ้น การกำหนดทิศทางการจะให้ท้องถิ่นเอกชนเข้ามาร่วมกำหนดทิศทางด้วย ในส่วนของกรมทรัพยากรน้ำเอง มีการกิจเรื่องของการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ 10 ซึ่งเน้นสังคมมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยเน้นคนและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรมทรัพยากรน้ำ มองว่า พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นส่วนหนึ่งของ 25 ลุ่มน้ำ ซึ่งในไทย มี 25 ลุ่มน้ำ 254 ลุ่มน้ำสาขา เวลามองปัญหา พื้นที่ชุ่มน้ำจะเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำ เวลาแก้ปัญหาต้องลงถึงสาเหตุและสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในลุ่มน้ำ ปัญหาที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาปลายเหตุ เช่น ความเสื่อมโทรม สูญสลายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพื้นที่ขนาดเล็กกว่ากว่า 50 ไร่ โดยข้อเท็จจริง 2 ใน 3 ถูกบุกรุก ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่น้ำขัง 20% ของพื้นที่ที่แท้จริง นี่คือนโยบายที่กังวล เพราะเวลาลงไปแก้ไขปัญหพื้นที่ การกำหนดทิศทางการให้งบประมาณ แก้ไขปัญหาในพื้นที่จากส่วนราชการต่างๆ ทำตามภารกิจ เช่น กรมประมง รับผิดชอบในพื้นที่น้ำขัง กรมธนารักษ์เป็นเจ้าของพื้นที่โดยรวมทั้งหมด กรมพัฒนาที่ดิน ดูเรื่องการเกษตร มีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ที่น่ากลัวในปัจจุบันเกี่ยวกับการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ เรื่องของการกระจายอำนาจลงไป เป็นสิ่งที่ดีแต่ มาตรการที่จะบอกให้ท้องถิ่นรับทราบ ว่ากิจกรรมใดที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำค่อนข้างที่จะถูกละเลย ยกตัวอย่างเช่น การขุดลอก แล้วเอาดินขึ้นมาเป็นคันดินเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่นี้การท่องเที่ยวกับระบบนิเวศบางครั้งท้องถิ่นไม่รู้ เมื่อถนนเข้าไป ก็เกิดการขัดขวางกับพื้นที่ทางน้ำไหลเข้าออก ทำให้ระบบนิเวศเกิดการเปลี่ยนแปลง ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ถกกันไปมาที่รัฐบาลให้เงินไปแล้วต้องให้เงินไปแก้ปัญหาอีก เป็นสิ่งที่น่ากลัวของการกระจาย

อำนาจและการเจริญเติบโตทางการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รวดเร็วในท้องถิ่น ซึ่งประเด็นนี้ กรมทรัพยากรน้ำไม่ได้ละเอียดแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้เสนอมาตรการในลักษณะที่ยังไงจะชะลอโครงการที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ในปี พ.ศ. 2547 มีการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งท่านประธานทราบดีว่าโครงสร้างมีปัญหาทำให้ความสำเร็จล่าช้า มาตรการที่เสนอนั้น คือ การให้เจ้าของโครงการมาชี้แจงว่าเมื่อสร้างไปแล้วจะไม่มีผลกระทบกับพื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับในส่วนกลางต้องมีการกำหนดมาตรการกลางออกไปมีการกำหนดว่ากรมทรัพยากรน้ำต้องศึกษาวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุ่มน้ำว่าจะต้องทำอะไร ที่จะใช้ได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ได้มองเฉพาะเรื่องการประมง แต่มองในแง่ของความหลากหลายด้วย ซึ่งใช้ประโยชน์ได้หลายทางทั้งด้านการท่องเที่ยว การเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภคหลายประเด็น

ในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา มีการตั้งอนุกรรมการที่จะกำหนดนโยบาย แนวทาง พื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำเสียตาย ที่กรรมการเหล่านั้นหาได้ อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้คงจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง สำหรับในมุมมองกรมทรัพยากรน้ำ มองว่า วิธีการ มาตรการ แนวทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่นั้นๆ เวลาในแต่ละแห่งจะมองถึงขอบเขตของพื้นที่ว่าทิศทางการให้น้ำไหลเข้า-ออก การใช้ประโยชน์ป่าไม้ทิศทางอย่างไร ไม่ให้เกิดศักยภาพ อีกประเด็นที่เป็นห่วง คือ กรมทรัพยากรน้ำ ได้ตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำซึ่งแก้ปัญหาในพื้นที่ อยากให้เชื่อมโยงคณะนี้กับคณะอื่นๆ ที่ส่วนราชการตั้ง ทั้งในแง่การประมง ยังชีพ ซึ่งถ้ามีการเชื่อมโยงกันได้ก็จะเกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและไม่วนสร้างปัญหาจากงบที่รัฐบาลจัดสรร ถามว่าในอนาคต กรมทรัพยากรน้ำมองพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างไร พยายามที่จะศึกษาทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ขนาดเล็ก ทำโครงการนำร่องที่หนองเล็งใหญ่ซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างจังหวัดขอนแก่นและมหาสารคาม ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทวิธีการแก้ไขโดยนำเสนอข้อมูลศักยภาพของลุ่มน้ำทั้งหมด การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่เกิดศักยภาพให้ชุมชน เมื่อชุมชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องก็จะสามารถแก้ไขได้ในมุมมองของกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกรมประมง

ในเรื่องระบบนิเวศต่อไป ยังมีอีกสองประเด็นที่น่าจะนำเสนอต่อที่นี่ ในพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ เช่น บึงบอระเพ็ดมีปัญหาสะสมมานาน กรมประมงรับผิดชอบเฉพาะในพื้นที่ ประมาณ 4 หมื่นไร่ อีกประมาณแสนสามหมื่นไร่และพื้นที่รอบนอกอีกเก้าหมื่นไร่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก กรมธนารักษ์ได้กำหนดแนวไว้แต่สภาพปัญหาในบึงค่อนข้างซับซ้อน เพราะการแก้ปัญหาในแต่ละครั้ง คนในส่วนกลางลงไปกำหนดมาตรการแล้วกลับมาที่กรุงเทพฯ แต่ในพื้นที่ยากที่จะเอาคนที่บุกรุกสองพันกว่าครอบครัวออกไปปัญหาที่ผ่านมาและจะแก้ไขในอนาคตต้องมองหลายๆ มุมมอง ในหน้าแล้งน้ำจะขาดมาก ระดับน้ำที่ต่ำกว่า 23 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง จะสร้างปัญหาให้กับกรมประมง ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำทราบปัญหานี้ดีเลยพยายามศึกษาหาแนวทางเดิมน้ำเข้าบึงเพื่อรักษาระบบนิเวศและการท่องเที่ยว มีประเด็นคือว่าหลายหน่วยงานเวลาพูดถึงการพัฒนาในพื้นที่มักมองว่าต้องมีการขุดลอก เอาดินออก ปัญหาพวกนี้มองว่าขุดดินไปหนึ่งคิวได้น้ำหนึ่งคิวยังไม่คำนวณค่าใช้จ่ายในการขนออก เพราะฉะนั้นคำตอบไม่ได้เบ็ดเสร็จที่ว่าพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำจะต้องขุดลอกเสมอไป การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า เป็นประเด็นการใช้ที่ดินรอบๆ เป็นประเด็นว่า เดิมไม่เคยมีการลงทุนในการใช้งานพื้นที่รอบเกินศักยภาพ แต่เนื่องจากคำตอบแทนที่สูงจึงเป็นการสร้างปัญหาต่อคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำให้เกิดความเสียหายได้ ชุมชนต้องให้คำตอบ การกักเก็บระดับน้ำที่เหมาะสม ในพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งต้องช่วยกันคิด ถ้าภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำ ต้องการเก็บน้ำมาก จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมตามมาปัจจุบันพูดถึงน้ำท่วมถึงแก้มลิง ปัญหาเหล่านี้จะวนกลับไปกลับมา เพราะฉะนั้น ทิศทางการใช้งานต้องชัด การจะเป็นแก้มลิงระดับน้ำเท่าไรจึงจะไม่ทำลายระบบนิเวศบริเวณนั้น ต้องหาคำตอบให้ได้ ส่วนราชการเวลาแก้ปัญหาจะมองผลลัพท์ด้านเดียว ผิดกว่าทิศทางการจัดการอยู่กับพวกเราที่อยู่ที่นี่ ไม่มีส่วนราชการกำหนดทิศทางได้เบ็ดเสร็จ ชุมชนท้องถิ่นต้องการให้พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นอย่างไร พื้นที่ชุ่มน้ำทุกแห่งเป็นสมบัติของชาติของไทยทุกคน แต่คนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือคนที่อยู่รอบๆ พื้นที่นั้น ส่วนราชการส่วนกลางเป็นแค่คนที่จะประสานกำหนดมาตรการวิธีการที่เหมาะสมตามระบบการกระจายอำนาจที่มีอยู่และระบบการบริหารจัดการที่ดีที่ทุกโครงการที่ลงไปต้องมีการทำประชาพิจารณามีส่วนร่วม

นายอวุฒน์ นกัวัฒนา:

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรมสุดท้ายถ้าเปรียบกับหน่วยงานอื่นๆ เรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำก็เปรียบเหมือนกระโถน รองรับทุกสิ่งทุกอย่างจากบนบกต้นน้ำ เคยเรียนท่านอธิบดีว่าไปดูอีกเมืองนานบ้าง ท่านบอกว่ามันไปปิดตานีเลขละกันก็เลยเลิกประชุมเลย ในภาพรวมกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ทะเลและชายฝั่งประมาณสี่แสนกว่าไร่ อ่าวไทย ชายฝั่ง 24 จังหวัด พื้นที่ที่สำคัญ จะแบ่งเป็น ป่าชายเลน ปากแม่น้ำ อ่าว ชายฝั่งทะเล แนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล ทะเลสาบ และเกาะ ที่ทำมาหลายปีแต่ที่เข้มงวดในไม่กี่เดือนข้างหน้าคือเรื่องของการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นการรวบรวมนโยบายและแผนการจัดการทั้งหมดตั้งแต่ป่าชายเลน แผนแม่บทปะการังแห่งชาติ ซึ่งมีมาหลายปี แผนการทำยุทธศาสตร์ฟื้นฟูปะการัง ในหลายรูปแบบที่สำคัญ เช่น ป่าชายเลน เป็นที่น่ายินดี ว่าเมื่อปี พ.ศ. 2504 เหลือ 2.3 ล้านไร่ ลดมาเรื่อยปัจจุบัน 1.5 ล้านไร่ และก็เพิ่มขึ้นมามาก ท่านไม่ต้องกังวล งบประมาณได้มาครึ่งหนึ่งของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ การปลูกป่า ปัญหา คือ การทำนาถุ้ง ส่งผลเสียสูง

อีกปัญหาคือเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่งเพราะมีผลกระทบต่อทรัพยากรประมง การเพาะเลี้ยงที่ดำเนินการมา ทำให้แนวป่าหายไป ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ น้ำทะเลสูงขึ้นตะกอนไม่ไหลลงมา ดินทรุด ตัดป่าทำนาถุ้ง ทำให้เกิดการพังทลาย ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะแก้ไขโดยได้รับงบมา 41 ล้านบาทในการแก้ไข โดยใช้ soft solution จะไม่ใช้คอนกรีตเพราะทำไปหลายแห่งแล้วไม่ได้ผล เมื่อไม่มีป่าจะมีทรัพยากรประมงได้อย่างไร

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอื่นๆ มีนโยบายมากมายเกี่ยวกับป่าชายเลน สำหรับแนวชายฝั่งนอกจากการกัดเซาะแล้ว ถ้าในด้านการประมง คือ การทำประมงแบบทำลายล้าง ถ้าทำแบบไม่รับผิดชอบถือว่าเป็นการประมงที่ทำลายล้างทั้งสิ้น อีกปัญหาคือ อวนรุนมากับแผนพัฒนาฯ 2 สมัยแล้วยังไม่หมดจากประเทศไทย จะทำให้ทรัพยากรประมงยั่งยืน จะต้องเลิกอวนรุนให้ได้ เป็นภารกิจของกรมประมง ส่วนทะเลสาบสงขลา ปัจจุบันยังไม่หมดยังมีการร้องเรียน ในเรื่องของแนวปะการังซึ่งมีอยู่ 96,000 ไร่ แนวปะการังเหมือนหญ้าทะเล 65,000 ไร่ เป็นแหล่งอาหารอย่างดีถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้จะมีทรัพยากรอย่างไร ปีนี้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเน้นเรื่องแผนการฟื้นฟูทรัพยากร

ปะการังที่พังไปและยังต้องหาสาเหตุที่แท้จริง เช่น ปะการังตายเพราะการท่องเที่ยวหรือไม่ นักท่องเที่ยวล้านคนต่อปีมาเที่ยวเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ลงในแนวปะการัง งบสี่แสนล้านต่อให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พันล้านอนุรักษ์ฟื้นฟูไม่ทราบที่ท่านจะไปเที่ยวไหนกัน ทำเรือมารินาที่จะเกิดขึ้น ปัญหาที่เกาะยาว การขุดคลองศรีบอรา ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม บอกว่าห้ามเพราะมีหญ้าทะเล ปะการังเป็นหินๆ ไร่แต่ว่านโยบายกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ แต่นโยบายของแต่ละจังหวัดเป็นไปคนละทาง ชาวบ้านถามว่า อยู่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะมีส่งเสริมทำไม เมื่อทำอะไรไม่ได้ ทรัพยากรหมดไปทุกวัน หน่วยงานไม่มีกฎหมายในมือเพียงแต่บอกว่าต้องช่วยการต้องอนุรักษ์ ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ปากแม่น้ำทั้ง 25 ลุ่มน้ำ ทางทะเลมี 12 แห่งได้ดำเนินการ เช่น บางปะกง เวฬุ สุราษฎร์ อ่าวพังงา หungca อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไปดำเนินการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งสิ้น ทะเลสาบสงขลาก็มีหน่วยงานอยู่ในทะเลสาบโดยตรง ที่ไปช่วยกันดำเนินการ เพราะเป็นเรื่องใหญ่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ไปดำเนินการหลายเรื่องโดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำที่หายาก โลมาอิรวดีที่เหลือประมาณ 25 ตัว แต่การดำเนินการบางอย่างอาจจะเห็นว่า กรมประมงส่งเสริมเรื่องปล่อยพันธุ์ปลาอีก ชาวบ้านไปใช้แหอวนตาใหญ่ๆ จับปลาอีก ก็มีปัญหากับโลมาอิรวดีที่มีอยู่แต่ก็ไปทำแผนร่วมกัน กรมประมงบอกจะไม่ปล่อยปลาอีกในทะเลสาบสงขลา เพราะไม่ใช่ที่ที่ควรจะมีอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือ เกาะ ดำเนินการในเรื่องเกาะอยู่หลายพื้นที่ ที่ดำเนินการแล้ว เช่น เกาะพระทองและเกาะระ ซึ่งท่านอธิบดีมีนโยบายที่จะประกาศเป็นธรรมชาติระดับนานาชาติต่อไป มีแผนสองเกาะคือ เกาะระ เกาะพระทองและเกาะกระ ที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทุกปี เป็นเกาะสุดท้ายในอ่าวไทย ปะการังสวยมากและไม่มีคนอยู่ เป็นที่ของทหารเรือ จะใช้เกาะกระเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทางทะเลแห่งใหม่ และนี่เป็นสิ่งที่ดำเนินการ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

นางสาวประภาศรี ศิริจรรยา:

ก่อนจะเข้าเรื่องขอแนะนำสื่อนอกลอน

ป่าเอ๋ย ป่าเย็น เลนตม

ป่าเอ๋ย ป่าขม ชื่นให้

ป่าเอ๋ย ปวดราน ร้าวใจ

ปาเอย บรรลัย ไร้คน
แสม โกงกาง เบิกบก
เล้ารุก กุลเกือ เอื้อหนุน
พิชผัก อักเคื้อ เจือจุน
งามดูล สวยล้ำ พูแพน
จากเหือก ปลาหมอ ป้องปก
ทึบรก กอดกก แบนแน่น
กันชน พัทธ์ชัย ปักแดน
ผืนแผ่น ริมน้ำ แรลงม

ก่อนที่นายสุรพลมาเราพูดกันมากมาย ถ้าอยู่
คงเสริมได้เยอะ คือ คนยังไม่เข้าใจจะเก็บน้ำจืดไว้ไม่
ให้ลงทะเล คนไปดูงานที่ญี่ปุ่นกัน บอกว่าเขาไม่ปล่อย
น้ำลงทะเลเลย ไม่เชื่อมีฉนวนนั้นจะเป็นแหล่งเพาะเลี้ยง
ได้อย่างไร เพราะต้องอาศัยน้ำจืดต้องไหลลงทะเล
อย่างสม่ำเสมอถึงจะสามารถรักษาสมดุลทั้งในด้าน
pH ความเค็มและอื่นๆ การให้ความรู้กับประชาชน
สำคัญเพียงใด ต้องหาคนที่พูดดีเข้าใจง่าย ให้คนเข้าใจ
ตอนนี้มุ่งบให้เด็กแต่ที่เร่งด่วนต้องพ่อแม่เด็กก่อน
ช่วยให้เข้าใจเพราะไม่ได้เรียนอย่างเรา ที่นี้มาพูดถึงว่า
พวกท่านพูดถึงพื้นที่ชุ่มน้ำอย่าลืมนึกถึงระดับน้ำใต้ดิน
ที่อยู่ในชั้นดิน สำคัญมากที่กำลังแย่มากๆ เลย พื้นที่
ชุ่มน้ำ ที่เอียงกันอย่าลืมนึกเรื่อง water table ซึ่งหมายถึง
ระดับของชั้นในดินที่อิ่มตัวด้วยน้ำใต้ดิน ถ้าไม่นึกถึง
อันนี้น่าลุ่มหมด เพราะรากข้าวเหมือนพวกหญ้าคือ
สั้นนิดเดียวถ้า osmosis ไปไม่ถึงลุ่มหมด จึงขอให้
เน้นจุดนี้ด้วยคือพื้นที่ชุ่มน้ำเป็น huge natural sponge
ฟองน้ำธรรมชาติขนาดมหึมา อย่างบึงบอระเพ็ด ที่
กรมทรัพยากรน้ำพูดถึง เพราะไม่เข้าใจว่าบึงแรก
ของบึงบอระเพ็ดคืออะไร เดิมเป็น swamp area
ห่างๆ กัน จึงเห็นว่าน่าจะเลี้ยงปลา บึงเอิญกรมประมง
ได้มา 200 ล้านเลยมันน้ำออก drainage ตั้งตัวไม่ทัน
ฝ่ายอนุรักษ์เลยโจมตีไปมา นักอนุรักษ์ให้ถามว่าเมื่อ
เป็นเขตห้ามล่าทำอะไรถึงไม่บอกกัน บึงบอระเพ็ด
คนลืมนึกว่าเป็นบึงต้องมีน้ำตลอดเวลาเมื่อปล่อยน้ำออก
ความหลากหลายทางชีวภาพทางบกมาแทน บึงนะ
ดีแล้ว ต้องการ percolation ของน้ำฝนที่จะให้น้ำ
ในบึงได้

นายไพโรจน์ ไพบูลย์ไธสงรุ่ง:

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพอช่วยได้
หรือไม่ในการศึกษาการกักตุนน้ำไม่ให้เกิดผลกระทบใน
พื้นที่อื่น ที่จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากมีหลายโครงการที่
องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแล้วมีผลกระทบ
ต่อพื้นที่ข้างเคียงอื่นๆ ด้วย

นายอนุวัฒน์ แก้ววัฒนา:

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะจัด
สัมมนาใหญ่ระดับชาติที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ วันที่
21-22 กุมภาพันธ์ เรื่องการกักตุนน้ำชายฝั่งของประเทศ
มีข้อมูลระหว่างกรมทรัพยากรธรณี กรมทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง สสำรวจข้อมูลพื้นฐานแล้ว ปัญหา
คือ การก่อสร้างในทะเลมีปัญหาเพราะคนไม่รู้
ระบบการเคลื่อนตัวของทะเล กระแสน้ำ คลื่น และ
ตะกอนทรายซึ่งมีความสมดุลในตัว ถ้าไปสร้างอะไร
ขวาง จะเกิดปัญหาคือการก่อสร้างในประเทศไทย
ไม่มีการศึกษาสมุทรศาสตร์ชายฝั่งและไม่สามารถใช้
แบบเดียวแล้วใช้ทั้งประเทศได้เนื่องจากแต่ละพื้นที่มี
ลักษณะแตกต่างกันไป จึงควรมีการศึกษาอย่างน้อย
ต้องสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องหนึ่งปี ถึงจะก่อสร้าง
ในทะเล ที่ทำมา ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ เจ้าท่า สร้าง
ท่าเรือขวางทางน้ำแล้วเกิดปัญหาทั้งสิ้นทั้งที่แหลม
ตะลุมพุก จนถึงสงขลา ปัตตานี การแก้ปัญหาจึงต้อง
ทำในภาพรวม ตอนนี้ กรมทรัพยากรทางทะเลและ
ชายฝั่ง จะเป็นเจ้าภาพในเรื่องของการกักตุนของ
ประเทศโดยตรง ปัญหาอีกอย่างคือ ทำการปลูก set
back แนวถอยร่น ซึ่งประเทศไทยค่อนข้างจะทำได้ยาก
โดยจะเริ่มต้นในพื้นที่ของทางราชการเช่นป่าชายเลน
ก่อนประมาณ 50-25 เมตรจากชายฝั่ง มีการดูแล
ชายหาดชายฝั่ง ด้วยการปลูกพืช ทำรั้วแนวเขตและ
การก่อสร้างทั้งหมดควรอยู่ในรูปของการศึกษาข้อมูล
ก่อนก่อสร้างในทุกระดับ สำหรับที่จันทบุรี เนื่องจากมี
การสร้างปิดทางน้ำจึงเกิดปัญหา

ขอกราบขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้เกียรติ
และขอเรียนเชิญผู้อำนวยการวัฒนธรรมในฐานะประธาน
ร่วมการจัดงาน

นายวัฒนะ สลักภัทร:

ในฐานะที่เป็นผู้แทนอธิบดีกรมประมงและ
ประธานคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำ ต้องขอขอบคุณ
ผู้เข้าร่วมทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา เพื่อเข้ามาประชุมกัน
ในวันนี้ ขอขอบคุณผู้จัด ผู้อำนวยการสิริกุล สำนัก
ความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและ
แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทีมงาน
ที่จัดงานวันนี้ สุดท้ายขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่มา
กันด้วยใจ ความรู้สึก จิตสำนึกในการรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำ
ของเราและขอให้ทุกท่านเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

นายสมชัย เพียรสถาพร

รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ 0-2278-8548 โทรสาร 0-2278-8550

กรมประมง

เกษตรกลาง จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ดร. จรัสธาดา กรรณสูต

อธิบดีกรมประมง

โทรศัพท์ 0-2562-0523 โทรสาร 0-2562-0493

นายจุมพล สงวนสิน

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเวศวิทยา

นายวัฒน์ สีสลัก

ผู้อำนวยการกองประมงต่างประเทศ

โทรศัพท์ 0-2579-8214 โทรสาร 0-2579-7940

นางพวงทอง อ่อนอุระ

กองประมงต่างประเทศ

โทรศัพท์ 0-2579-7941 โทรสาร 0-2579-7941

นางขวัญฤทัย ถนอมเกียรติ

ประมงจังหวัดสมุทรสงคราม

นางสาวสมศรี งามวงศ์ชน

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรประมงน้ำจืด

โทรศัพท์ 0-2940-6593 โทรสาร 0-2940-5623

นางอรภา นาคจินดา

กลุ่มงานวิจัยทางความหลากหลายชีวภาพสัตว์น้ำจืด

โทรศัพท์ 0-2558-0176 โทรสาร 0-2558-0178

นางรัชฎาภรณ์ กิตติวรเชษฐ์

กลุ่มงานวิจัยสิ่งแวดล้อมทางการประมงน้ำจืด

โทรศัพท์ 0-2579-9527 โทรสาร 0-2562-0494

ดร. ชำนาญ พงษ์ศรี

โทรศัพท์ 085-070-7837 โทรสาร 0-2562-0493

นายวงศ์ปฐม กมลรัตน์

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรประมงน้ำจืด

โทรศัพท์ 089-450-4064 โทรสาร 0-2940-5624

นายสถิต จันทรเดช

สำนักงานประมง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 0-7724-0612 โทรสาร 0-7731-1117

นายกฤษฎา ดีอินทร์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาน้ำจืดพิษณุโลก

โทรศัพท์ 0-5536-9065 โทรสาร 0-5536-9066

นางสาวธนาภรณ์ จิตตपालพงษ์

กลุ่มงานวิจัยสิ่งแวดล้อมทางการประมงน้ำจืด

โทรศัพท์ 0-2562-0495 โทรสาร 0-2940-5625

นางสาวมณฑิรา เปี่ยมทิพย์มโน

กรมพัฒนาที่ดิน

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

นางสุธาร่า ยืนดีรส

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน

โทรศัพท์ 0-2579-0111 ต่อ 1211

โทรสาร 0-2579-7589

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิบาล กรุงเทพฯ 10200

นายวิฑิต เจียรนัย

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

โทรศัพท์ 0-4251-1505 โทรสาร 0-4251-1505

นายจำเริญ ปันดอน

องค์การบริหารส่วนตำบลโยนก

โทรศัพท์ 0-5365-0509 โทรสาร 0-5365-0815

นายเกรียงศักดิ์ สุประการ

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก จังหวัดเชียงราย

โทรศัพท์ 0-5395-5050 โทรสาร 0-5395-5541

นายประสิทธิ์ ไกรบุตร

อบต.เหนือคลอง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

โทรศัพท์ 0-7569-2246 โทรสาร 0-7569-2246-17

นายพิชิต บุญรอด

สำนักงานจังหวัดพังงา

นายจุมพล ศิริสวัสดิ์

สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

นางระวีวรรณ ภาคพรต

กระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000

นางสุรางค์ เดชศิริเลิศ

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ 9ชช

นางสาวสุภานันท์ จันทักษ์

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

49 พระรามที่ 6 ขอย 30 พญาไท กรุงเทพฯ 10400

นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ 0-2577-2387

นายปัญญา ไยถาวร

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ 0-2577-4132-9 ต่อ 1312

โทรสาร 0-2577-1138

นางกนิษฐา ด้านเจริญ

โทรศัพท์ 081-7390329

นางทัศนีย์ บุญญาวัฒน์

โทรศัพท์ 0-2298-5648 โทรสาร 0-2298-5648

กรมควบคุมมลพิษ

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

นางสาวชมพูนุท โลหิตานนท์

กองแผนงานและประเมินผล

โทรศัพท์ 0-2298-2310 โทรสาร 0-2298-2471

นางสาวอรจิรา ชัยบัณฑิตย์

กองแผนงานและประเมินผล

โทรศัพท์ 0-2298-2310 โทรสาร 0-2298-2471

นายอภิชาติ ลือพันธ์

โทรศัพท์ 0-2298-2558 โทรสาร 0-2298-2552

นายอภิพร เกศกนกกรกิจ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

นายปรีชา จันทรศิริตานนท์

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน

โทรศัพท์ 0-2561-4292-3 ต่อ 110

นายพนพล พุกกะวัน

สำนักอุทยานแห่งชาติ

โทรศัพท์ 0-2561-4292-3 ต่อ 719

โทรสาร 0-2579-5269

นายวารินทร์ จิระสุขทวีกุล

โทรศัพท์ 0-2561-4292-3 ต่อ 920

โทรสาร 0-2561-4292-3 ต่อ 919

นางพิมพ์พิทย์ อิติโรจนะวัฒน์

โทรศัพท์ 0-2561-4292-3 ต่อ 920

โทรสาร 0-2561-4292-3 ต่อ 919

นางกัลยาณี บุญเกิด

กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

โทรศัพท์ 0-2940-7058 โทรสาร 0-2579-9874

นางสาวบุษบง กาญจนสาขา

กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

โทรศัพท์ 0-2940-7159 โทรสาร 0-2579-9874

นายวชิราวุธ เกียรติบุตร

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย

นายบรรพต ชูวานนท์

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ 10400

ดร. อนุวัฒน์ นทีวัฒนา

รักษาราชการผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง

โทรศัพท์ 0-2298-2143 โทรสาร 0-2298-2143

นางสุภาณูจวดี มณีรัตน์

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง

โทรศัพท์ 081-5632548 โทรสาร 0-2298-2149

นางสาวณัฏฐ์นภัส ทองใบ

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โทรศัพท์ 0-2298-2143 โทรสาร 0-2298-2143

นายราชศักดิ์ เผาวงศา

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

โทรศัพท์ 0-2298-2627 โทรสาร 0-2298-2627

นางสาวจันทรีจิรา จันวดี

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โทรศัพท์ 0-2298-2143 โทรสาร 0-2298-2143

กรมป่าไม้

61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ดร. สุรางค์ เจริญทรัพย์

ผู้อำนวยการกลุ่มความหลากหลาย

กรมทรัพยากรน้ำ

180/3 อาคารกรมทรัพยากรน้ำ ถนนพระรามที่ 6 ขอย 34
สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

นายวรศาสน์ อภัยพงษ์

ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ

โทรศัพท์ 0-2271-6151 โทรสาร 0-2271-6151

นายอนุสรณ์ บุญยรัตพันธุ์

ผู้อำนวยการสำนักประสานความร่วมมือระหว่าง
ประเทศ

โทรศัพท์ 0-2271-6165 โทรสาร 0-2271-6165

นายอตุล นิยมรัฐ
 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำ
 โทรศัพท์ 0-2271-6000 ต่อ 6635
 โทรสาร 0-2298-6606

นายวิทยา ผลประไพ
 สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน
 โทรศัพท์ 0-2271-6177 โทรสาร 0-2298-6611

นายจรศักดิ์ สดวาร์จันทร์
 สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ
 โทรศัพท์ 0-2271-6000 ต่อ 6538
 โทรสาร 0-2271-6000 ต่อ 6528

นายชูชาติ นารอง
 สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ
 โทรศัพท์ 0-2298-6602 โทรสาร 0-2298-6602

นางสาวนันท์นภัส สืบสัมพันธ์
 โทรศัพท์ 0-2271-6280 โทรสาร 0-2271-6280

นางสาวบรรณรัตน์ ศุภระกาญจน์
 โทรศัพท์ 0-2271-6280 โทรสาร 0-2271-6280

นางกานดา คูประเสริฐ
 สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ
 โทรศัพท์ 0-2271-6150 โทรสาร 0-2271-6151

นายฉัตรชัย เสงี่ยม
 สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ
 โทรศัพท์ 0-2298-6602 โทรสาร 0-2298-6602

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค

นายอภิวัดน์ คุณารักษ์
 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 (จังหวัดเชียงใหม่)
 โทรศัพท์ 0-5311-2725-6
 โทรสาร 0-5311-2725-6 ต่อ 103

นายเฉลียว สีสง่า
 ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12
 (จังหวัดอุบลราชธานี)
 โทรศัพท์ 0-4528-5071-2 โทรสาร 0-4528-5073

นายสุรัชย์ แสงทักษิณ
 ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13
 (จังหวัดชลบุรี)
 โทรศัพท์ 0-3828-2381 โทรสาร 0-3827-5420

นายจุมพล ศิริสวัสดิ์
 ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14
 โทร 0-7727-2789

นายอำนาจ บำรุงพงษ์
 นางสาวรณณา จีระโกกุล
 นางอรดี แจ่มดุสิตรัตน์
 นางเขมมาภรณ์ ปลายมาก
 นางสาวแสงจันทร์ วายทนต์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด

นายอาทิตย์ ละเอียดดี
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกระบี่
 โทรศัพท์ 0-7561-1043 โทรสาร 0-7561-1396

นายปิติ วงศ์นาวา
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์
 โทรศัพท์ 0-5671-1446 โทรสาร 0-5671-2201

นายมงคล มูลมณี
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง
 โทรศัพท์ 0-3561-1184 โทรสาร 0-3561-1184

นายพรชัย ต้นสายเพชร
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระแก้ว
 โทรศัพท์ 0-3742-5039 โทรสาร 0-3742-5038

นายฉลอง ของเดิม
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนนทบุรี
 โทรศัพท์ 0-2580-0727-8 โทรสาร 0-2580-0727

นายวินิจ รักษาติ
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาญจนบุรี
 โทรศัพท์ 081-7520038 โทรสาร 0-3451-4415

นายเชิดชัย จริยะปัญญา
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 จังหวัดสมุทรสาคร
 โทรศัพท์ 0-3441-1681 โทรสาร 0-3481-0300

นายอนุสิทธิ์ เมธาวารักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพะเยา
 โทรศัพท์ 0-5443-1639 โทรสาร 0-5448-0599

นายสมพงษ์ จีระระรินศักดิ์
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร
 โทรศัพท์ 0-4261-4231 โทรสาร 0-4261-4231

นายจตุฏฐ์ วิไลภรณ์
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 จังหวัดอุบลราชธานี
 โทรศัพท์ 0-4525-6143 โทรสาร 0-4525-6139

นายอนันต์ ไตรวิริยะเวช
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 จังหวัดนครสวรรค์
 โทรศัพท์ 0-5622-8058 โทรสาร 0-5622-8058

นายอนันต์ พรหมดนตรี
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา
 โทรศัพท์ 0-7321-2787 โทรสาร 0-7321-2786

นายองอาจ ขนะชาญมงคล
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต
 โทรศัพท์ 0-7621-1067 โทรสาร 0-7621-1067

นายสันติ บรรเทงจิตร

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง
โทรศัพท์ 0-3861-1008 โทรสาร 0-3861-4258

นายกิติ กังสตา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปราจีนบุรี
โทรศัพท์ 0-3745-4326 โทรสาร 0-3745-4327

นายชัยรัตน์ หินทอง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด
โทรศัพท์ 0-4351-1561 โทรสาร 0-4351-3043

นายขวลิต อรุณพัฒน์พงษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครนายก
โทรศัพท์ 0-3731-1776 โทรสาร 0-3731-1291

นายสมเกียรติ ศรีมหาบรรณ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี
โทรศัพท์ 0-4221-2588 โทรสาร 0-4221-2588

นายบริรักษ์ ทองวิจิตร

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
โทรศัพท์ 0-7751-2166 โทรสาร 0-7751-2168

นายวิฑูรย์ ขลายนนาวิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพังงา
โทรศัพท์ 0-7644-0620 โทรสาร 0-7644-0620

นายธีระศักดิ์ บุญขุด

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี
นายชูศักดิ์ ตั้งวนิชสกุล

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดนครราชสีมา

โทรศัพท์ 0-4421-1325 โทรสาร 0-4421-1362

นายสมเกียรติ ศรีมหาบรรณ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี
โทรศัพท์ 0-4221-2588 โทรสาร 0-4221-2588

นายปรีชา ภูจี

นางสาวพรทิพย์ ปิยะโชติ

นายเจษฎา อึ้งเหมอนันต์

นายพีรพงศ์ อีรพงศ์ศรี

นายเสกสรรค์ กวณะปานิก

นางสาวศรัณยา คงทอง

นายอดิศักดิ์ กาญจนสาขา

นายวีรชัย บุญสนองโชคชัย

นายพนพร ตั้งจิตตั้งเม

นายสมปอง สุขขะ

นายสามารถ ยัญญลักษณ์

นายบัญชา ขุนสูงเนิน

นางสาวประไพพรรณ นำพันธุวิวัฒน์

นายไพโรจน์ ไพบูลย์โรจน์รุ่ง

นายสายชล เหล่าภักดี

นายคมสันต์ วิลธิศาสตร์

นางเอี่ยมพร เนาวบุตร

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ 10400

นายชินนทร์ ทองธรรมชาติ

รองเลขาธิการ

โทรศัพท์ 0-2265-6509

นางรัชต์ ศรีประพัทธ์

ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ
ศิลปกรรม

โทรศัพท์ 0-2265-6575

นายกิตติ ดันหัน

ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล

โทรศัพท์ 0-2265-6533

นางสิริกุล บรรพพงษ์

ผู้อำนวยการสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

โทรศัพท์ 0-2265-6638 โทรสาร 0-2265-6638

นางเพราพรรณ ทองล้ำ

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

โทรศัพท์ 0-2265-6638 โทรสาร 0-2265-6638

นางนิรวาน พิพิธสมบัติ

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางปัทมา ดำรงผล

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

โทรศัพท์ 0-2265-6640 โทรสาร 0-2265-6638

นายณวัฒน์ ไกรพานนท์

สำนักคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

โทรศัพท์ 0-2265-6563

นางสุกัลยา ปิ่นทะจักร์

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

โทรศัพท์ 0-2265-6581 โทรสาร 0-2265-6581

นางกิตติมา ยืนเจริญ

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

โทรศัพท์ 0-2265-6581 โทรสาร 0-2265-6581

นางสาวสุกัญญา วิศาล

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ 0-2265-6737

นายวีรณัฐ สุานสุพร

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571 โทรสาร 0-2265-6572

นายวรพจน์ ทองอุปการ
 สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6820

นางอรรวรรณ สุขพุ่ม
 สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6590

นายราเมศวร์ สุขพุ่ม
 กองติดตามประเมินผล
 โทรศัพท์ 0-2265-6563

นางวิภา ทศนาเสถียรกิจ
 กองบริหารจัดการที่ดิน
 โทรศัพท์ 0-2265-6547

นางภัทรินทร์ แสงให้สุข
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวภัทราภรณ์ สโสมนัส
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวกรพินธุ์ พัยคณประการณีย์
 กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
 โทรศัพท์ 0-2265-6586 โทรสาร 0-2265-6581

นางสาวสาธิตา จิตตกานต์พิชัย
 กองติดตามประเมินผล
 โทรศัพท์ 0-2265-6563

นายชาญวิทย์ ทองสัมฤทธิ์
 กองติดตามประเมินผล
 โทรศัพท์ 0-2265-6563

นางสาววัชรพร คิวเสน
 สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6820

นายพงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณดา
 สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6820

นางสาวสุวรรณา จันทระโพธิ์
 สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6590

นางสาวกฤษณา สุขนิวัฒน์ชัย
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6640 โทรสาร 0-2265-6638

นายทศพล เพียรชนะกุลชัย
 กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6736

นางสาวสิริวรรณ สุโอฬาร
 กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
 โทรศัพท์ 0-2265-6580 โทรสาร 0-2265-6581

นางกฤษณา อัศววิมลนันท์
 เลขานุการกรม
 โทรศัพท์ 0-2265-6530-1

นางสาวสุทธาสินี กล่าวกิตกุล
 สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6820

นายคิวัช แก้วเจริญ
 สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6563

นางสาวจริยา ไตรสุข
 สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6590

นายวัลลภ ปรีชามาตย์
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวมยุรา เนินหาด
 สำนักเลขานุการกรม
 โทรศัพท์ 0-2265-6530-1

นางสาวอาภาวรรณ ตะโจระกัง
 กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6558 โทรสาร 0-2265-6558

นางสาวมนทิรา พลเสน
 กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ 0-2265-6558 โทรสาร 0-2265-6558

นายปริญญา สีพหันทน์
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวพิลลียพร ดอกมะขาม
 กลุ่มงานนิติการ
 โทรศัพท์ 0-2265-6635 โทรสาร 0-2265-6635

นายธนัญพนธ์ เทศป่า
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวขวัญใจ สัจจารธรรม
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นายขวัญชัย ผลพันธ์์ทิน
 สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
 โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

นางสาวนิกันต์ ลาภาพิพัฒน์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638
นางสาวไอลดา ยาห้วม
สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6590
นางสาววัฒนา แก่นนิล
สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6590
นายปราโมทย์ นิลถนอม

สถานเอกอัครราชทูตเนเธอร์แลนด์

15 ซอยตันสน ถนนเพลินจิต ลุมพินี ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
นายศราวุธ ฉันทจิตปรีชา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารบี ชั้น 6-7
120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ

นายบรรดาศักดิ์ คงเสนห์

โทรศัพท์ 0-2219-2579

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1600 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400

นายก่อเกียรติ ฉัตรศิริวรกุล

โทรศัพท์ 0-2250-5000 ต่อ 3641

โทรสาร 0-2253-7429

นายรณพันธ์ กฐินะเสถียร

โทรศัพท์ 0-2250-5000 ต่อ 3641

โทรสาร 0-2253-7429

กรมประชาสัมพันธ์

9 ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

นางสาวปิยาพรพรณ ยังเทียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

รศ. ประภาศรี ศิริจรรยา

โทร 089-491-4579

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

นางสุนันท์ ภัทรจินดา

หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล

คณะประมง

โทรศัพท์ 0-2561-4288 โทรสาร 0-2561-4287

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

123 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

ผศ. อุษา กลิ่นหอม

คณะวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4424 โทรสาร 0-4375-4424

มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑล 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170

รศ.ดร. ศันสนีย์ ชูแวว

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2441-5000 ต่อ 162

โทรสาร 0-2441-9510

นางสาวกาญจนา นาคะภาตริ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

นายธรรมศักดิ์ ยี่มิน

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2310-8415 โทรสาร 0-2310-8415

มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี 20130

นางสาวนุชจรินทร์ แก้วกล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

นางสาวสุกัญญา ล่องเสือ

โทรศัพท์ 085-944-5393

มหาวิทยาลัยนเรศวร

99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ว่าที่ร้อยตรีรังสรรค์ เกตุอืด

สำนักวิชาเกษตรศาสตร์

โทรศัพท์ 081-632-7795

สถาบันวิจัยลัทธิขงจื๊อ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

นางสาวนิตยา กิจดิเวชกุล

รองผู้อำนวยการสถาบันฯ

โทรศัพท์ 0-4375-4407 โทรสาร 0-4375-4407

ศูนย์ประสานงานประชาคมกลุ่มอีกเมืองน่าน

โรงพยาบาลน่าน ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

นางสุภาพ ลิบริรสรพ

โทรศัพท์ 0-5475-1865-8 โทรสาร 0-5471-0977

กองทุนสัตว์ป่าสากลประจำประเทศไทย

104 อาคารเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ตู๊ ปณ. 4 อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12120

นายธิตูตติ ศษสารศีล

รักษาการผู้อำนวยการองค์การฯ

โทรศัพท์ 0-2524-6745-7 ต่อ 106

โทรสาร 0-2524-6134

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร

693 อาคาร 4 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ยศเส ถนนบำรุงเมือง
คลองมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

นายณรงค์ ศรีโมรา

โทรศัพท์ 0-2224-7838-9

นายประทีป มีคติธรรม

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ถนนบอนด์สตรีท ตำบลบางพูด
อำเภอบางกรัฒ จังหวัดนนทบุรี 11120

นางสาวอำไพ หรรณารักษ์

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาและพัฒนาบุคลากร
ด้านสิ่งแวดล้อม

มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืช แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์

251/88-90 หมู่บ้านถาวรวิมล ถนนพหลโยธิน เขตบางเขน
กรุงเทพฯ 10220

นายสุรพล ดวงแข

เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืช
แห่งประเทศไทย

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ

โทรศัพท์ 0-2552-2111 โทรสาร 0-2552-6083

นายชั้นเอก หังสุบุตร

นายชยยุทธ อุทัยภรณ์

นางสาวบุศรินทร์ ประดิษฐ์

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย

43 ซอยโชคชัยร่วมมิตร16/43 ถนนวิภาวดี-รังสิต สามเสนนอก
ดินแดง กรุงเทพฯ 10320

นางสาวกฤษณา แก้วปลั่ง

ผู้จัดการสมาคมฯ

โทรศัพท์ 0-2691-8016 โทรสาร 0-2691-4493

องค์การพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ ประจำประเทศไทย

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ต. ปณ. 95 ปณ. คอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112

นายอาแซ สะยาอะ

ผู้อำนวยการองค์การฯ

โทรศัพท์ 074-429-307 โทรสาร 074-429-307

สมาคมหยาดฝน

105-107 ถนนพหลโยธิน ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000

นางเพลินใจ ขาญแสนะ

โทรศัพท์ 081-536-8314

นางสาวณัฐพร ไกรเทพ

โทร 085-047-9357

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

565 รามคำแหง 39 วังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

นางสาวพิศม มีถม

โทรศัพท์ 0-2718-5460-414

ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายมนู โอมะคุปต์

นายจิระ จินตบุญกุล

โทรศัพท์ 0-2424-8012 โทรสาร 0-2435-3296

สื่อมวลชน

นางสาวอโนชา ผู้สุวรรณ

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

นางสาวกิตติยา บุญเจริญ

สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 7

นายสมคิด ไกรหงษ์

สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 7

นายชยยุทธ คงเกษม

ไทยโพสต์

นางสาวอาริส ปานเทวิน

Engineering today

หน่วยงานอื่นๆ

นางสาวพันธุ์สิริ วินิจจะกุล

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

นายธวัชชัย รัตนชอน

สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและ
ทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN)

นายสุรจิต ชีรเวทย์

ประธานหอการค้า จังหวัดสมุทรสงคราม

โทรศัพท์ 0-3471-3053, 0-3471-3154

โทรสาร 0-3471-3053

นายสุภาพ ศรีทรัพย์

เลขาธิการสมาคมเพื่อนสิ่งแวดล้อม จังหวัดชุมพร

โทรศัพท์ 081-5357472 โทรสาร 0-7759-1482

นายชรรย ศรีเจริญ

หัวหน้าโครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วม
ของชุมชนในประเทศไทยและลุ่มน้ำโขง

โทรศัพท์ 0-4249-1309 โทรสาร 0-4249-1309

นายปรีชา ทองอยู่
 หัวหน้าโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว จังหวัดเลย
 สอนไทเกษตร
 โทรศัพท์ 081-3203364
 นายสุรียา โคตะมี
 กลุ่มวิจัยไต่บ้านลุ่มน้ำสงคราม
 นายฮาโหรน ช่างเหล็ก
 กลุ่มประมงพื้นบ้าน
 นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ
 นางสาวกรกัญญา อัครนิยม
 กองบรรณาธิการวารสารเคหะการเกษตร
 นายวิเชียร สอนจันทร์
 มูลนิธิประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้
 นายปกป้อง บุโรตกานนท์
 มูลนิธิประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้
 นางสาวอัจฉรา สุทธิสุนทรินนท์
 มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา
 นางสาวพวงรัตน์ ประเสริฐ
 เครือข่ายชุมชนภาคใต้

นางสาวจรรยาพิศ จันทะศรี
 เครือข่ายลุ่มน้ำชี จังหวัดขอนแก่น
 นางศรีสุกรี จันทะศรี
 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
 นางสาวดา วัฒนา
 นักศึกษาปริญญาเอก
 นางสาวสาวิตรี แจ่มใส
 นักศึกษาปริญญาโท
 นางสาวสุธาสินี แท่นอ่อน
 นักศึกษาปริญญาโท
 นางสาวเพ็ญพรรณ มั่นยืน
 นักศึกษาปริญญาโท
 นายวิรัช นิชมาดี
 นายพนารัตน์ นาคสถิตย์
 นางสาวอภิญา วิภาตะไผ่
 นางสาวกัลยา ศรีบังทองชัย
 นางสาวอรุณ แซ่แข็ง

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2550 “พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก”

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย	สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2265-6638-9 โทรสาร 0-2265-6638 http://www.onep.go.th http://chm-thai.onep.go.th
สงวนลิขสิทธิ์	2552 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
การอ้างอิง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2552. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2550 “พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก”. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 60 หน้า
ISBN	978-974-286-602-0
พิมพ์ครั้งแรก	มกราคม 2552
บรรณาธิการ	สิริกุล บรรพพงศ์
จัดทำเอกสาร	นิรวาน พิพิธสมบัติ ชัยวัฒน์ ประมวล ปริญญา สิทธานนท์ วัลลก ปรีชาматы สุนนา โพธิ์คำ
ประสานงาน	ธนัญพนธ์ เทศจำ
ออกแบบและจัดพิมพ์	บริษัท เอ็นไวร์ คอนเซ็ป จำกัด โทรศัพท์ 0-2158-1313 โทรสาร 0-2158-1319

2 กุมภาพันธ์ วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพินุลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2265 6638-39 โทรสาร 0 2265 6638

<http://chm-thai.onep.go.th>